

LOOVMAASTIK OÜ

Aadress: L.Tolstoi 14-1 Tartu 50106

tel: +372 52 39 277 email: info@loovmaastik.ee

reg nr: 11892958

mtr nr: EEP001819

Muinsuskaitse tegevusloa reg nr: E 584/2011

Töö nr 141HK19

A – 141HK19

Huvitatud asutus: Järva Vallavalitsus

Kontaktandmed: Tel: 386 3377 E-post: info@jarva.ee

maastikuarhitektid

KESKONNAINVESTEERINGUTE
KESKUS

Hoolduskava koostamist toetab

SA Keskonnainvesteeringute Keskus

VÄIKE-KAREDA MÕISA PARGI HOOLDUSKAVA 2020-2029

Kaitsealune ala:	Väike-Kareda mõisa park
KKR kood:	KLO1200514
Asukoht:	Väike-Kareda küla

Kaitsealune üksikobjekt:	Väike-Kareda euroopa lehis
KKR kood:	KLO4000822
Asukoht:	Väike-Kareda mõisapark

Volitatud maastikuarhitekt VII
Toomas Põld (allkirjastatud digitaalselt)

Maastikuarhitekt
Maret Abel

Tartu 2020

Sisukord

1. Sissejuhatus	4
1.1. Hoolduskava koostamise lähtedokumendid	4
1.2. Kasutatud allikad	4
1.3. Asukoht ja üldandmed	4
1.4. Hoolduskava eesmärk ja teostatavate tööde järjekord	8
1.5. Ajalooline ülevaade	8
1.6. Kaitstus ja uuritus	21
2. Väärtused ja kaitse-eesmärgid	24
2.1. Pargiruum	24
2.1.1. Pargi kompositsiooni analüüs	24
2.1.2. Pargi avatud, poolavatud ja suletud alad	30
2.1.3. Struktuur ja reljeef	40
2.1.4. Vaated	44
2.1.5. Teljelisus ja teed	46
2.1.6. Rajatised, tehnovõrgud ja väikevormid pargis	50
2.1.7. Aktsendid pargis ja sellega piirneval alal	54
2.2. Puittaimestik ja haljastus pargis	57
2.3. Hooned pargis	73
3. Dendroloogiliste ja looduskaitseliste väärtuste säilimine pargis	82
4. Hooldustööd	84
4.1. Hooldustööde üldised põhimõtted	84
4.2. Hoolduspiirkonnad	84
4.3. Raied	85
4.4. Puudegruppide, põõsaste ja hekkide hooldus	99
4.5. Pargi avatud, poolsuletud ja suletud alade hooldus	121
4.6. Vaadete hooldus	123
4.7. Teede ja platside hooldus	124
4.8. Pargi rajatiste hooldus	125
4.9. Prügi koristamine	125

4.10.	<i>Hoolduskava rakendamise tulemuslikkus</i>	126
4.11.	<i>Tegevuskava 2020-2029</i>	127
5.	Joonised	130
5.1.	<i>Joonis 1 – Hooldusplaan</i>	

1. Sissejuhatus

1.1. Hoolduskava koostamise lähtedokumendid

- Väike-Kareda mõisa pargi hoolduskava on koostatud Järva Vallavalitsuse tellimusel.
- Pargi hoolduskava koostamise juhend, Nutt. N. 2011;
- Väike-Kareda mõisa pargi dendroloogiline hinnang, Loovmaastik OÜ, 2020 a. töö nr 141HK19;
- Väike-Kareda mõisa pargi geodeetiline alusplaan, EIK Infrakonsult OÜ, 2019. a. töö nr GIK-1910-02, täpsusastmega M 1:500.

1.2. Kasutatud allikad

- Kultuurimälestiste riiklik register <http://register.muinas.ee>;
- Rahvusarhiivi andmebaas <http://rahvusarhiiv.ra.ee>;
- Geoportaal. <http://xgis.maaamet.ee>;
- Keskkonnaregistri avalik teenus www.eelis.ee;
- Eesti pargid 1, Keskkonnaministeerium, Muinsuskaitseamet, Varrak. Tallinn 2007.

1.3. Asukoht ja üldandmed

Uuritud ala asub Järvamaal Järva vallas Väike-Kareda külas (vt lk 5 skeem 1). Väike-Kareda mõisa park kuulub looduskaitse alla (vt lk 6 skeem 2), on kaitsealune loodusobjekt (Väike-Kareda mõisa park - selle objekti KKR (keskkonnaregistri kood on KLO1200514),¹ mille kogupindala on 8,4 ha. Dendroloogiline inventuur viidi läbi ca 8,4 ha suurusel alal (vt lk 6 skeem 2), kuhu kuuluvad üldkasutatav maa,

¹ Keskkonnaregister. <http://register.keskkonnainfo.ee> (04.2020)

elamumaa, maatulundusmaa, transpordimaa sihtotstarbega kinnistud, neist enamus kuuluvad munitsipaalomandisse (vt lk 6 tabel 1).

Väike-Kareda mõisa pargi hoolduskava ala piir ei ühti kaitsealuse loodusobjekti piiriga ja pargi krundi piiriga. Vastavalt olemasolevale olukorrale looduses on Väike-Kareda mõisa pargi piirid määratletud loogiliselt ajalooliste ja muude rajatiste (näiteks, teede, kiviaedade, põlispuude) alusel eesmärgiga, et kogu pargi ala oleks terviklikult hoolduskava alaga piiritletud.

Skeem 1. Väike-Kareda mõisa pargi asukoht Väike-Kareda külas. Aluseks võetud Maa-ameti kaardil² tähistab pargi asukohta sinine rist punase ringjoone sees. Väike-Kareda küla piir on markeritud punase katkendjoonega.

² Maainfo kaardirakendus. Maa-ameti kaardiserver. <http://xgis.maaamet.ee> (04.2020)

Skeem 2. Väike-Kareda mõisa pargi kaitsealuse loodusobjekti ala piirid ja hoolduskava ala piirid. Aluseks võetud Maa-ameti kaardil ³ tähistab roheline pidevjoon Väike-Kareda mõisa pargi kaitsealuse loodusobjekti ala piire ja punane pidevjoon uuritud ala piire.

Tabel 1

Kinnistute nimekiri, vt ka joonis 1

Jrk. nr.	Nimetus	Pindala (m ²)	Katastriüksuse tunnus	Maaomandi tüüp/sihtotstarve
1	Mõisapargi	73660	32501:001:0206	Munitsipaalomand/ Üldkasutatav maa 100%
2	Arturi	6924	32501:001:0087	Eraomand/ Elamumaa 100%
3	Mõisniku	2710	32501:001:0205	Munitsipaalomand/ Elamumaa 100%
4	Pähkli	52*	32501:001:0057	Eraomand/ Maatulundusmaa 100%
5	15160 Kõisi-Koigi tee	993*	32501:001:0600	Riigiomand/ Transpordimaa 100%
6	Mõisa tee	1089*	32501:001:0137	Munitsipaalomand/ Transpordimaa 100%

* **Märkus:** Pähkli, 15160 Kõisi-Koigi tee, Mõisa tee kinnistute pindalad ei hõlma tervet kinnistut, vaid on mõõdetud maa-ameti geoportaalis vastavalt Väike-Kareda mõisa pargi kaitsealuse loodusobjekti ala piiridele.

³ Looduskaitse ja Natura 2000. Maa-ameti kaardiserver. <http://xgis.maaamet.ee> (04.2020)

Uuritud Väike-Kareda mõisa pargi ala piirneb kirde-, põhja, loode- ja läänepoolsest küljest Mõisa teega, idast ja kagust Kõisi-Koigi teega (kõrvalmaantee), lõuna ja edela poolt eraomandisse kuuluvate Krabi ja Pähkli nimelise maatulundusmaa sihtotstarbega maaüksustega (põllumaad). Pargi alast põhja pool asuvad valdavalt rohumaad (Laine nimeline elamumaa sihtotstarbega kinnistu, Töökoja nimeline tootmismaa sihtotstarbega kinnistu) ja lage ala (Hobusetalli nimeline tootmismaa sihtotstarbega kinnistu). Mõisa pargi territooriumist ida- ja kagukaarde jäävad eraõuega põllumaa (Koitla nimeline elamumaa sihtotstarbega kinnistu), eraõu (Kalevipoja nimeline elamumaa sihtotstarbega kinnistu) ja põllumaad (Vaino ja Niidu nimelised maatulundusmaa sihtotstarbega kinnistud). Pargi alast kirde-, lääne- ja loode pool paiknevad rohumaa (Salve nimeline maatulundusmaa sihtotstarbega kinnistu), vaheldumisi rohumaa ja lagedad alad (Salve-Kuivati nimeline maatulundusmaa, tootmismaa sihtotstarbega kinnistu) (vt skeem 3).

Skeem 3. Väike-Kareda mõisa pargiga piirnevad katastriüksused. Aluseks võetud Maa-ameti kaardil⁴ tähistab punase pidevjoonega piiritletud ja seest viirutatud ala Väike-Kareda mõisa pargi uuritud ala. Mustas kirjas on esile toodud mõisa pargi uuritud ala ning selle alaga piirnevad ja ala lähikümbruses olevad katastriüksuste nimed.

⁴ Maainfo kaardirakendus. Maa-ameti kaardiserver. <http://xgis.maaamet.ee> (04.2020)

1.4. Hoolduskava eesmärk ja teostatavate tööde järjekord

Hoolduskava on mõisa pargi alapõhise majandamise ja esmavajaliku hoolduse korraldamise aluseks.

Käesoleva Väike-Kareda mõisa pargi hoolduskava eesmärk on:

- tagada kultuurilooliselt ja esteetiliselt väärtusliku looduskeskkonna säilitamine;
- anda ülevaade mõisa pargi väärtustest ja eesmärkidest;
- kirjeldada vajalikke hooldustegevusi;
- koostada põhiväärtuste säilimisele, taastamisele ja tutvustamisele suunatud tegevuste elluviimise plaan koos orienteeruva tööde mahuga;
- luua alusdokument mõisa pargi hooldustööde elluviimiseks ja rahastamiseks.

Väike-Kareda mõisa pargi hoolduskava koostamisel on lähtutud peamiselt 19 saj pargi plaanidest (kompositsioon, struktuur, vaated, teed, kõrghaljastus, teljelisus, hooned, rajatised, väikevormid), mille lahendus on tänasel päeval looduses enamalt jaolt tajutav (vt lk 14 skeem 4, lk 15 skeem 6, lk 18 skeem 12, vt ka joonis 1). Eelnimetatud skeemidest ja joonisest lähtuvalt on hoolduskava koostamisel arvestatud olemasolevate keskkonnakaitselist väärtustega, võttes arvesse ka pargi praeguseid kasutusfunktsioone ning liikumisvajadusi.

Kõige olulisem on teha hoolduskava järgne puude raie, puude hoolduslõikus ja sidumine. Seejärel koostada rekonstrueerimisprojektid pargi kõige kriitilisemas seisus olevate alade ja objektide kohta (pargi kirde-, kesk- ja lõunaosa, kus on hiljuti kõige rohkem puid ümber kukkunud, hooned, rajatised), et säilitada ja tõsta pargi keskkonnakaitselist väärtust.

1.5. Ajalooline ülevaade

Väike-Kareda mõis (saksa k. *Cardewaye* (1398.a.), *Kerrewall* (1686.a.), *Klein Karreda* (1712.a.), *Essensberg* (1750.a.⁵)) asub Järvemaal Väike-Kareda külas.

⁵ Väike-Kareda. „Eesti kohanimeraamatu“ veebiversioon.
<http://www.eki.ee/dict/knr/index.cgi?Q=V%C3%A4ike-Kareda> (04.2020)

Ajaloolise haldusjaotuse järgi on Väike-Kareda küla kuulunud Peetri kihelkonda.⁶ Kuni aastani 2017 asus mõis Koigi vallas.⁷ Täna sel päeval jääb mõis Järva valda.

1749. aastal eraldati Väike-Kareda mõis Esna mõisast.⁸ 1750. aastal said Väike-Kareda mõisa esimesteks omanikeks vennad Adam Johann, Karl ja Hans Uexküll-Güldenband. Seejärel kuulus mõis Moritz Engelbrecht von Kursellile. Aastal 1782 võttis mõisa oma valdusesse Gustav Friedrich von Engelhardt. Temalt päris mõisa Gustav Konrad von Engelhardt. Järgmiseks mõisa omanikuks oli Christoph Brevern. Enne mõisa võõrandamist 1919. aastal oli viimaseks mõisnikuks Thure Rausch von Trautenberg.⁹

Võõrandamise järgselt kolis endisesse mõisahoonesse algkool (vt lk 10 foto 1). Maja oli umbes pool sajandit (aastatel 1920-1972) kooli kasutuses. Külarahvas kasutas mõisa peahoonet kooli sulgemise järgselt aastaid kogunemis- ja peokohana. 1980. aasta suvel kasutati mõisahoonet nii elukohana õpilasmalevlaste poolt kui ka Koigi valla jaanipäeva pidamiseks. Hiljem jäi hoone tühjana seisma ja hakkas lagunema (vt lk 18 skeem 11 varemtes mõisa peahoone on tähistatud kaardil tähga „A“), kuna mõisahoone oli vahepeal erakätes. Mõisa omanikuks oli mehhiklane Morales Arrodonto, kes ostis mõisa ära Koigi vallalt 1998. aastal. Vald andis kohustuse mõis korrastada¹⁰, kuid omanik Arrodonto ei võtnud midagi ette, et hoone säiliks.¹¹

⁶ Väike-Kareda mõis. Portaali „Eesti mõisad“ – Sinu teejuht mõisa maailma. <http://www.mois.ee/> (04.2020)

⁷ Väike-Kareda. „Eesti kohanimeramatu“ veebiversioon.

<http://www.eki.ee/dict/knr/index.cgi?Q=V%C3%A4ike-Kareda> (04.2020)

⁸ Väike-Kareda mõis. Portaali „Eesti mõisad“ – Sinu teejuht mõisa maailma. <http://www.mois.ee/> (04.2020)

⁹ Aluoja, K. (16. aprill 2016) Mehhiklased lasid laguneda mitmel mõisal – Järva Teataja. DIGAR. Eesti artiklid. <https://dea.digar.ee/cgi-bin/dea?a=d&d=jarvateataja20160416.2.19> (04.2020)

¹⁰ Aluoja, K. (16. aprill 2016) Mehhiklased lasid laguneda mitmel mõisal – Järva Teataja. DIGAR. Eesti artiklid. <https://dea.digar.ee/cgi-bin/dea?a=d&d=jarvateataja20160416.2.19> (04.2020)

¹¹ Lühidalt Koigi valla mõisatest. (1. juuni 2006) – Koigi Vallaleht. DIGAR. Eesti artiklid. <https://dea.digar.ee/cgi-bin/dea?a=d&d=koigivalla20060601.1.6> (04.2020)

Foto 1. Ajalooline foto, millel on esiplaanil algkooli õpilased ja tagaplaanil aastatel 1920-1972 algkoolina kasutuses olev mõisa peahoone.¹²

Sellal, kui Mehhiko kodanik oli mõisa omanik, polnud kohalik omavalitsus mõisa juurde kuulunud maad enda omandiks veel võtnud.¹³ Seega mehhiklase valdusesse kuulus lisaks mõisahoonetele ka selle juurde kuulunud maa. Eravalduses olevat mõisat ja maad ei hooldatud.¹⁴ Vald ei saanud mehhiklasest mõisnikuga kontakti ja mõis kuulutati seejärel peremehetuks varaks. Menetluse kaudu sai Koigi vald mõisa enda valdusesse. Vald on pannud kinnistu enampakkumisele müüki, et leida inimene, kes mõisa taastaks või ehitaks mõisahoonete asemele uue elamu.¹⁵

¹² Aluoja, K. (16. aprill 2016) Mehhiklased lasid laguneda mitmel mõisal – Järva Teataja. DIGAR. Eesti artiklid. <https://dea.digar.ee/cqi-bin/dea?a=d&d=jarvateataja20160416.2.19> (04.2020)

¹³ Aluoja, K. (16. aprill 2016) Mehhiklased lasid laguneda mitmel mõisal – Järva Teataja. DIGAR. Eesti artiklid. <https://dea.digar.ee/cqi-bin/dea?a=d&d=jarvateataja20160416.2.19> (04.2020)

¹⁴ Sõrandu Külaseltsi arengukava 2014-2020. (2013-2014). Dokumendid - Sõrandu Külaselts. <https://sorandu.org/> (04.2020)

¹⁵ Aluoja, K. (16. aprill 2016) Mehhiklased lasid laguneda mitmel mõisal – Järva Teataja. DIGAR. Eesti artiklid. <https://dea.digar.ee/cqi-bin/dea?a=d&d=jarvateataja20160416.2.19> (04.2020)

Väike-Kareda mõisa peahoone on olnud üks huvitavamaid mõisaarhitektuuriobjekte Järvamaal.¹⁶ (vt lk 12 foto 4) Mõisahoone omapäraks oli otsafassaadi peasissekäigu ees olev kinnine klaasitud puitveranda rombi- ja kuusnurgakujuliste akendega (vt foto 2, lk 12 foto 3), kusjuures osad aknaklaasid on olnud algselt värvilised.¹⁷

Foto 2. Ajalooline foto mõisa otsafassaadi peasissekäigu ees olevast kinnisest klaasitud puitverandast.¹⁸

¹⁶ Lühidalt Koigi valla mõisatest. (1.juuni 2006) – Koigi Vallaleht. DIGAR. Eesti artiklid. <https://dea.digar.ee/cqi-bin/dea?a=d&d=koigivalla20060601.1.6> (04.2020)

¹⁷ Väike-Kareda mõis. Inventariseerimine. Muinsuskaitseameti digiteeritud arhivaalid. Kultuurimälestiste riiklik register. <https://register.muinas.ee/> (04.2020)

¹⁸ Aluoja, K. (16. aprill 2016) Mehhiklased lasid lagunedal mitmel mõisal – Järva Teataja. DIGAR. Eesti artiklid. <https://dea.digar.ee/cqi-bin/dea?a=d&d=jarvateataja20160416.2.19> (04.2020)

Foto 3. Ajalooline foto Väike-Kareda mõisast 1980ndate lõpus, mil mõisa otsafassaadi peasissekäigu ees oli kinnine klaasitud puitveranda. PM F 2452:1. Järvamaa Muuseum.¹⁹

Foto 4. Ajalooline foto Väike-Kareda mõisast 1980ndate lõpus, külgvaade. PM F 2452:2. Järvamaa Muuseum²⁰

¹⁹ Väike-Kareda mõis 1980ndate lõpus. PM F 2452:1. Järvamaa Muuseum, viidatud: Aas, M.(18. veebruar 2013) Väike-Kareda mõis. Blogi „Kõik on kõige peegeldus“. <http://secreturbanist.blogspot.com/2013/02/vaike-kareda-mois.html> vahendusel (04.2020)

²⁰ Väike-Kareda mõis 1980ndate lõpus, külgvaade. PM F 2452:2. Järvamaa Muuseum, viidatud: Aas, M.(18. veebruar 2013) Väike-Kareda mõis. Blogi „Kõik on kõige peegeldus“. <http://secreturbanist.blogspot.com/2013/02/vaike-kareda-mois.html> vahendusel (04.2020)

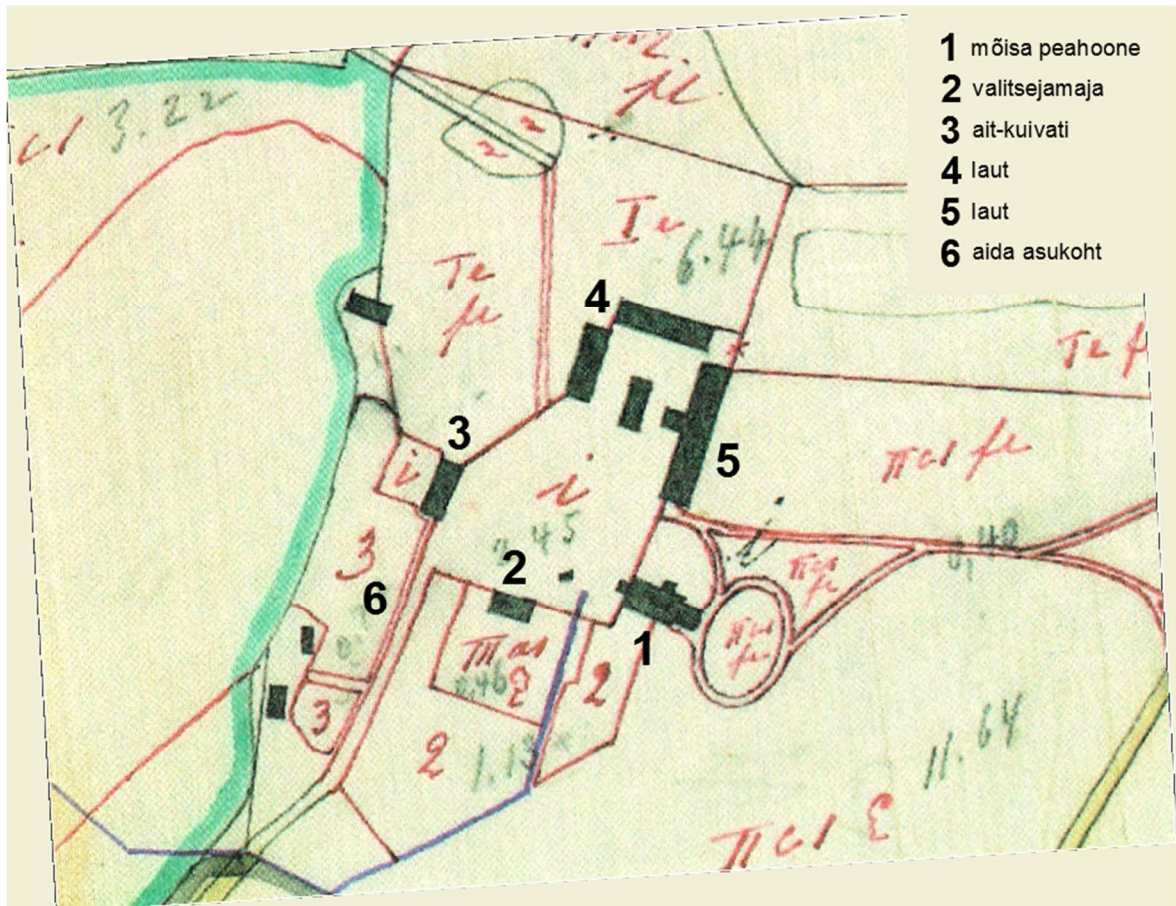
Mõisakompleksi on peale mõisa peahoone (vt lk 14 skeem 4 hoone nr „1“) kuulunud mitmed kõrvalhooned – valitsejamaja (vt lk 14 skeem 4 hoone nr „2“), ait-kuivati (vt lk 14 skeem 4 hoone nr „3“), ait (vt lk 14 skeem 4 hoonet pole ajaloolisele kaardile joonistatud, hoone ligikaudne asukoht on tähistatud numbriga „6“) ja laudad (vt lk 14 skeem 4 hooned nr „4“ ja „5“), millest osad on säilinud tänaseni üsna väheste ümberehitustega.²¹ Kompaktses rühmas paiknevad kõrvalhooned külgnevad peahoone ees oleva väljakuga (vt lk 15 skeem 6 peahoone esine väljak on markeeritud kaardil neoonsinise värviga).²² Kaasajal on väljaku keskosas haljasala ja selle servas peaaegu ringselt kulgev tee (vt lk 17 skeem 9, lk 17 skeem 10, 11, lk 18 skeem 12 väljak on kaartidel tähistatud „C“-ga). Peahoonest lääne poole jäävatest kõrvalhoonetest valitsejamaja ja ait olid ühekorruselised hooned.²³ Valitsejamaja oli peahoonega ühes stiilis. Mõlemad olid väiksemad paekividest hooned. Ait oli keskmise suurusega hoone, mis ülejäänud mõisa kõrvalhoonetest oli ainsana ehitatud lõhutud maakivist (vt lk 16 skeem 8 ait on kaardil esile toodud neonlilla värviga). Kaasajal on ait tervenisti varemetes (vt lk 17 skeem 9 varemetes ait on kaardil tähistatud „A“-ga, vt varemetes aita ka lk 17 skeem 10, 11, lk 18 skeem 12) ja valitsejamaja osaliselt varemetes (vt lk 18 skeem 12 varemetes osa valitsejamajast on tähistatud „A“-ga). Paekivihooned olid ka ait-kuivati ja laudad. Laudad olid pikemad hooned, mis paiknesid paralleelselt. Mõlemal hoonel oli kaks tiiba moodustades suletud sisehoovi, mida külgedelt piirasid laudahoonete müürid (vt lk 15 skeem 5 laudad on kaardil esile toodud roheline värviga, lk 15 skeem 6 aidad on kaardil esile toodud pruuni värviga). Kaasajal on laudad oluliselt ümber ehitatud (vt lk 16 skeem 8 laudad on kaardil esile toodud neonroheline värviga, vt laudahoonete põhiplaani ka lk 17 skeem 9).²⁴

²¹ Abner, O., Konsa, S., Lootus, K., Sinijärv (2012). *Eesti pargid I*. Tallinn: Varrak. 640 lk.

²² Väike-Kareda mõis. Inventariseerimine. Muinsuskaitseameti digiteeritud arhivaalid. Kultuurimälestiste riiklik register. <https://register.muinas.ee/> (04.2020)

²³ Väike-Kareda mõis. Portaal „Eesti mõisad“ – Sinu teejuht mõisa maailma. <http://www.mois.ee/> (04.2020)

²⁴ Väike-Kareda mõis. Inventariseerimine. Muinsuskaitseameti digiteeritud arhivaalid. Kultuurimälestiste riiklik register. <https://register.muinas.ee/> (04.2020)

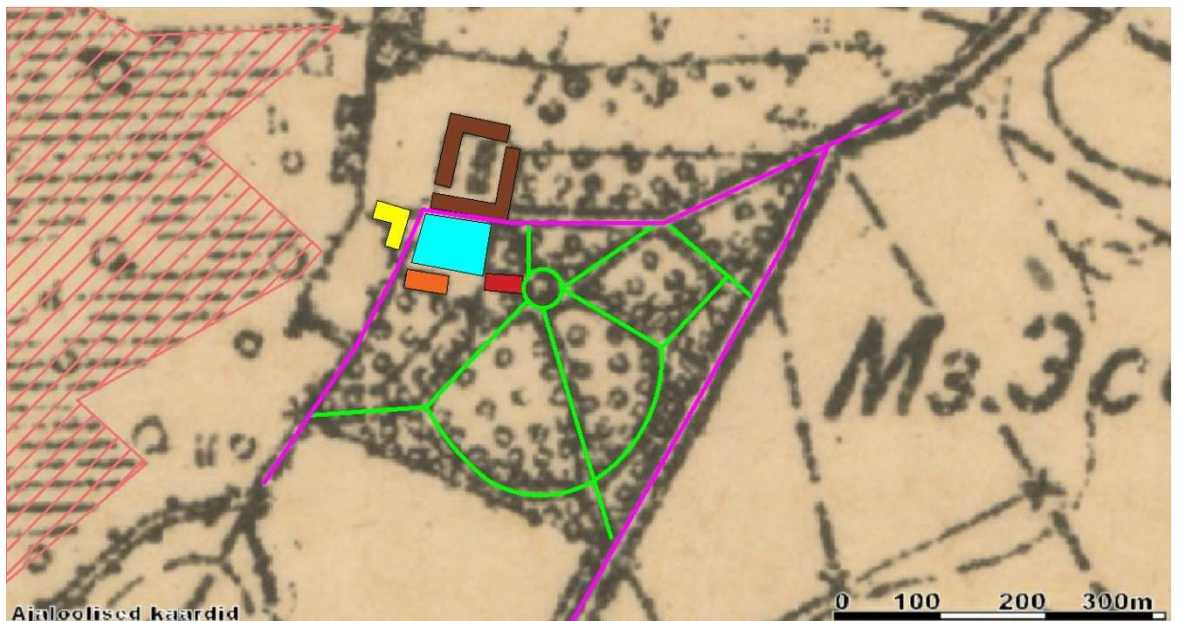
Skeem 4. Väike-Kareda mõisasüda 1879. aasta mõisa- ja talumaade hindamise toimikus. EAA 2486-1-3083 (väljavõte raamatust Eesti pargid I).²⁵ Töö autor on lisanud skeemile numbrid, millega on tähistatud mõisakompleksi kuulunud ajalooliste hoonete asukohad (nr 1 – mõisa peahoone, nr 2 – valitsejamaja, nr 3 – ait-kuivati, nr 4 – laut, nr 5 – laut, nr 6 aida ligikaudne asukoht).

²⁵ Abner, O., Konsa, S., Lootus, K., Sinijärv (2012). Eesti pargid I. Tallinn: Varrak. 640 lk.

Skeem 5. Väljavõte kaheverstasest kaardist. Koostatud 1901.a. mõõtkavas 1:84000.²⁶

Töö autor on kaarti täiendanud (punase värviga on tähistatud mõisa peahoone, oranžiga valitsejamaja, rohelisega aidad, kollasega ait-kuivati, neonlillaga on markeeritud pargiga piirnevad teed, roosa viirutusega on näidatud vain, mis on kevadisel ajal üleujutatud ala).

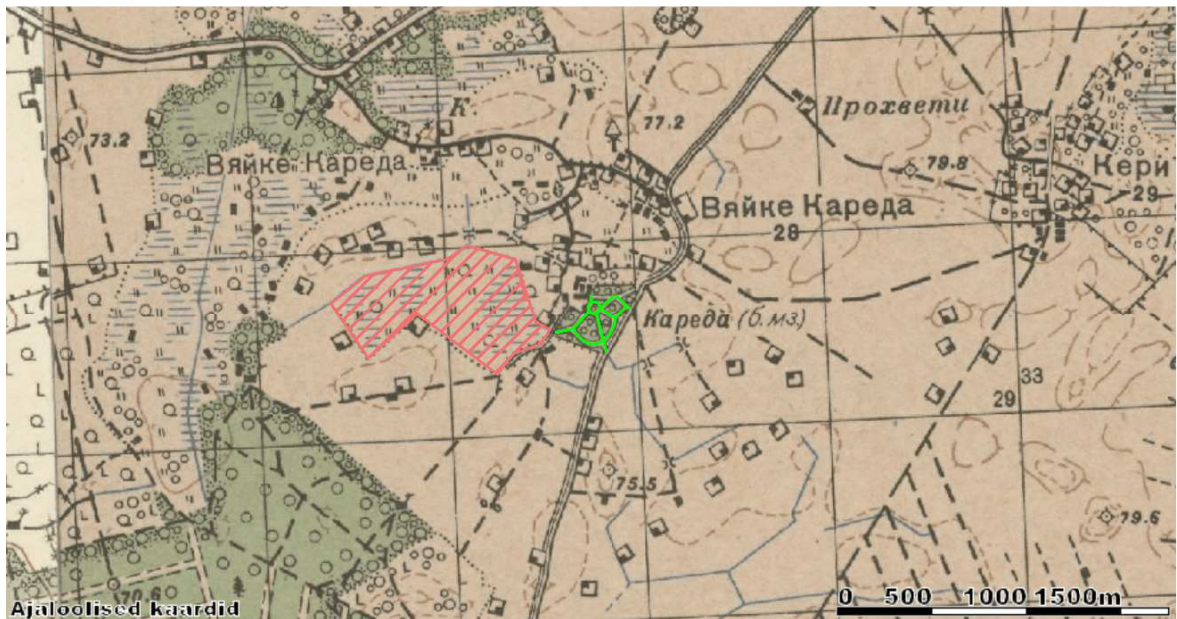

Skeem 6. Väljavõte üheverstasest kaardist. Koostatud 1901.a. mõõtkavas 1:42000.²⁷

Töö autor on kaarti täiendanud (punasega värviga on tähistatud mõisa peahoone, oranžiga valitsejamaja, pruuniga aidad, kollasega ait-kuivati, neoonsinisega peahoone esine väljak, rohelisega parki läbivad teerajad, neonlillaga on markeeritud pargiga piirnevad teed, roosa viirutusega on näidatud vain, mis on kevadisel ajal üleujutatud ala).

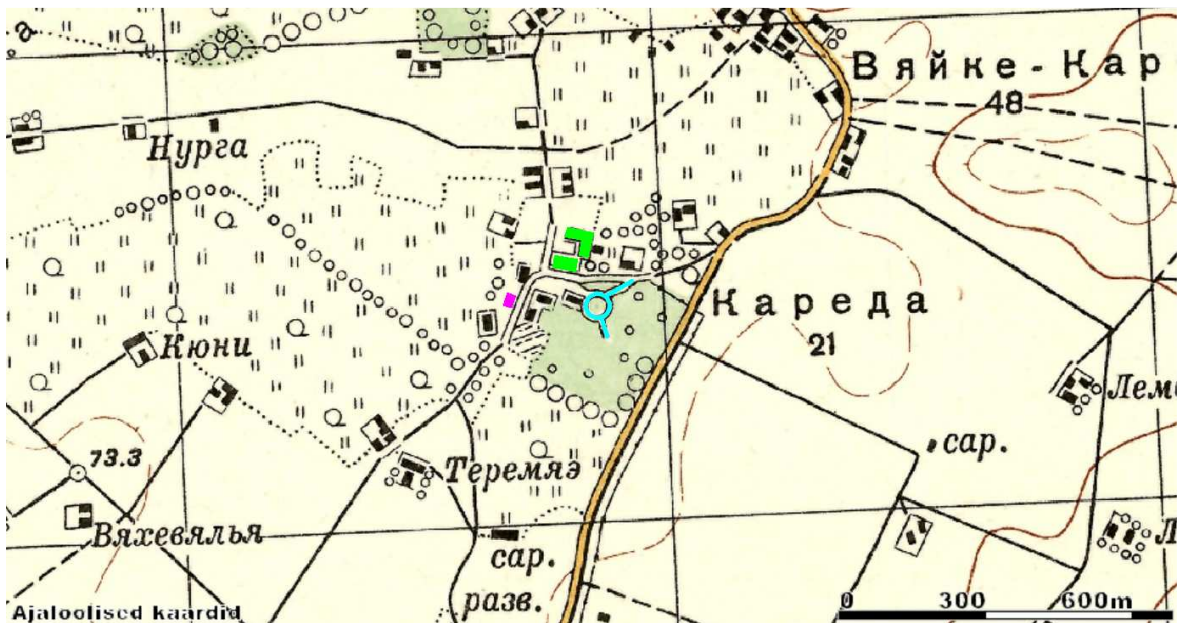
²⁶ Ajaloolised kaardid. Maa-ameti kaardiserver. <http://xgis.maaamet.ee> (04.2020)

²⁷ Ajaloolised kaardid. Maa-ameti kaardiserver. <http://xgis.maaamet.ee> (04.2020)

Skeem 7. Väljavõte NSVL topograafilisest kaardist. Koostatud 1939.a. mõõtkavas 1:50000.²⁸

Töö autor on kaarti täiendanud (neoonrohelisega on markeeritud parki läbivad teerajad, roosa viirutusega on näidatud vain, mis on kevadisel ajal üleujutatud ala).

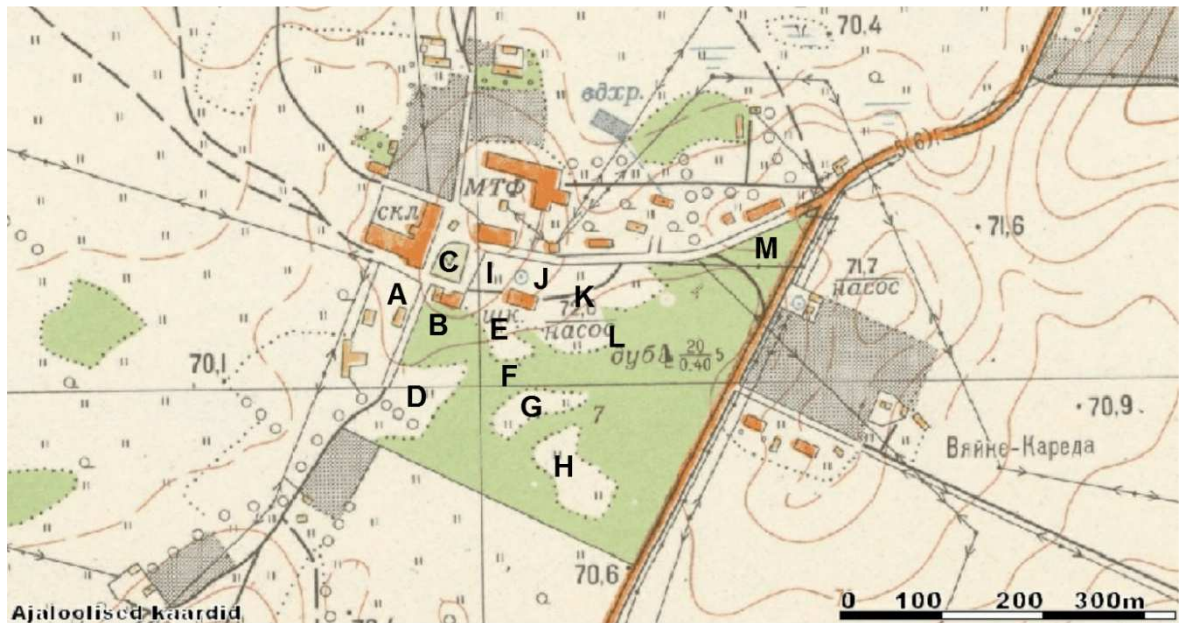

Skeem 8. Väljavõte NSVL topograafilisest kaardist. Koostatud 1947.a. mõõtkavas 1:25000.²⁹

Töö autor on kaarti täiendanud (neoonrohelisega on tähistatud laudad, neoonlillaga ait, neonsinisega on markeeritud parki läbivad teerajad).

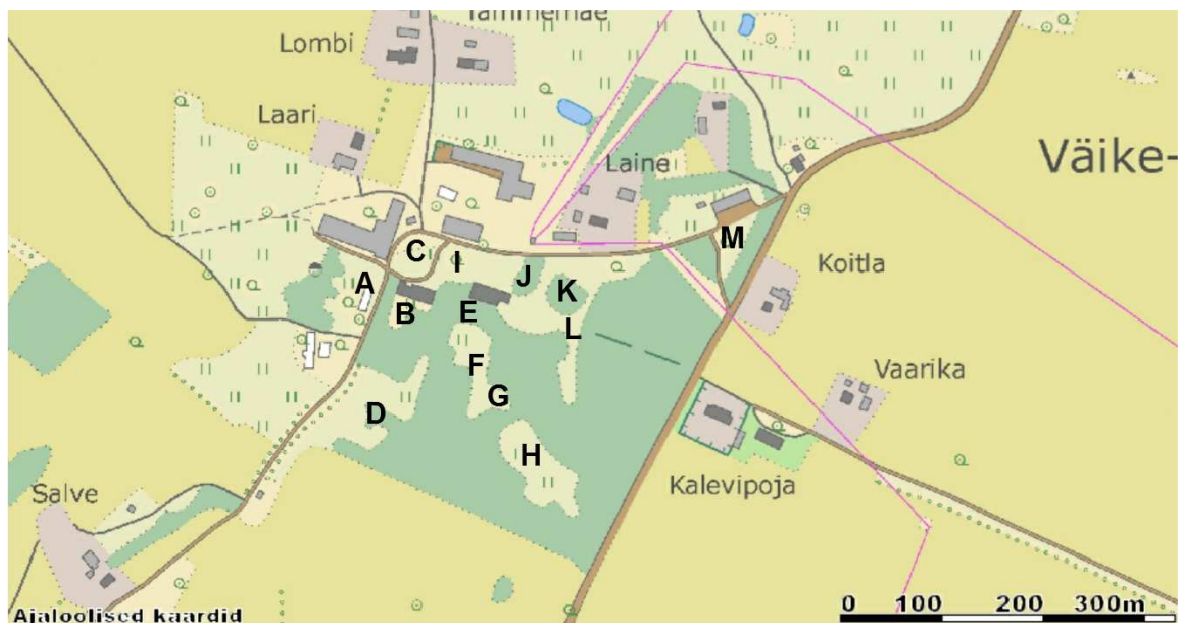
²⁸ Ajaloolised kaardid. Maa-ameti kaardiserver. <http://xgis.maaamet.ee> (04.2020)

²⁹ Ajaloolised kaardid. Maa-ameti kaardiserver. <http://xgis.maaamet.ee> (04.2020)

Skeem 9. Väljavõte NSVL topograafilisest kaardist. Koostatud 1971.a. mõõtkavas 1:10000.³⁰

Töö autor on kaarti täiendanud (tähe „A“-ga on tähistatud ait, mis on varemetes, „C“-ga peahoone esist väljakut, mille keskosas on haljasala, tähtedega „D“, „E“, „G“, „H“, „I“, „J“, „K“ on tähistatud avatud alad, tähtedega „B“, „F“, „L“, „M“ on tähistatud suletud alad).

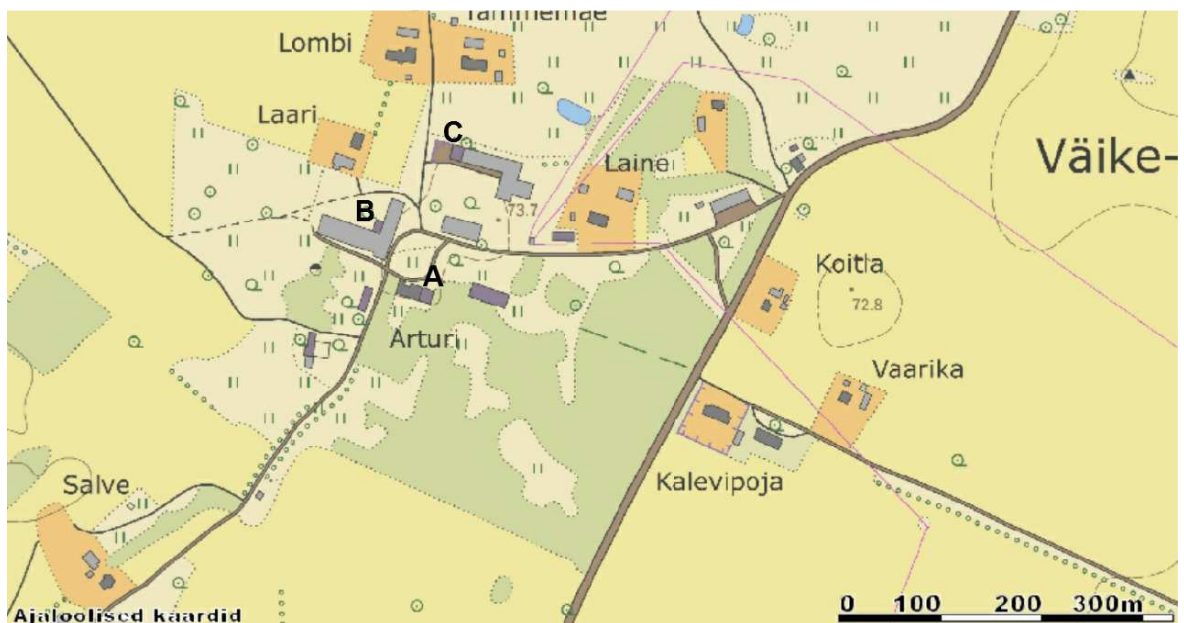
Skeem 10. Väljavõte Eesti põhikaardist. Koostatud 2009.a. (täiskaardistus 2003.a.).³¹ Töö autor on kaarti täiendanud (tähe „A“-ga on tähistatud ait, mis on varemetes, „C“-ga peahoone esist väljakut, mille keskosas on haljasala, tähtedega „B“, „F“, „G“, „H“, „I“, „L“, „M“ on tähistatud avatud alad, tähtedega „D“, „E“, „J“, „K“ on tähistatud suletud alad).

³⁰ Ajaloosised kaardid. Maa-ameti kaardiserver. <http://xgis.maaamet.ee> (04.2020)

³¹ Ajaloosised kaardid. Maa-ameti kaardiserver. <http://xgis.maaamet.ee> (04.2020)

Skeem 11. Väljavõte Eesti põhikaardist. Koostatud 2011.a. (täiskaardistus 2003.a.).³² Töö autor on kaarti täiendanud (tähe „A“-ga on tähistatud mõisa peahoone, mis on varemetes).

Skeem 12. Väljavõte Eesti põhikaardist. Koostatud 2016.a. (täiskaardistus 2003.a.).³³ Töö autor on kaarti täiendanud (tähe „A“-ga on tähistatud valitsejamaja varemetes osa, „B“-ga ait-kuivati varemetes osa, „C“-ga lauda varemetes osa).

³² Ajaloosid kaardid. Maa-ameti kaardiserver. <http://xgis.maaamet.ee> (04.2020)

³³ Ajaloosid kaardid. Maa-ameti kaardiserver. <http://xgis.maaamet.ee> (04.2020)

Koos mõisa peahoonega on 19. sajandi teisel poolel rajatud park, mida on hiljem täiendatud. Park on rajatud vabakujunduslikus stiilis.³⁴ Parki istutati puud üsna tihedalt.³⁵ Park paikneb peahoone taga. Peahoone lähedusse selle pargipoolsele küljele rajati väike avatud väljak, mis kujundati hiljem aiaks. Väljaku juurde istutati väikeste gruppide puud - kodumaistest liikidest pärn, saar ja vaher.³⁶

Pargis on olnud teerajad. Algselt oli mõisa peahoonest ida poole jäävale pargi alale rajatud ringselt kulgev tee, millest harunesid teerajad kirde suunas ja loode suunas lauda poole (vt lk 14 skeem 4). Hiljem rajati ka pargi ülejäänud osasse kiirtena ja kaarjalt kulgevad teerajad. Kiirtena kulgevad teed, mis said alguse peahoonest ida poole jäävast ringsest teest, viisid pargi lõuna- ja läänenurka. Pargi kagu- ja edelaservas kulgevad kaarjad teed ühendasid kiirjalt kulgevaid teid. (vt lk 15 skeem 6, lk 16 skeem 7) Park hakkas metsistuma³⁷, mis võis olla põhjuseks, et parki läbivad teerajad muutusid järk-järgult olematuks (vt lk 16 skeem 8 kaardil neoonsinisega esile toodud teerajad – säilinud on ringselt kulgev tee ja sellest kirde ja kagusuunda minevad teevarud; vt lk 17 skeem 9 kaardil pole enam ka ringset teed ja sellest alguse saavaid teevarusid näha).

Aja jooksul on pargis puittaimi vähemaks jäänud. Puittaimede hukkumise põhjuseid on erinevaid - tormikahjustused (torniheide, tormimurd), taimehaigused ja putukakahjustused, pinnase liigniiskus. Eriliigilised puudegrupid vahelduvad lagendikega. Pargis esineb ka selliseid puudegrupe, kus puud on istutatud ringikujuliselt. Pargis kasvavad puittaimed on elujõulised. Ümbritsevast põllumajandusmaastikust (Väike-Kareda külas asuvad Eesti ühed vanemad põlispõllud³⁸) tuleb park selgelt esile.³⁹

Pargi suletud (puude grupid) ja avatud alade (lagendikud) osas on pargis esinenud muutusi. Lagedamad alad on olnud nii mõisa peahoone ümbruses – hoonest ida

³⁴ Abner, O., Konsa, S., Lootus, K., Sinijärv (2012). Eesti pargid I. Tallinn: Varrak. 640 lk.

³⁵ Väike-Kareda mõis. Inventariseerimine. Muinsuskaitseameti digiteeritud arhivaalid. Kultuurimälestiste riiklik register. <https://register.muinas.ee/> (04.2020)

³⁶ Väike-Kareda mõis. Inventariseerimine. Muinsuskaitseameti digiteeritud arhivaalid. Kultuurimälestiste riiklik register. <https://register.muinas.ee/> (04.2020)

³⁷ Väike-Kareda mõis. Inventariseerimine. Muinsuskaitseameti digiteeritud arhivaalid. Kultuurimälestiste riiklik register. <https://register.muinas.ee/> (04.2020)

³⁸ Sõrandu Külaseltsi arengukava 2014-2020. (2013-2014). Dokumendid - Sõrandu Külaselts. <https://sorandu.org/> (04.2020)

³⁹ Abner, O., Konsa, S., Lootus, K., Sinijärv (2012). Eesti pargid I. Tallinn: Varrak. 640 lk.

pool (kus oli ringselt kulgenud tee), hoonest kirde- ja põhja poole jäävatel aladel kuni pargiga põhjast külgneva teeni (Mõisa tee), peahoone ja lauda vaheline ala, peahoone ja valitsejamaja vaheline ala, peahoonest lõuna poolt külgnev ala, kui ka pargi kesk-, lõuna- ja lääneosas (vt lk 17 skeem 9 kaardil on avatud alad esile toodud tähtedega „D“, „E“, „G“, „H“, „I“, „J“, „K“). Hiljem on osad neist avatud aladest muutunud suletuks (vt lk 17 skeem 10 kaardil on tähistatud suletuks muutunud kohad tähtedega „D“, „E“, „J“, „K“) . Pargis on toimunud ka vastupidiseid muutusi – suletud aladest (vt lk 17 skeem 9 kaardil on tähistatud suletud alad tähtedega „B“, „F“, „L“, „M“) on saanud avatud alad (vt lk 17 skeem 10 kaardil on avatud alad tähistatud tähtedega „B“, „F“, „G“, „H“, „I“, „L“, „M“).

Mõisa pargi ala kõrvale jääb vain (külavaheline / külaäärne rohuplats / rohumaa), kus esineb kevadisel ajal üleujutust (vt lk 15 skeem 5, 6, lk 16 skeem 7 kaartidel on vain märgitud roosa viirutusena). Väike-Kareda külas hajali paikevaid maju leidub nii põldude vahel teede ääres kui ka mõisa pargi ja vainu ümbruses. Väike-Kareda külarahvas on üles näidanud initsiatiivi rajada parki külaplats. 2002. aastal kujundati parki eramaale külaplats, kus on läbi viidud mitmeid külapäevi (esimene külapäev toimus 2002.a. ja teine 2007.a.). Koostatud on looduskaitsealuse Väike-Kareda pargi külaplatsi arenguplaan, mis on kooskõlastatud Lahemaa Looduskeskusega ja Järvamaa Keskkonnateenistusega.⁴⁰ 1980. aastal peeti mõisa õuel jaanipäeva. Mõisa pargi alal on asunud ka võrkpalliplats, kus kohalikud külanoored palli käisid mängimas.⁴¹

⁴² Väike-Kareda parki teatakse, kuna ta on kaitsealune loodusobjekt, mille loodeservas kasvab kaitsealune euroopa lehis (Väike-Kareda euroopa lehis). Park on korrastamata ja metsistub. Kevadeti on külaelanikud käinud pargis tegemas selliseid korrastustöid nagu mahalangenud puude saagimine, okste äravedamine, prügi (maha visatud pudelid, paberitükid) koristamine. 2009. aastal taotleti pargi korrastamise eesmärgil projektiga raha, mida ei saadud. Seejärel näitas üks kohalik külaelanik pargi korrastamise osas üles initsiatiivi. Pargi korrastustööde algataja

⁴⁰ Sõrandu Külaseltsi arengukava 2014-2020. (2013-2014). Dokumendid - Sõrandu Külaselts. <https://sorandu.org/> (04.2020)

⁴¹ Aluoja, K. (16. aprill 2016) Mehhiklased lasid laguneda mitmel mõisal – Järva Teataja. DIGAR. Eesti artiklid. <https://dea.digar.ee/cgi-bin/dea?a=d&d=jarvateataja20160416.2.19> (04.2020)

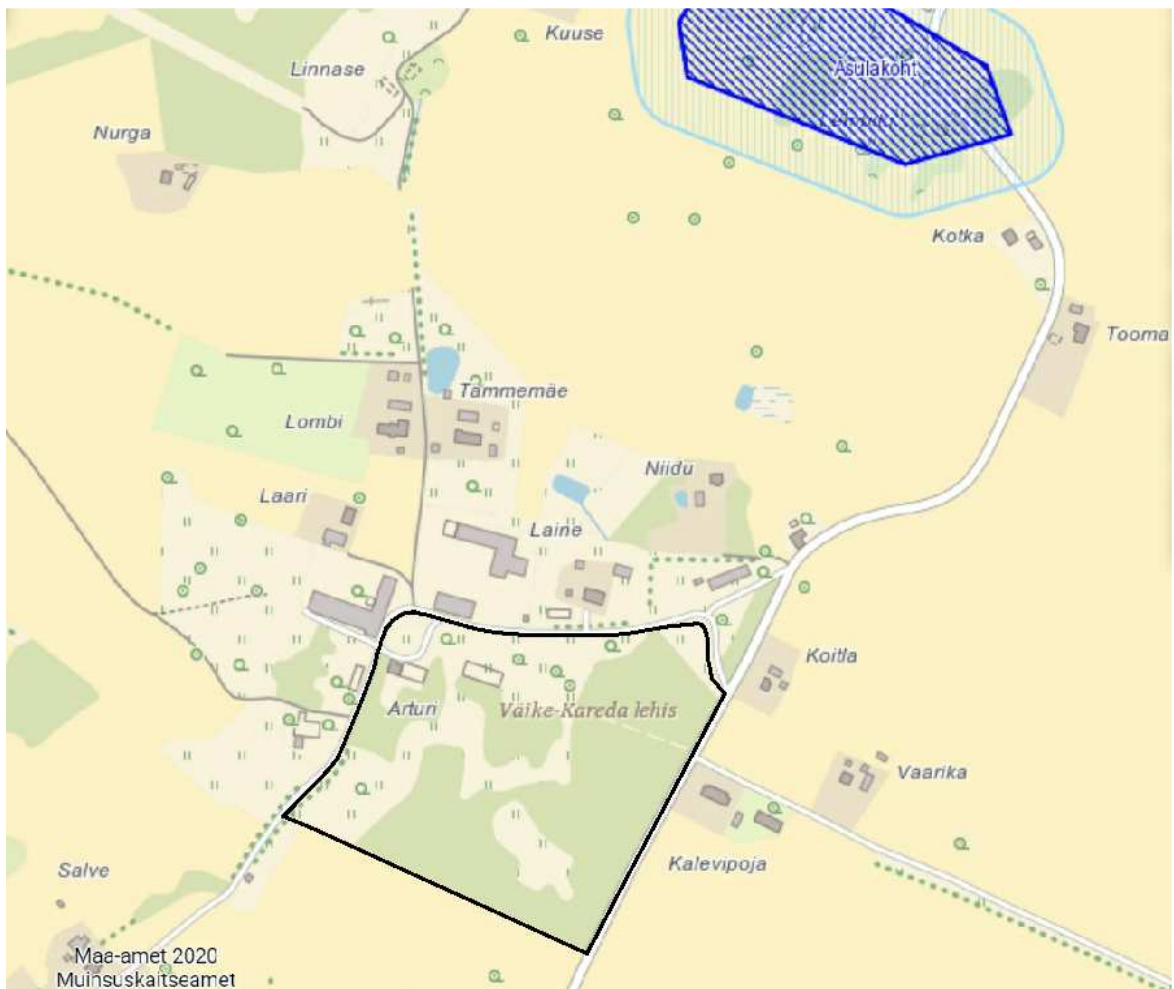
⁴² Pedak, E. (1. aprill 2009) Korrastatakse parki – Koigi Vallaleht. DIGAR. Eesti artiklid. <https://dea.digar.ee/cgi-bin/dea?a=d&d=koigivalla20090401.1.5> (04.2020)

kasutab tööde tegemiseks oma vahendeid. Omaalgatuslikuks tegevuseks on saadud luba ja kooskõlastus Keskkonnaametiga. Korratustöid tehes on kohustus täita nõuet, et puunotid tuleb ära vedada või põletada.

1.6. Kaitstus ja uuritus

Kaitstus

Väike-Kareda mõisa park ei ole muinsuskaitsealune objekt/mälestis. Pargis ei leidu ühtegi mälestist. Uuritud alast ca 500 m kaugusele kirde suunda Kõisi-Koigi tee äärde jääb lähim mälestis, milleks on asulakoht (mälestise registri number on 9659). (vt skeem 13)

Skeem 13. Väike-Kareda mõisa pargile asub mälestistest kõige lähemal asulakoht (aluseks on võetud Maa-ameti kaart ⁴³, millele musta pidevjoonega on markeeritud töös käsitletava ala ulatus, tumesinine viirutus tähistab mälestist (asulakoht) ja helesinine mälestise kaitsevööndi ulatust).

⁴³ Kultuurimälestised. Maa-ameti kaardiserver. <http://xgis.maaamet.ee> (04.2020)

Käesolevas töös käsitletav park on kaitsealune loodusobjekt (Väike-Kareda mõisa park (vt skeem 14)- selle objekti KKR (keskkonnaregistri kood on KLO1200514)⁴⁴). Pargis kasvab euroopa lehis, mis on samuti kaitsealune loodusobjekt (vt skeem 14)- selle objekti KKR (keskkonnaregistri kood on KLO4000822)⁴⁵).

Skeem 14. Väike-Kareda mõisa pargi looduskaitsealuse ala piirid ja looduskaitsealuse euroopa lehise asukoht pargis (aluseks on võetud Maa-ameti kaart,⁴⁶ millel punane pidevjoon tähistab pargi looduskaitsealuse ala piire ja punane kolmnurk looduskaitsealuse euroopa lehise asukohta).

Looduskaitsealuse Väike-Kareda mõisa pargi kaitse toimub Vabariigi Valitsuse 3. märtsi 2006. a määruse nr 64 „Kaitsealuste parkide, arboreetumite ja puistute kaitse-eeskiri“ alusel.⁴⁷ Väike-Kareda mõisa park on riikliku looduskaitse alla võetud 29. detsembri 1965.a. Paide rajooni TSN Täitevkomitee otsusega nr.196 „Paide rajooni territooriumil asuvate looduskaitse alla kuuluvate kohaliku tähtsusega objektide kaitse korraldamisest“.⁴⁸ Hoolduskava elluviimisel tuleb lähtuda parkide

⁴⁴ Väike-Kareda mõisa park. Kaitstavad loodusobjektid. Keskkonnaregister. <http://register.keskkonnainfo.ee> (04.2020)

⁴⁵ Väike-Kareda euroopa lehis. Kaitstavad loodusobjektid. Keskkonnaregister. <http://register.keskkonnainfo.ee> (04.2020)

⁴⁶ Looduskaitse ja Natura 2000. Maa-ameti kaardiserver. <http://xgis.maaamet.ee> (04.2020)

⁴⁷ Väike-Kareda mõisa park. Ala andmete kuvamine. EELIS Infoleht. <https://infoleht.keskkonnainfo.ee> (04.2020)

⁴⁸ Järva maakonna kaitsealuste parkide ja puistu piirid (vastu võetud 05.10.2006, viimati jõustunud 07.02.2020). - Riigi Teataja <https://www.riigiteataja.ee/akt/12742002?leiaKehtiv> (04.2020)

kaitse-eeskirja § 7 sätetest ja vastavad tegevused teostada kaitseala valitseja igakordsel nõusolekul.

Väike-Kareda euroopa lehise kaitse toimub Keskkonnaministri 2. aprilli 2003. a määruse nr 27 „Kaitstavate looduse üksikobjektide kaitse-eeskiri“ alusel.⁴⁹ Euroopa lehis on kaitse alla võetud ENSV Ministrite Nõukogu Looduskaitse Valitsuse juhataja 17. märtsi 1959. a käskkirjaga nr 25 „Riikliku kaitse alla kuuluvate rändrahnude, kivikülvide ja põliste puude nimekirjade kinnitamisest”.⁵⁰ Hoolduskava elluviimisel tuleb lähtuda üksikobjektide kaitse-eeskirja §5, §6 sätetest ja vastavad tegevused teostada üksikobjekti valitseja igakordsel nõusolekul.

Uuritus

Väike-Kareda mõisa pargi kohta pole teadaolevalt varasemalt koostatud dendroloogilisi hinnanguid, hoolduskavasid ega rekonstrueerimisprojekte.

Käesoleva hoolduskava raames on teostatud dendroloogiline hinnang Väike-Kareda mõisa pargi ala kohta (Väike-Kareda mõisa pargi dendroloogiline hinnang, Loovmaastik OÜ, 2020 a. töö nr 141DI19).

⁴⁹ Väike-Kareda euroopa lehis. Üksikobjektide andmete kuvamine. EELIS Infoleht. <https://infoleht.keskkonnainfo.ee> (04.2020)

⁵⁰ Järva maakonna kaitstavate looduse üksikobjektid ja nende piiranguvööndi ulatus (vastu võetud 18.11.2019, viimati jõustunud 27.04.2020). – Riigi Teataja <https://www.riiqiteataja.ee/akt/117042020002> (04.2020)

2. Väärtused ja kaitse-eesmärgid

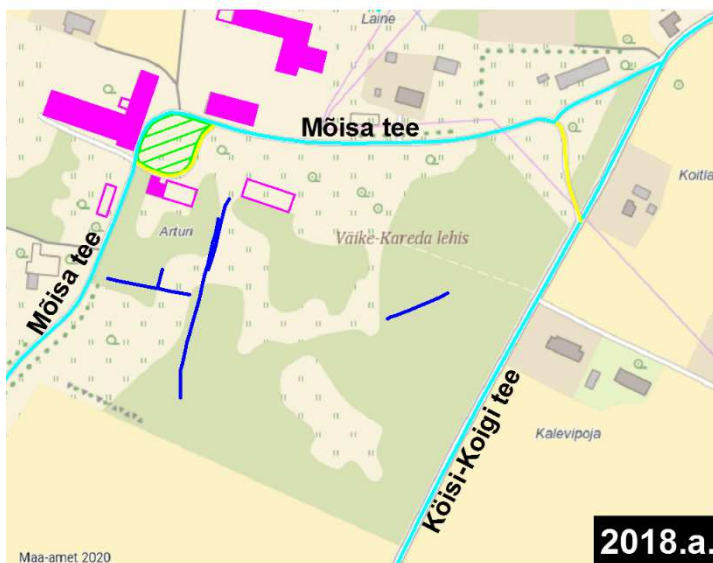
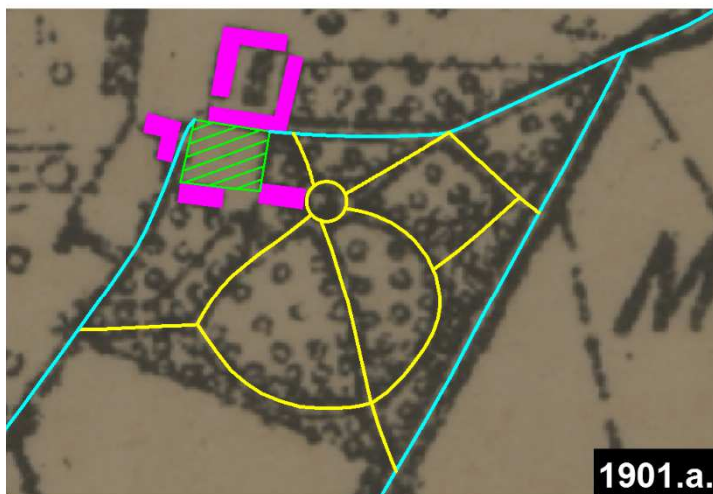
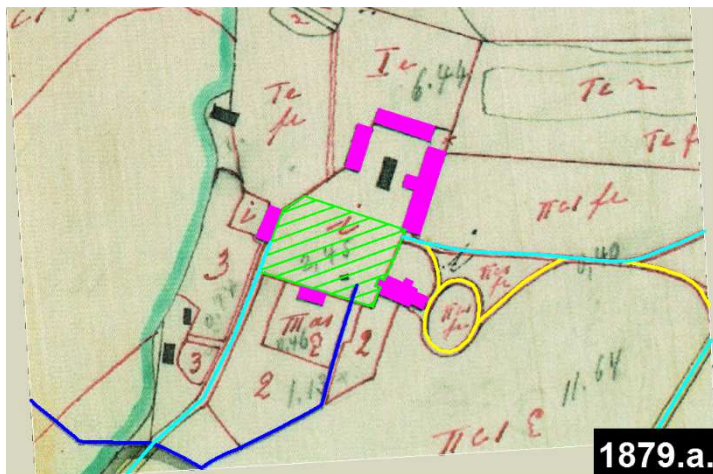
2.1. Pargiruum

Pargi kujundustöid tohib teha ainult kooskõlastatud projektide alusel. Käesoleva hoolduskava raames ei kavandata uusi ehitisi, ei kavandata muuta ega taastada pargiruumi, va hoolduskavas määratud raiete ulatuses. Kui parki soovitakse rekonstrueerida või sellele lisada hooneid ja rajatisi, tuleb koostada vastav projekt ja see kooskõlastada Keskkonnaametiga.

2.1.1. Pargi kompositsiooni analüüs

Väike-Kareda mõisa pargis on tänaseni säilinud vabakujunduslik stiil. Mõisakeskuse ja pargiruumi suurust, ulatust, mõisakeskuse ja pargi piire aitavad maastikus tajuda mitmed elemendid. Pargi territooriumi piiritlevad mitmest küljest teed – läänest, loodest ja põhjast Mõisa tee (vt lk 25 skeem 15, lk 26 foto 5, lk 26 foto 6), idast ja kagust Kõisi-Koigi tee (vt lk 25 skeem 15, lk 27 foto 7, lk 27 foto 8). Läbi ajaloo on park edelast külgnenud avatud maa-alaga, mis on olnud nii rohumaa kui ka põllumaa (vt lk 28 foto 9). Pargi kirdeosas on ajaloolise peahoone esiväljaku (vt lk 25 skeem 15) kohapeal haljasala (vt lk 28 foto 10), mis piirneb igast küljest teega, kusjuures loode-, põhja- ja kirdepoolsest servast Mõisa teega. Endise esiväljaku ümber paiknevad mõisa peahoone ja kõrvalhooned (vt lk 25 skeem 15). Valdav osa mõisakeskuse hooneid (laudad, ait-kuivati, ait) jääb endisest esiväljakust põhja ja kirde poole, ühtlasi Mõisa tee põhja- ja kirdeserva (vt lk 25 skeem 15). Vähemuses on neid hooneid (mõisa peahoone, valitsejamaja), mis jäävad endisest esiväljakust lõuna ja kagu poole, ühtlasi Mõisa tee lõuna- ja kaguserva (vt lk 25 skeem 15). Mõisa peahoone ja valitsejamaja asuvad mõisakompleksi kuulunud hoonetest ainsana pargiruumis sees. Ülejäänud hooned jäävad pargiruumist väljapoole. Hooned on erinevas seisus - väheste ümberehitustega, olulisel määral ümber ehitatud, osaliselt varemetes, tervenisti varemetes. Suurem osa pargiruumist jääb peahoonest ja valitsejamajast ida ja lõuna poole (vt lk 25 skeem 15). Peahoone idapoolsele küljele jäävas pargiosas on asunud ringselt kulgenud tee, millest on harunenud kiirjalt läbi pargi eri ilmakaartesse kulgenud teed, mida ühendasid pargi kagu- ja edelaservas kulgenud kaarjad teed (vt lk 25 skeem 15). Tänapäevases pargiruumis neid teid enam ei eksisteeri. Kuigi aja jooksul on täisealiste puude

osakaal vähenenud ja tekkinud on looduslikku uuendust, tuleb park seda ümbritsevast põllumajandusmaastikust siiski esile. Mõisa pargi alast lääne pool on vain, kus kevadisel ajal esineb üleujutust. Pargis madalamates kohtades esineb samuti kevadvete kogunemisalasid. Selleks, et pargi maa-alalt liigne vesi ära

juhtida, on rajatud kraavid. Kraavid loovad pargiruumi sihte, suunavad vaateid. Pargis esineb mõningaid rivina istutatud puid, mis samuti tekitavad vaatesuundi (vt lk 29 foto 11, 12, lk 30 foto 13). Pargiruumis esineb puude rühmade vahel lagendikke, mis loob ruumilist mitmekesisust (avatud, poolavatud alad, suletud alad).

Skeem 15. Pargi kompositsioon (aluseks on võetud kaart Väike-Kareda mõisasüda 1879. aasta mõisa- ja talumaade hindamise toimikus. EAA 2486-1-3083 (väljavõte raamatust Eesti pargid I), 1901.a. koostatud üheverstane kaart (Maa-ameti kaardiserver. <http://xgis.maaamet.ee> 04.2020), Maainfo kaardirakenduse kaart (viimati tehtud muudatused 2018.a, Maa-ameti kaardiserver. <http://xgis.maaamet.ee> 04.2020), millel on neonlillaga esile toodud olulisemad mõisakompleksi kuulunud hooned, neonrohelistega mõisa peahoone esiväljaku asukoht, neoonsinisega pargiruumiga piirnevad teed, kollasega pargisisised teed, tumesinisega kraavid).

Foto 5. Vaade Väike-Kareda mõisa pargi lääneservast edela suunas Mõisa teele, mis piirneb pargiruumiga selle läänepoolsest küljest. 2020. Foto: Toomas Põld

Foto 6. Vaade Väike-Kareda mõisa pargi põhjaservast kirde suunas Mõisa teele, mis piirneb pargiruumiga selle põhjapoolsest küljest. 2020. Foto: Toomas Põld

Foto 7. Vaade Väike-Kareda mõisa pargi idaservast kagu suunas Kõisi-Koigi teele, mis piirneb pargiruumiga selle idapoolsest küljest. 2020. Foto: Toomas Põld

Foto 8. Vaade Väike-Kareda mõisa pargi kaguservast kagu suunas Kõisi-Koigi teele, mis piirneb pargiruumiga selle kagupoolsest küljest. 2020. Foto: Toomas Põld

Foto 9. Vaade Väike-Kareda mõisa pargi edelaservast kagu suunas põllumaale, mis piirneb pargiga selle edelapoolsest küljest. 2020. Foto: Toomas Põld

Foto 10. Vaade ida suunas ait-kuivati esiselt Mõisa teelt endisele mõisahoonel esiväljakule, mille kohal on tänapäeval haljasala. Fotol vasakul on oluliselt ümber ehitatud hoone, mis on ajalooliselt olnud laut (asukoht on esiväljakust kirde pool, Mõisa tee ääres). 2020. Foto: Toomas Põld

Foto 11. Vaade valitsejama ja varemete suunas puudele, mis kasvavad rivis mõisa peahoone edelapoolsele küljele jäävas pargiosas. 2020. Foto: Toomas Põld

Foto 12. Väike-Kareda mõisa pargi kirdeosas rivis kasvavad puud, vaade pargi kirdeosast ida suunas Kõisi-Koigi tee poole. 2020. Foto: Toomas Põld

Foto 13. Väike-Kareda mõisa parki läbiva kraavi servas reas kasvavad puud. 2020. Foto: Toomas Põld

2.1.2. Pargi avatud, poolavatud ja suletud alad

Lähtuvalt kõrghaljastuse olemasolust, paiknemisest ja tihedusest jaguneb Väike-Kareda mõisa pargiruum avatud, poolsuletud ja suletud aladeks. Ajalooliste plaanide, fotode ja olemasoleva olukorra põhjal saab väita, et pargi ajaloolises ja tänapäevases ruumilises jaotuses (avatud, suletud alad) on erinevusi (vt lk 32 skeem 16).

19. sajandi teisel poolel vabakujunduslikus stiilis rajatud Väike-Kareda mõisa parki istutati puud üsna tihedalt, mistõttu suur osa pargiruumist oli suletud ala. Ainus avatud ala oli mõisa peahoone esiväljak, mille kaguservas paiknes mõisa peahoone ja edelaservas mõisa valitsejamaja. Veel 20. sajandi alguses läbisid parki teed - mõisa peahoonest kagu pool oli pargis ringselt kulgenud tee ja sellest teest eri ilmakaarde suunduvad teed ning neid läbi pargi viivaid kiirjalt kulgevaid teid ühendavad kaarjad teed (vt lk 32 skeem 16 suletud ja avatud alad 1901.a.).

Umbes 20. sajandi keskpaigas oli pargi teedevõrgustikust alles jäänud vaid ringselt kulgenud tee ja sellest harunenud teedest olid säilinud vaid lühikesed lõigud. Pargiruumis esines 1947.a. lisaks suletud aladele ka avatud alasid – täpsemalt pargi kirdenurgas ja lääneosas (vt lk 32 skeem 16 suletud ja avatud alad 1947.a.).

Põhjuseid on mitmesuguseid, millepärast suletud pargiruumi on tekkinud avatud alad. Pargi kirdenurka jäävat ala läbib kõrgepinge õhuliin. Seega õhuliini alustest hooldustöödest (võsaraie jne) tulenevalt on muutunud pargi kirdeosa avatuks. Kuna park on rajatud keset põllumajandusmaastikku, siis on park külgedelt tuultele avatud. Eestis puhuvad tuuled valdavalt edela-, lääne- ja lõunakaarest. Valdavad tuuled on avaldanud mõju pargi lääneosale. Puittaimestik on suuresti hõrenenud tormimurru ja tormiheite tagajärjel.

20. sajandi kolmandal veerandil olid peahoone ja valitsejamaja ümbrusesse tekkinud lagedamad alad. Aastatel 1920-1972 oli mõisa peahoone algkooli kasutuses. Valitsejamajas on olnud puidutöökoda-kontor. Niisiis sel ajal, kui pehoone ja valitsejamaja leidsid kasutust, püsis ka hoonete ümbrus korrastatuna. Samal ajaperioodil on ajaloolise mõisa peahoone esiväljaku serva selle pargipoolsele küljele rajatud tee. Arvatavasti oli see tee vajalik valitsejamajas tegutsenud puidutöökoda-kontori teenindamiseks. Lagedad alad olid kujunenud veel ka pargi kesk- ja lõunaossa. Kõrgepingeliinide alune võsastus. (vt lk 32 skeem 16 suletud ja avatud alad 1971.a.)

20. sajandi lõpus oli mõis erakätes. Mõisa omanik ei hoidnud korras mõisahoonet ega selle ümbrust. Mõisa peahoone ümbruses olnud lagedamad alad hakkasid võsastuma. Õhuliinide koridorist likvideeriti võsa. Toimusid muutused ka pargi kesk- ja lõunaosas – suletud aladele tekkis lagedamaid kohti (puude hukkumine tormimurru ja tormiheite, seenhaiguste, ümberkukkunud puude poolt tekitatud vigastuste vms tagajärjel) ja lagedatele aladele tekkis võsa. (vt lk 32 skeem 16 suletud ja avatud alad 1997-2006.a.)

21. sajandi alguses on mõisa peahoone ümbruses ja pargi lääneosas olevad lagedamad alad muutunud avatumaks (vt lk 32 skeem 16 suletud ja avatud alad 2019.a.). Samuti on pargi keskosas olev lagendik laienenud. Kahjustada saanud ja saavad (tormikahjustused, putukakahjustused, seenhaigused) puittaimed on kahjustanud ja kahjustavad läheduses kasvavaid puittaimi. 2019.a. novembri seisuga oli mõisa pargis kände 285 tükki. 2020.a. veebruaris, märtsis, aprillis tehtud dendroloogilise inventeerimise käigus selgus, et vahepeal on vähenenud pargis kasvavate puittaimede arv (ümberkukkunud puid oli 86). Pargi alal hinnati 1388 haljastuslikku objekti. Seega aja jooksul on pargist välja läinud mitusada puittaimet.

Skeem 16. Muutused Väike-Kareda mõisa pargi ruumilises jaotuses (suletud, avatud alad) ajavahemikul 1901-2019.a. (skeemi aluseks on võetud geodeetiline alusplaan (EIK Infrakonsult OÜ, 2019. a. töö nr GIK-1910-02, täpsusastmega M 1:500) ja maa-ameti kaardid – üheverstane kaart (1901.a.), NSVL topograafiline kaart (1947.a.), NSVL topograafiline kaart (1971.a.), Eesti põhikaart (1997-2006.a.), kaart (viimati muudetud 2019.a.)⁵¹

⁵¹ Maa-ameti kaardirakendus. <http://xgis.maaamet.ee> (04.2020)

Võrreldes maa-ameti kaartidega saab geodeetilisele alusplaanile kantud puittaimede järgi vastavalt nende paiknemisele ja tihedusele pargi ruumilisest jaotusest täpsema ülevaate – lisaks suletud aladele (vt lk 34 foto 14, 15, lk 35 foto 16, 17) ja avatud aladele (vt lk 36 foto 18, 19, lk 37 foto 20, 21) saab määratleda ka poolsuletud alad (vt lk 38 foto 22, 23, lk 39 foto 24, 25). Suuremad suletud alad jäävad tänases pargiruumis selle ida- ja kaguosasse. Väiksemad suletud alad on pargi kesk- ja loodeosas. Ulatuslikumalt esineb poolsuletud alasid pargi kirde-, lääne- ja edelaosas, vähemal määral pargi kirde- ja idaosas. Avatud alad asuvad pargi põhjaservas, kirdenurgas, keskosas, lõuna- ja lääneosas. (vt skeem 17)

Skeem 17. Väike-Kareda mõisa pargiruumi jaotumine suletud, poolsuletud ja avatud aladeks (skeemi aluseks on võetud geodeetiline alusplaan (EIK Infrakonsult OÜ, 2019. a. töö nr GIK-1910-02, täpsusastmega M 1:500).

Foto 14. Suletud ala Väike-Kareda mõisa pargis. 2020. Foto: Toomas Põld

Foto 15. Suletud ala Väike-Kareda mõisa pargis. 2020. Foto: Toomas Põld

Foto 16. Suletud ala Väike-Kareda mõisa pargis. 2020. Foto: Toomas Põld

Foto 17. Suletud ala Väike-Kareda mõisa pargis. 2020. Foto: Toomas Põld

Foto 18. Avatud ala Väike-Kareda mõisa pargis. 2020. Foto: Toomas Põld

Foto 19. Avatud ala Väike-Kareda mõisa pargis. 2020. Foto: Toomas Põld

Foto 20. Avatud ala Väike-Kareda mõisa pargis. 2020. Foto: Toomas Põld

Foto 21. Avatud ala Väike-Kareda mõisa pargis. 2020. Foto: Toomas Põld

Foto 22. Poolsuletud ala Väike-Kareda mõisa pargis. 2020. Foto: Toomas Põld

Foto 23. Poolsuletud ala Väike-Kareda mõisa pargis. 2020. Foto: Toomas Põld

Foto 24. Poolsuletud ala Väike-Kareda mõisa pargis. 2020. Foto: Toomas Põld

Foto 25. Poolsuletud ala Väike-Kareda mõisa pargis. 2020. Foto: Toomas Põld

2.1.3. Struktuur ja reljeef

Struktuur

Esialgne pargi struktuur (vt skeem 18) on looduses osaliselt tajutav, mille tõttu on vajalik säilinud struktuurielementide säilitamine ja võimalusel neid rohkem esile tuua:

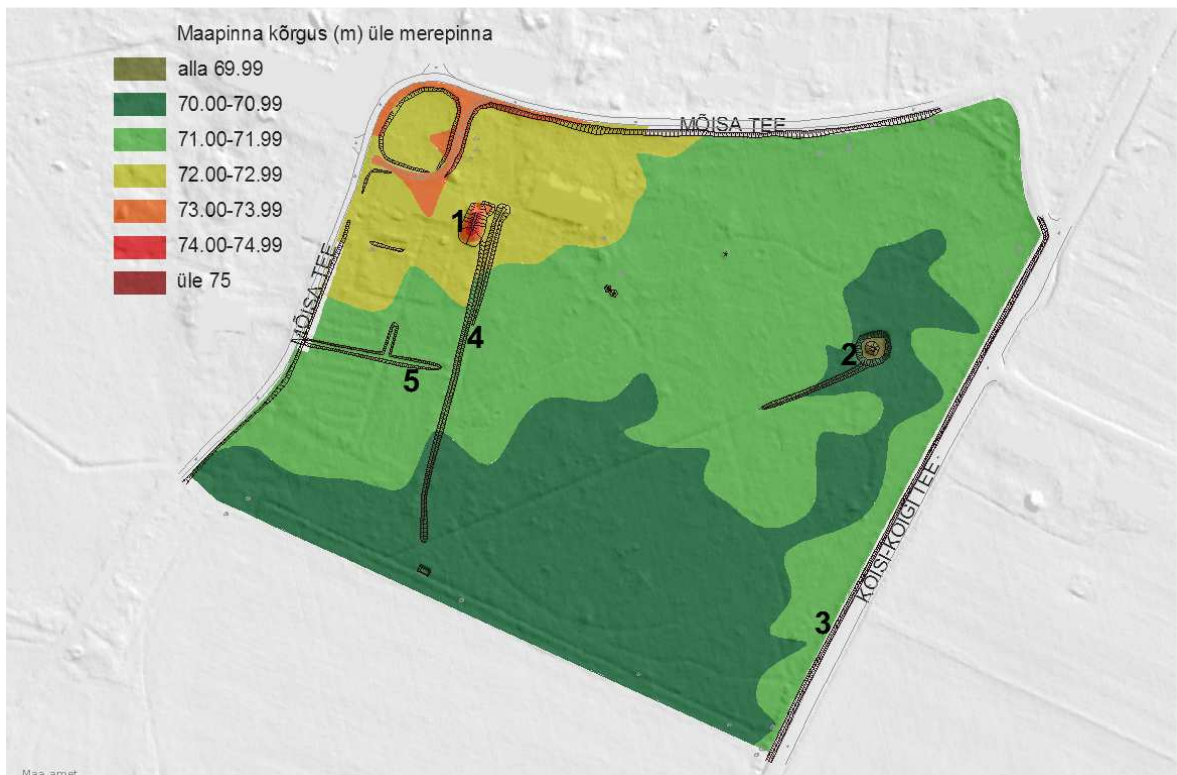
- mõisa peahoone esiväljak,
- mõisakompleksi kuulunud hoonete paiknemine ümber esiväljaku,
- pargi rajamisajast kuni tänaseni säilinud ja kasutuses olevad ajaloolised pargiruumiga külgnevad teed (Mõisa tee, Kõisi-Koigi tee).

Skeem 18. Väike-Kareda mõisa pargi struktuur, aluseks on võetud geodeetiline alusplaan (EIK Infrakonsult OÜ, 2019. a. töö nr GIK-1910-02, täpsusastmega M 1:500), millel on esile toodud tänaseni säilinud ja kasutuses olevad ajaloolised pargiruumiga külgnevad teed, mõisa peahoone esiväljaku asukoht, esiväljaku ümber paiknevad mõisakompleksi kuulunud hooned.

Reljeef

Maapinna kõrgus merepinnast on Väike-Kareda mõisa pargi krundi ulatuses väga vähe muutuv, jäädes peamiselt 70 ja 73 m (kõrgus üle merepinna) vahele. Kõige suurem on maapinna kõrgus üle merepinna (75,09 m) pargi loodeosas kohas, kus asub maakelder (mõisa peahoone ja valitsejamaja vahelisel maa-alal) (vt skeem 19 asukoht „1“ ja lk 42 foto 26). Kõige väiksem on maapinna kõrgus üle merepinna (69,61 m) pargi idaosas, kus on ümbritsevast maapinnast madalam koht, kuskohas esineb sageli sademevee kogunemist (vt skeem 19 asukoht „2“ ja lk 42 foto 27). Lisaks maakeldrile ja sademevee kogunemisalale esineb järsemaid reljeefi muutusi üsna tasase maapinnaga pargi servaaladel (teetammidest tulenevalt) (vt skeem 19 asukoht „3“ ja lk 43 foto 28) ja kraavi kohtades (vt skeem 19 asukoht „4“ ja lk 43 foto 29, skeem 19 asukoht „5“ ja lk 44 foto 30).

Skeem 19. Reljeefi muutumine Väike-Kareda mõisa pargi krundi ulatuses, aluseks on võetud Väike-Kareda mõisa pargi geodeetiline alusplaan (EIK Infrakonsult OÜ, 2019. a. töö nr GIK-1910-02, täpsusastmega M 1:500) ja reljeefivarjutusega Maa-ameti kaart (Maa-ameti kaardiserver <http://xgis.maaamet.ee> 04.2020), millel on pruuni värvi joonega ja numbritega on märgitud asukohad pargis, kus esineb veidi järsemaid muutusi reljeefis, erinevate värvitoonidega (roheline, kollane, oranz, punane) on näidatud maapinna kõrgus üle merepinna vahemikena alla 69.00m, 70.00-70.99m, 71.00-71.99m, 72.00-72.99m, 73.00-73.99m, 74.00-74.99m, üle 75m.

Foto 26. Järsem reljeefi muutumine Väike-Kareda mõisa pargis asukohas „1“ (vt lk 41 skeem 19), mis tuleneb mõisa peahoone ja valitsejamaja vahelisel maa-alal paiknevast maakeldrist. 2020. Foto: Toomas Põld

Foto 27. Järsem reljeefi muutumine Väike-Kareda mõisa pargis asukohas „2“ (vt lk 41 skeem 19), kus on ümbritsevast maapinnast madalam koht, kuskohas esineb sademevee kogunemist. 2020. Foto: Toomas Põld

Foto 28. Järsem reljeefi muutumine Väike-Kareda mõisa pargis asukohas „3“ (vt lk 41 skeem 19), mis tuleneb Kõisi-Koigi tee teetammist. 2020. Foto: Toomas Põld

Foto 29. Veidi järsem reljeefi muutumine Väike-Kareda mõisa pargis asukohas „4“ (vt lk 41 skeem 19), mis tuleneb parki läbivast põhja-lõunasuunalisest kraavist. 2020. Foto: Toomas Põld

Foto 30. Veidi järsem reljeefi muutumine Väike-Kareda mõisa pargis asukohas „5“ (vt lk 41 skeem 19), mis tuleneb parki läbivast ida-läänesuunalisest kraavist. 2020. Foto: Toomas Põld

2.1.4. Vaated

Lähtuvalt Väike-Kareda mõisa pargis esineva kõrghaljastuse tihedusest ja paiknemisest on esile toodud olulisemad pargi rajamisajast kuni tänaseni säilinud ja kasutuses olevatelt ajaloolistelt pargiruumiga külgnevatelt teedelt avanevad ajaloolised/tänapäevased vaated ajaloolise tähtsusega pargielementidele (mõisa peahoone ja kõrvalhooned) ning avarad vaated pargiruumi ümbritsevale põllumajandusmaastikule. Vaated esinevad ka piki ajaloolisi teesihte. (vt lk 45 skeem 20)

Väike-Kareda mõisakompleksi kuulunud hoonetest on säilinud väheste ümberehitustega mõisa ait-kuivati (Salve-Kuivati nimeline kinnistu, hoone viimane kasutusotstarve on olnud teraviljakuivati) (vt lk 45 skeem 20 Mõisa teelt avanevad vaated „K“ ja „L“) ja olulisel määral ümber ehitatud laudad. Nendest endistest lautadest üks hoone, mis on viimati kasutuses olnud hobusetallina, asub Hobusetalli nimelisel kinnistul (vt lk 45 skeem 20 Mõisa teelt avanevad vaated „N“ ja „P“). Teine hoone, mis on olnud kaasajal laudana kasutuses, paikneb Takja nimelisel krundil (vt lk 45 skeem 20 Mõisa teelt avanev vaade „R“).

Väike-Kareda mõisa pargi kaitsealusel alal asuvad mõisakompleksi kuulunud hoonetest ainsana mõisa peahoone ja valitsejamaja, mis on varemetes. Mõisniku nimelisel kinnistul olevale peahoone varele avaneb vaade Mõisa tee sellelt teelõigult, mis piirneb pargiruumiga selle põhjapoolsest küljest (vt skeem 20 Mõisa teelt avanev vaade „S“). Arturi nimelisele kinnistule jääb valitsejamaja vare, mis paistab nii Mõisa tee sellele teelõigule, mis piirneb pargi alaga selle põhjapoolsest küljest (vt skeem 20 Mõisa teelt avanev vaade „M“) kui ka Mõisa tee sellele teelõigule, mis piirneb pargi alaga selle loodepoolsest küljest (vt skeem 20 Mõisa teelt avanev vaade „J“).

Skeem 20. Pargi rajamisajast kuni tänaseni säilinud ja kasutuses olevatelt ajaloolistelt pargiruumiga külgnevatelt teedelt avanevad vaated mõisa peahoonele ja kõrvalhoonetele ning esinevad vaatesuunad piki ajaloolisi teid, aluseks on võetud Maa-ameti kaart (Maa-ameti kaardiserver <http://xgis.maaamet.ee> 04.2020), millel on punase pidevjoonega piiritletud hoolduskava ala, punaste vaatesektoritega ja musta värvi tähtedega (A, B, C, D, E, F, G, H, I, J, K, L, M, N, O, P, R, S, T) on esile toodud olulisemad vaatesuunad.

Mõisa tee ja Köisi-Koigi tee on ajaloolised teesihid. Piki teekoridore esinevad vaatesuunad (vt lk 45 skeem 20 piki Köisi-Koigi teed avanevad vaatesuunad „A“ ja „C“, lk 45 skeem 20 piki Mõisa teed avanevad vaatesuunad „G“, „I“, „O“, „T“). Mõisa teelt avanevad vaated Krabi ja Salve nimelistel maaüksustel asuvatele põllumaadele (vt lk 45 skeem 20 vaated „F“, „H“). Köisi-Koigi teelt avarduvad vaated Koitla, Niidu ja Krabi nimelistel maaüksustel laiuvatele põldudele (vt lk 45 skeem 20 vaated „B“, „D“, „E“).

Selleks, et esile toodud vaated ka säiliks, on oluline hoida kasutuses ajaloolised teed, hooldada nende teede servas kasvavaid puittaimi ja nende võrade aluseid (likvideerida võsud, noorendik). Korrastada mõisakompleksi kuulunud ajalooiste hoonete ümbruses olevaid alasid (likvideerida müüridele, seintele liiga lähedal kasvavad puittaimed, regulaarselt niita, et hoida ära võsastumist ja säilitada avatud alasid).

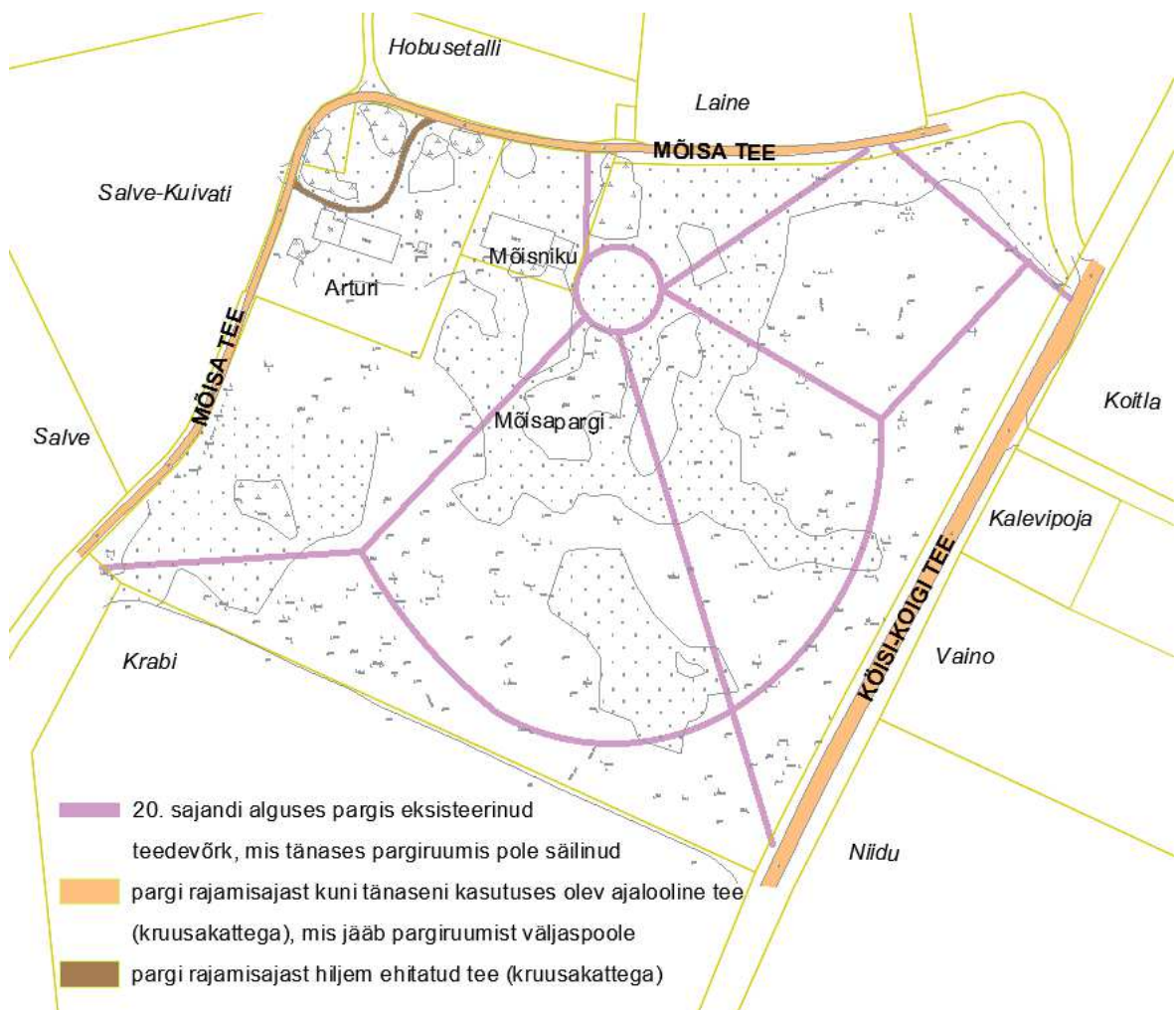
2.1.5. Teljelisus ja teed

Pargi piiridest väljaspool on säilinud ajaloolised teesihid. Esimeseks pargiruumist väljaspool olevaks ajalooliseks teesihiks on piki pargi ala lääne-, loode- ja põhja- ja kirdepoolset serva kulgev kruusakattega kohalik tee - Mõisa tee (vt lk 47 skeem 21, lk 48 foto 31, 32). Sellest teest edela poole jäävad maaüksused Salve (maatulundusmaa, millele avardub vaade Mõisa teelt), Salve-Kuivati (maatulundusmaa, tootmismaa, kus asub teraviljakuivati (endine ait-kuivati)). Mõisa tee põhjapoolses servas on maaüksused Hobusetalli (tootmismaa, kus asub hobusetall (endine laut)), Kareda (tootmismaa), Laine (elamumaa). Mõisa tee lõunaservas asuvad maaüksused Mõisapargi (üldkasutatav maa, kus asub mõisa pargi ala), Mõisniku (elamumaa, kus asub endise mõisa peahoone vare), Arturi (elamumaa, kus asub endise mõisa valitsejamaja vare). Mõisa tee kagupoolisel küljel on maaüksustest Arturi ja Mõisapargi.

Teiseks pargiruumist väljaspool olevaks ajalooliseks teesihiks on piki pargi ala ida- ja kagupoolset serva kulgev kruusakattega riigitee – Köisi-Koigi tee (vt lk 47 skeem 21, lk 49 foto 33, 34). Sellest teest loode poole jääb maaüksus Mõisapargi, kus on mõisa pargi ala. Köisi-Koigi tee kagupoolses servas asuvad maaüksused Koitla (elamumaa, teelt avaneb vaade õueala ümbritsevale põllule), Kalevipoja

(elamumaa), Vaino (maatulundusmaa, teelt on vaade põllumaale), Niidu (maatulundusmaa, teelt avardub vaade põllumaale).

20. sajandi alguses oli mõisa pargis peahoonest ida poole jääval maa-alal ringselt kulgenud tee, millest harunesid kiirjalt läbi pargi kulgevad teed, mis viisid pargiruumi põhja-, kirde-, lõuna- ja lääneossa. Kiirjalt kulgenud teid ühendasid kaarjalt kulgevad teed. (vt skeem 21) Teedevõrk eksisteeris pargis veel ka 1939. aastal. Perioodil 1947-1966. a. oli pargis esialgsest teedevõrgust säilinud vaid ringselt kulgenud tee ja sellest harunevatest teedest olid alles lühikesed teelõigud. 1971.a. pole nendest teedest midagi säilinud. Samal ajal on aga mõisa peahoone esiväljaku serva tekkinud tee. (vt skeem 21, lk 50 foto 35) See tee rajati arvatavasti siis, kui endises ait-kuivatis hakkas tegutsema teraviljakuivati, valitsejamajas puutöökoda-kontor.

Skeem 21. Väike-Kareda mõisa pargi teljelisus ja teed, aluseks on võetud Väike-Kareda mõisa pargi geodeetiline alusplaan (EIK Infrakonsult OÜ, 2019. a. töö nr GIK-1910-02, täpsusastmega M 1:500).

Foto 31. Mõisa tee see teelõik, mis piirneb mõisa pargi alaga läänest ja loodest. 2020. Foto: Toomas Põld

Foto 32. Mõisa tee see teelõik, mis piirneb mõisa pargi alaga kirdest. 2020. Foto: Toomas Põld

Foto 33. Kõisi-Koigi tee see teelõik, mis piirneb mõisa pargi alaga idast. 2020. Foto: Toomas Põld

Foto 34. Kõisi-Koigi tee see teelõik, mis piirneb mõisa pargi alaga kagust. 2020. Foto: Toomas Põld

Foto 35. Mõisa peahoone esiväljaku ümber rajatud tee see teelõik, mis jääb endise valitsejamaja ja endise lauda vahelisele maa-alale. 2020. Foto: Toomas Pöld

2.1.6. Rajatised, tehnovõrgud ja väikevormid pargis

Väike-Kareda mõisa pargi uuritud alal esinevad maa-alustest rajatistest ja tehnovõrkudest salvkaevud, mahuti. Alale jäävad maapealsetest rajatistest ja tehnovõrkudest (vt lk 51 skeem 22) madalpinge ja kõrgepinge õhuliinid ja- postid (vt lk 51 foto 36, lk 38 foto 23, lk 37 foto 21), infotahvlid „Väike-Kareda park“ (vt lk 52 foto 37) ja „Väike-Kareda euroopa lehis“ (vt lk 52 foto 38), liiklusmärk „Anna teed“ (vt lk 48 foto 32), ajaloolise kiviaia varemed (vt lk 52 foto 39), kaitsealuse Väike-Kareda euroopa lehise vana kivist tähis (vt lk 53 foto 40). Pargis leidis väikevormidest ainult istepinke, mis olid vanad ja sammaldunud (vt lk 53 foto 41).

Skeem 22. Väike-Kareda mõisa pargi rajatised ja tehnovõrgud, aluseks on võetud Väike-Kareda mõisa pargi geodeetiline alusplaan (EIK Infrakonsult OÜ, 2019. a. töö nr GIK-1910-02, täpsusastmega M 1:500).

Foto 36. Madalpinge õhuliinid ja -postid uuritud alaga põhjast külgneva Mõisa tee ääres. 2020. Foto: Toomas Põld

Foto 37. Infotahvel „Väike-Kareda park“ pargiga idast külgneva Kõisi-Koigi tee ääres. 2020. Foto: Toomas Põld

Foto 38. Infotahvel „Väike-Kareda euroopa lehis“ pargi põhjaosas tähelepanuväärse euroopa lehise juures. 2020. Foto: Toomas Põld

Foto 39. Kiviaia varemed Väike-Kareda mõisa pargi kaguservas Kõisi-Koigi tee ääres. 2020. Foto: Toomas Põld

Foto 40. Looduskaitsealuse Väike-Kareda euroopa lehise vana kivist tähis, mis asub lehise läheduses tänapäevasest infotahvlist „Väike-Kareda euroopa lehis“ eespool. 2020. Foto: Toomas Põld

Foto 41. Vanad sammaldunud istepingid Väike-Kareda mõisa pargi lõunaosas oleva lagendikul. 2020. Foto: Toomas Põld

Hoolduskavas ei ole ette nähtud väikevormide paigaldamist ega uusi rajatisi – nende paigaldamiseks on tarvis koostada projekt.

2.1.7. Aktsendid pargis ja sellega piirneval alal

Ajalooliselt on Väike-Kareda mõisa pargis üheks aktsendiks olnud mõisa peahoone, mis on pärandkultuuri objekt (Väike-Kareda mõis ja kool (325:MOA:003)).⁵² Mõisahoone on silma paistnud oma arhitektuuri poolest. Mõisa tegi omapäraseks rombi- ja kuusnurgakujuliste akendega kinnine veranda hoone otsafassaadi peasissekäigu ees (vt foto 42).

Foto 42. Väike-Kareda mõisa peahoone otsafassaadi peasissekäigu ees olnud rombi- ja kuusnurgakujuliste akendega kinnine veranda. 2009. Foto: Tõnu Õnnepalu⁵³

Mõisa peahoone on tänapäeval varemetes. Varemetes mõis jääb Mõisa teest kaugemale pargi servaalale. Varemed on ümbritsetud pargi puittaimestikuga, mistõttu peahoonet nüüdisajal enam aktsendiks pidada ei saa.

⁵² Väike-Kareda mõis ja kool. Pärandkultuuriobjektide andmete kuvamine. EELIS Infoleht. <https://infoleht.keskkonnainfo.ee> (04.2020)

⁵³ Õnnepalu, T. (juuli 2009) Väike-Kareda suur veranda. Blogi „Esna aeg“. <http://orrisaar.blogspot.com/2009/07/vaike-kareda-suur-veranda.html> (04.2020)

Teiseks pargisiseseks aktsendiks on looduskaitsealune Väike-Kareda euroopa lehis (vt lk 55 foto 43). Tähelapanuväärne euroopa lehis on teine selline objekt, mille järgi mõisa parki teatakse.

Foto 43. Looduskaitsealune Väike-Kareda euroopa lehis. 2020. Foto: Toomas Põld

Pargiruumis on aktsentideks ka erinevat liiki suurte dimensioonidega (võra läbimõõt 20 m ja rohkem) puud (vt hooldusplaani *joonis 1*) – harilik tamm (puu nr 907, võra läbimõõt 20 m; puu nr 943, võra läbimõõt 24 m), harilik pärn (puu nr 928, võra läbimõõt 20 m), harilik vaher (puu nr 941, võra läbimõõt 20 m), sookask (puu nr 1064, võra läbimõõt 25 m).

Mõisa pargi alast väljaspoole, Mõisa tee põhja- ja kirdepoolsesse serva jäävad lähestikku paiknevusega suurem osa ajaloolisi mõisa kõrvalhooneid, mida on suuremal või vähesemal määral ümber ehitatud. Hoonete seintelt maha pudenenud heleda krohvi alt on nähtavale tulnud paekividest müürid.

Kui tulla mõisa parki selle edelapoolse külje poolt mööda Mõisa teed ja jõudes välja pargi lääneserva juurde, jääb tee läänepoolisel küljel silma nendest kõrvalhoonest endine ait-kuivati (teraviljakuivatina olnud viimati kasutuses). (vt foto 44)

Foto 44. Lähenedes Väike-Kareda mõisa pargile selle edelapoolsest küljest jääb pargist lääne poole Mõisa tee lääneserva ajaloolistest mõisa kõrvalhoonetest ait-kuivati.⁵⁴

Kui tulla mõisa parki selle kirdenurga poolt, pöörates Köisi-Koigi teelt Mõisa teele, jätkates tulemist mööda Mõisa teed ja jõudes välja pargi põhjaserva äärde, jääb tee põhjapoolses servas silma nendest kõrvalhoonest endine laut (hobusetallina olnud viimati kasutuses) ja sellest tahapoole jääb teine laut (hoone on ka kaasajal olnud laudana kasutuses). (vt lk 57 foto 45)

⁵⁴ Kuvatõmmis. 2020. Google Maps. Foto on jäädvustatud juuli 2011.

Foto 45. Lähenedes Väike-Kareda mõisa kirdenurgast jääb pargist põhja poole Mõisa tee põhjaserva ajaloolistest mõisa kõrvalhoonetest laudad.⁵⁵

Kompaktselt paiknevad mõisa kõrvalhooned pole varemetes, seinad on püsti ja katus peal, kuid lagunemismärke esineb. Kuna need hooned on pargile kas ühelt või teiselt poolt lähenedes esimesena märgatavad, võib neid ehitisi pidada väljaspoole pargi krundipiire olevateks aktsentideks. Pargis ja parki ümbritsevatel maa-aladel rohkem aktsente ei leidu.

2.2. Puittaimestik ja haljastus pargis

2020. aastal käesoleva hoolduskava raames läbi viidud dendroloogilise uuringu kohaselt on pargi liigirikkus ala suurust arvestades väike. Uuritud alal on kokku 28 liiki puittaimi, millest 15 on kodumaised ja 13 võõrliigid. Alal hinnati kokku 1388 erinevat puittaimede ühikut. Puittaimed hinnati väärtushinnangute alusel viide erinevasse klassi.

I klassi kuulub suurte dimensioonidega eksootiline võõrliik (euroopa lehis), mis on ka kaitsealune üksikobjekt (KKR kood: KLO4000822).

⁵⁵ Kuvatõmmis. 2020. Google Maps. Foto on jäädvustatud juuli 2011.

II klassi kuuluvad täisealised ilusad, heas tervislikus seisundis kodumaised pikaalised väärtuslikud liigid (peamiselt hrl tamm, hrl pärn, hrl kuusk); täisealised ilusad, heas tervislikus seisundis kodumaised mitte nii kõrge väärtusega liigid (peamiselt hrl saar, hrl vaher, hrl jalakas) ning täisealised ilusad, heas tervislikus seisundis võõrliigid (siberi nulg, berliini pappel).

III klassi kuuluvad ilusad, heas tervislikus seisundis lühemaalisemad liigid (peamiselt hrl pihlakas, hrl toomingas, raagremmelgas, hall lepp, hrl ploomipuu), dekoratiivsed lehtpuud (peamiselt hrl vaher, hrl saar, hrl jalakas, sookask, arukask); nooremad või vigastuste ning väheste kuivamistunnustega väärtuslikumad liigid (peamiselt hrl pärn, hrl tamm, hrl kuusk, hrl mänd) ja võõrliikidest (euroopa lehis, hõbepappel); põõsastest (hrl lumimari, hrl sirel, suur läätspuu)

IV klassi kuuluvad oluliste kahjustustega täisealised puittaimed ning väga noored ja terved puittaimed (peamiselt hrl vaher, hrl toomingas, hrl saar, hrl pärn, hrl jalakas, hrl kuusk, sookask, hrl pihlakas, hall lepp, raagremmelgas, magus kirsipuu, hrl ploomipuu, aed õunapuu, kreegipuu); võõrliikidest (berliini pappel, hõbepappel); põõsastest (hrl ebajasmiin, hrl sirel, põisenelas, siberi kontpuu)

V klassi kuuluvad puittaimede surnud eksemplarid (50% ja enam kuivamistunnustega puud on loetud surnud puudeks) (hrl saar, raagremmelgas, hrl tamm, hrl vaher, hrl pärn, hrl pihlakas, hall lepp, sookask, hrl jalakas, hrl haab, hrl kuusk, hõbepappel).

Hinnatud haljastuslike objektide koguste vahetõrge väärtushinnangute kaupa kujunes järgmiselt:

I Väga väärtuslikud 1 (0,1%);

II väärtuslikud – 205 (14,7%);

III olulised – 509 (36,6%);

IV väheväärtuslikud – 614 (44,1%);

V likvideeritavad (praktiliselt surnud puud) – 63 (4,5%).

Tuginedes eelnimetatud väärtusklasside ja koguste vahetõrrele, kus väga väärtuslikud, väärtuslikud ja olulised puittaimed moodustavad kogu puittaimestikust

51,4%, võib ala kõrghaljastust pidada väärtuslikuks. Pargis on ülekaalus heitlehised puittaimed (87,4%), vähemuses on igihaljad puittaimed (12,6%).

Uuritud alal on erinevate pärismaiste liikide arvukus suurem võrreldes erinevate võõrliikide arvukusega (vastavalt 15 ja 13 liiki). Arvuliselt kasvab pargis kodumaist päritolu puittaimi rohkem kui introductseeritud puittaimi (vastavalt 1324 ja 64 haljastuslikku objekti).

Kodumaistest liikidest domineerivad harilik tamm (esineb suuremate ja väiksemate rühmadena, puude ridadena ning üksikpuudena), harilik vaher (esineb suuremate ja väiksemate rühmadena ning üksikpuudena), harilik jalakas (esineb üksikpuudena ja väiksemate rühmadena), harilik pärn (esineb üksikpuudena).

Võõrliikidest on peamiselt esindatud euroopa lehis, siberi nulg, berliini pappel (esinevad üksikpuudena) ja hõbepappel (esineb väiksemate rühmadena).

Põõsastest on esindatud hariliku sirel (esineb põõsana ja põõsastikuna), põisenelas (esineb põõsastikuna), harilik lumimari (esineb põõsastikuna), siberi kontpuu (esineb põõsastikuna) ning suur läätspuu (esineb põõsastikena).

Suuremate dimensioonidega (rinnasdiameeter üle 90 cm) puittaimi oli pargis vähe. Pargis kasvaval Väike-Kareda euroopa lehisel on rinnasdiameeter 110 cm, ühel harilikul saarel on rinnasdiameeter 97 cm. Võra läbimõõt oli 20 m ja suurem kuuel puul – euroopa lehisel, kahel harilikul tammel, ühel harilikul pärnal, ühel harilikul vahtral, ühel sookasel. (vt *Väike-Kareda mõisa pargi dendroloogiline hinnang, Loovmaastik OÜ, 2020 a. töö nr 141DI19 dendroloogilise inventuuri joonis 1*).

Vigastustega, haigustega ja kuivamistunnustega puittaimi oli ca 1/2. Peamiselt esines kuivamistunnustega harilikku tamme, harilikku saart, harilikku vahtrat. Tüvemädanikku esines mõnel harilikul vahtral, harilikul saarel, ühel harilikul pärnal ja ühel hallil lepal. Juuremädanikku vms juurte haigust esines peamiselt harilikel saartel, mille tõttu on pargis viimase poole aasta jooksul väga palju harilikke saari (ca 75 puud) koos juurtega ümber kukkunud (välistatud ei ole ka saare surma levik Väike-Kareda mõisa pargis). Seenhaigust esines enim harilikel vahtratel (vahtratarjak) ja harilikel saartel (jänesevaabik) - vähem harilikel jalakatel (ebatuletael), sookaskedel (tuletael) ja harilikul tammel (tamme tuletaelik). Vigastusi

esines puittaimede liikidest kõige rohkem harilikel vahtratel ja harilikel saartel. Enim kahjustustega puittaimi oli harilike vahtrate, harilike saarte, harilike tammede ja raagremmelgate seas. (vt *Väike-Kareda mõisa pargi dendroloogiline hinnang, Loovmaastik OÜ, 2020 a. töö nr 141DI19*).

Alal säilitada väga väärtuslikud, väärtuslikud ja võimalusel olulised puittaimed. Säilitada suuremate dimensioonidega puid (võra läbimõõt alates 20 m, rinnasdiameeter üle 90 cm). Tähelepanuväärsemate puude seas on ka looduskaitsealune Väike-Kareda euroopa lehis. Hooldustööde käigus tuleks jälgida euroopa lehise juurekaitsevööndit. Kohad, kus vähemväärtuslikud puittaimed segavad väärtuslikemate puittaimede kasvu (kasvavad näiteks üksteisele liiga lähestikku), tuleb vähemväärtuslikumad puittaimed likvideerida (vt *Väike-Kareda mõisa pargi dendroloogiline hinnang, Loovmaastik OÜ, 2020 a. töö nr 141DI19 dendroloogilise inventuuri joonis 1*).

IV väärtusklassi puittaimedest säilitada väga noorte väärtuslike (pikaealiste) liikide terved ja ilusa väljanägemisega eksemplarid. IV väärtusklassi puud, mis kuuluvad suuremasse tervikusse (puuderühm), tuleb likvideerimine määrata pargi edasiste rekonstrueerimisprojektide ja hoolduskavade alusel. IV väärtusklassi puittaimede seas on ka selliseid puid, mis vääriwad säilitamist elustikupuuna.

V väärtusklassi puittaimed (50% ja enam kuivamistunnustega puud, murdunud puud) likvideerida, säilitada vaid üks 70% kuivanud okstega puu, milles on võimalik elupaiga olemasolu. Pragunenud ja lõhenenud tüvega ohtlikud puud likvideerida. Pargi alalt likvideerida tuule poolt murtud ja juurtega maha heidetud puud. Likvideerida puud, mis on ohtlikud ja toetuvad naaberpuudele, kahjustades nende tüve ja/või võra ning võivad maapinnale kukkuda.

Põõsastest ja põõsastikest likvideerida puude võsud. Puude tüvede ümbert likvideerida võsud. Esmase hoolduse käigus on likvideeritud suurem osa põõsarindest. Liigirikkuse säilitamiseks tuleb edasiste hooldustööde käigus taastada vähemalt osa põõsarindest.

Liiga lähestikku kasvavate puude hulgast raiuda välja vähemväärtuslikumad, haiged, kuivanud, nooremad ja vähemdekoratiivsema võraga puud. Likvideerida

puudelt kuivanud oksad. Puud, mis omavad ümberkukkumise ohtu (peamiselt harilikud saared osaliselt koos juurtega), võivad haigusega nakatada teisi puid ning ei ole mõõtnetelt tähelepanuväärsed, tuleb likvideerida.

Hoolduskavaga uusistutusi ette ei nähta, kuid antakse üldised soovitused liikide osas, et tagada Väike-Kareda pargi edasiste rekonstrueerimisprojektidega ala terviklikkus. Puittaimede valikul tuleb silmas pidada: olemasolevat liigilisust pargis, liikide vastupidavust haigustele, traditsioonilist liikide valikut ajaloolistes parkides.

Olemasoleva kõrghaljastuse struktuuri säilitamiseks ja täiendamiseks sobib kasutada neid liike, mis seal juba peamiselt kasvavad. Puittaimedest esineb pargiruumis peamiselt harilik vaher, harilik tamm, harilik pärn, harilik jalakas, harilik kuusk, harilik saar (vt Väike-Kareda mõisa pargi dendroloogiline hinnang, Loovmaastik OÜ, 2020 a. töö nr 141DI19 pargis kasvavate puittaimede nimekiri dendroloogilise hinnangu tabelis 3).

Ümbritsetuna põllumajandusmaastikuga on mõisa park külgedelt tuultele avatud. Puittaimestiku hõrenemine on alguse saanud pargi lääneosast. Kui tulevikus võetakse pargis ette puittaimede istutustööd, tuleb arvestada vajadusega rajada pargi lääne- ja edelaserva näiteks kuusehekk, et vähendada valdavate tuulte mõju pargis kasvavatele puittaimedele, hoida madalana tuulemurru ja tuuleheite ohtu.

Validud fotod Väike-Kareda mõisa pargiruumis kasvavatest puittaimedest tervisliku seisundi illustreerimiseks

Foto 46. Vasemal ümberkukkunud puul on seenhaigus kahjustanud juurestikku, parempoolsel puul on seene viljakeha kasvanud maapinnast osaliselt väljas olevale külgsuurele. 2020. Fotod: Toomas Põld

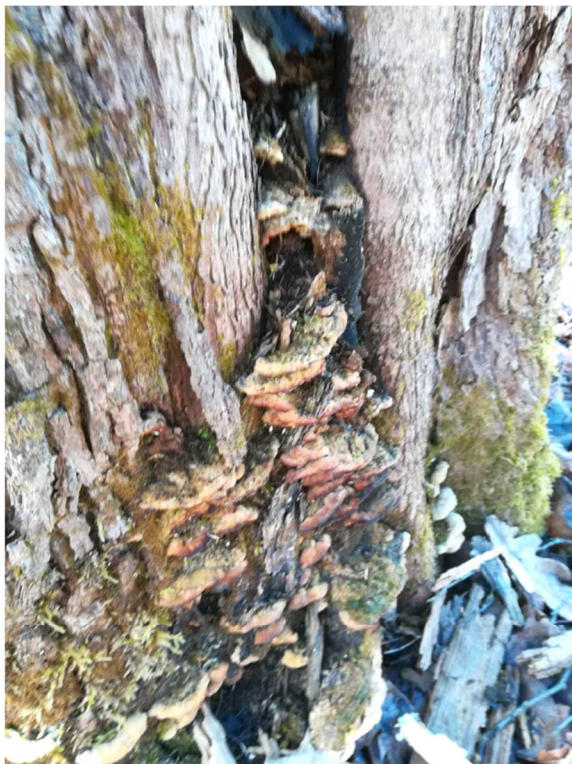

Foto 47. Puud, millel on tüve allosas oleva kahjustuse kohale kasvanud tihedalt palju seene viljakehi.
2020. Fotod: Toomas Põld

Foto 48. Puud, mille tüve kogupikkuse ulatuses esineb üksikuid seene viljakehi. 2020. Fotod: Toomas Põld

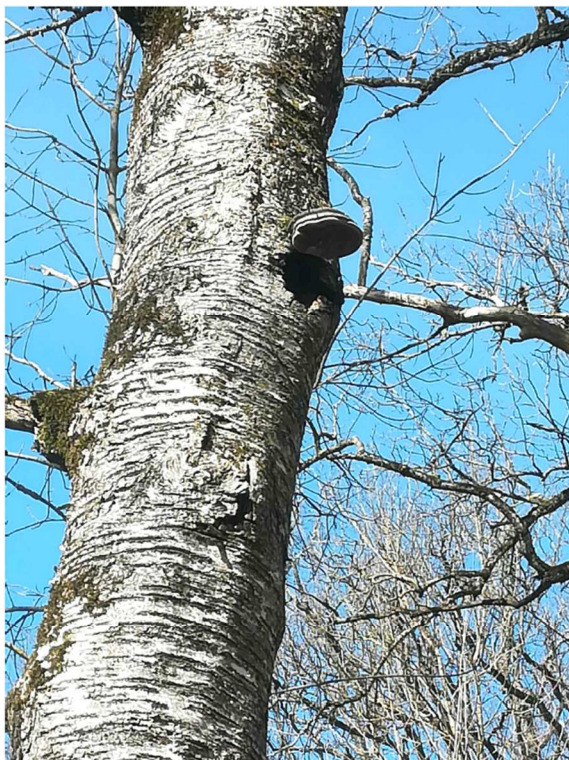

Foto 49. Puud, mille tüvel kasvab seene viljakeha. 2020. Fotod: Toomas Põld

Foto 50. Puud, millel varasemalt murdunud haru tagajärjel on tekkinud ulatuslik tüvekahjustus. 2020.
Fotod: Toomas Põld

Foto 51. Puud, millel varasemalt murdunud haru tagajärjel on tekkinud ulatuslik tüvekahjustus. 2020.
Fotod: Toomas Põld

Foto 52. Puud, millel varasemalt murdunud haru tagajärjel on tekkinud ulatuslik tüvekahjustus. 2020.
Fotod: Toomas Põld

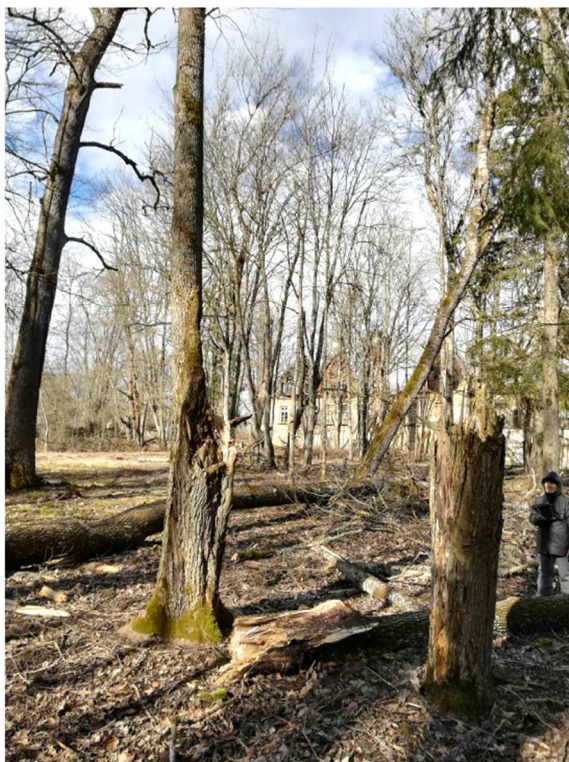

Foto 53. Puud, millel on tüvi varasemalt murdunud. 2020. Fotod: Toomas Põld

Foto 54. Puud, millel on tüvi varasemalt murdunud. 2020. Fotod: Toomas Põld

Foto 55. Mõisa peahoone müürile liiga lähedal kasvav puu. 2020. Foto: Toomas Põld

Foto 56. Viltuse tüvega puu toetub kõrval olevale puule. 2020. Foto: Toomas Põld

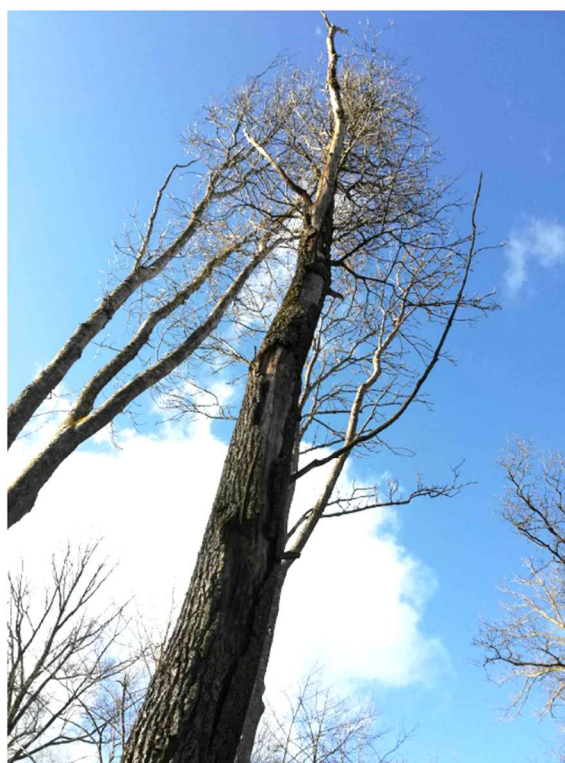

Foto 57. Puud, millel on tüvelt koor osaliselt maas. 2020. Fotod: Toomas Põld

Foto 58. Puu, millel on ulatuslikult koor maha tulnud. 2020. Foto: Toomas Põld

Foto 59. Puu, mille tüve allosas on juurekaela lähedusest tüvi osaliselt hävinenud. 2020. Foto: Toomas Põld

Foto 60. Puud, mis on harude hargnemiskohast lõhenenud. 2020. Fotod: Toomas Põld

Foto 61. Ümberkukkunud puud, mis on murdunud juurekaelalt. 2020. Fotod: Toomas Põld

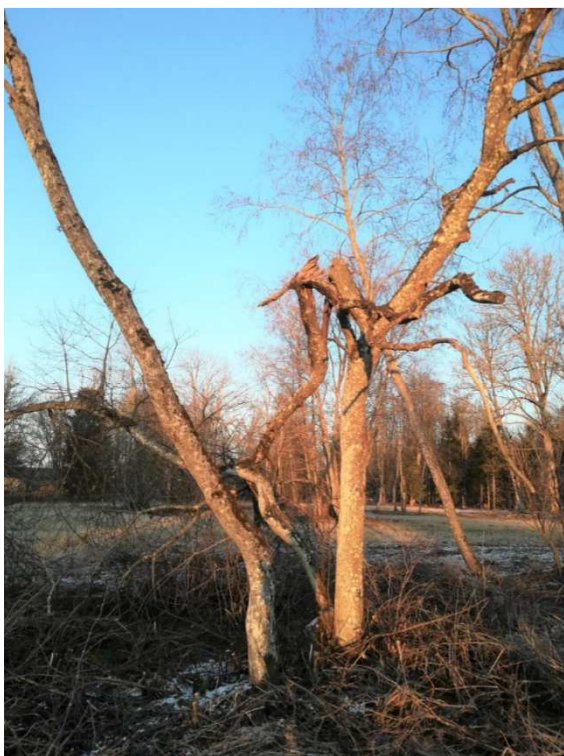

Foto 62. Puud, millel on suur oks varasemalt murdunud. 2020. Fotod: Toomas Põld

2.3. Hooned pargis

Hoolduskavas ei ole ette nähtud hoonete taastamise ja hoolduse vajadust. Hoonetega seotud probleemide lahendamiseks tuleb koostada eraldi projekt.

Ajalooliselt on Väike-Kareda mõisakompleksi kuulunud hoonetest olnud aktsendiks mõisa peahoone (vt lk 74 skeem 23 hoone nr „1“, vt lk 74 foto 63, lk 75 foto 64, 65), mis asub pargi servaalal. Peahoonest lääne poole jääb endine mõisa valitsejamaja (vt lk 74 skeem 23 hoone nr „2“, vt lk 76 foto 67, lk 77 foto 68, 69), mis oli ehitatud peahoonega ühes stiilis. Mõisa peahoone ja valitsejamaja paiknevad ajaloolisest esiväljakust (tänapäeval Mõisa teega ja mõisa rajamisajast hiljem ehitatud teega piiritletud haljasala) vastavalt kagu ja lõuna pool. Mõisahoone on üleni varemeis. Valitsejamaja on suures osas lagunenud. Ajaloolises valitsejamajas on tegutsenud puidutöökoda-kontor, mille tarbeks tehti juurdeehitus hoone loodepoolsesse tiiba, mis pole veel varemeiks muutunud. Ülejäänud mõisaansamblisse kuuluvad hooned jäävad pargi alast veidi eemale, Mõisa tee teise serva - endisest esiväljakust põhja pool on endised laudad, kirde pool endine ait-kuivati ja lääne poole ait. Kaasajal on laudad olulisel määral ümber ehitatud. Mõisa tee põhjaserva jääv endine laut (vt lk 74 skeem 23 hoone nr „3“, vt lk 78 foto 70, 71) on olnud hobusetallina kasutuses ja teine teest kaugemal olev laut on olnud kaasajal laudana kasutuses (vt lk 74 skeem 23 hoone nr „4“, vt lk 79 foto 72, 73, lk 80 foto 74). Endisest esiväljakust kirde pool Mõisa tee lääneservas asub endine mõisa ait-kuivati (vt lk 74 skeem 23 hoone nr „5“, vt lk 80 foto 75), mida on kasutatud hiljem teraviljakuivatina. Ait-kuivatist lõuna pool, valitsejamajast edelapool, Mõisa tee lääneservas on asunud lõhutud maakividest ehitatud mõisa ait (vt lk 74 skeem 23 hoone nr „6“, vt lk 81 foto 76), mille varemed on likvideeritud.

Skeem 23. Väike-Kareda mõisaansambli kuuluvad hooned ja hoonete varemed, aluseks on võetud Väike-Kareda mõisa pargi geodeetiline alusplaan (EIK Infrakonsult OÜ, 2019. a. töö nr GIK-1910-02, täpsusastmega M 1:500).

Foto 63. Ajalooline foto Väike-Kareda mõisast. Peahoone otsavaade. 1968.a.⁵⁶

⁵⁶ Väike-Kareda mõis. Inventariseerimine. Muinsuskaitseameti digiteeritud arhivaalid. Kultuurimälestiste riiklik register. <https://register.muinas.ee/> (04.2020)

Foto 64. Ajalooline foto Väike-Kareda mõisast. Peahoone esikülg. 1968.a.⁵⁷

Foto 65. Osaliselt sisse varisenud katusega mõisa peahoone põhja-kirdepoolne külg. 2015. Foto: Raivo Kannik ⁵⁸

⁵⁷ Väike-Kareda mõis. Inventariseerimine. Muinsuskaitseameti digiteeritud arhivaalid. Kultuurimälestiste riiklik register. <https://register.muinas.ee/> (04.2020)

⁵⁸ Kannik, R. (august 2015) Peetri kihelkond. Blogi „Tulp ja tulp“. <http://tulpatulp.blogspot.com/2015/08/peetri-kihelkond.html> (04.2020)

Foto 66. Varemetes Väike-Kareda mõisa peahoone läänepoolne nurk, edela- ja loodepoolne külg. 2020. Foto: Toomas Põld

Foto 67. Vaade mõisa pargiga loodest külgnevalt Mõisa teelt ajaloolise valitsejamaja poole, mille loodepoolsesse otsa on tehtud juurdeehitus hoones tegutsenud puutöökoda-kontori tarbeks. 2009. Foto: Tõnu Õnnepalu⁵⁹

⁵⁹ Õnnepalu, T. (juuli 2009) Väike-Kareda - Sõrandu - Silmsi. <http://orisaar.blogspot.com/2009/07/vaike-kareda-suur-veranda.html> (04.2020)

Blogi „Esna aeg“.

Foto 68. Vaade mõisa pargiga põhjast külgnevalt Mõisa teelt ajaloolise valitsejamaja poole, hoone katus on osaliselt sisse varisenud. 2015. Foto: Raivo Kannik ⁶⁰

Foto 69. Täielikult sisse varisenud katusega ajaloolise mõisa valitsejamaja idapoolne nurk, kirde- ja kagupoolne külg. 2020. Foto: Toomas Põld

⁶⁰ Kannik, R. (august 2015) Peetri kihelkond. Blogi „Tulp ja tulp“. <http://tulpatulp.blogspot.com/2015/08/peetri-kihelkond.html> (04.2020)

Foto 70. Vaade pargi alaga põhjast külgnevalt Mõisa teelt lauda (on hiljem olnud hobusetallina kasutuses) kagupoolsele küljele. 2015. Foto: Raivo Kannik ⁶¹

Foto 71. Vaade endise esiväljaku kohal oleva haljasalaga idaservast piirnevalt teelt endise lauda kagupoolsele küljele, hoone katus on osaliselt sisse kukkunud. 2020. Foto: Toomas Põld

⁶¹ Kannik, R. (august 2015) Peetri kihelkond. Blogi „Tulp ja tulp“. <http://tulpatulp.blogspot.com/2015/08/peetri-kihelkond.html> (04.2020)

Foto 72. Vaade Mõisa teest kaugemale jäävale lauda kagupoolsele küljele, mille maakividest müüridelt on krohv maha tulnud ja hoone otsafassaad on osaliselt sisse kukkunud. 2009. Foto: Tõnu Õnnepalu ⁶²

Foto 73. Vaade Mõisa teest kaugemale jäävale lauda lõuna-edelapoolsele küljele. 2015. Foto: Raivo Kannik ⁶³

⁶² Õnnepalu, T. (juuli 2009) Väike-Kareda suur veranda. Blogi „Esna aeg”. <http://orisaar.blogspot.com/2009/07/vaike-kareda-suur-veranda.html> (04.2020)

⁶³ Kannik, R. (august 2015) Peetri kihelkond. Blogi „Tulp ja tulp”. <http://tulpjatulp.blogspot.com/2015/08/peetri-kihelkond.html> (04.2020)

Foto 74. Vaade Mõisa teest kaugemale jäävale lauda lõuna-edelapoolsele küljele pargi kaitsealuse ala põhjaservast. 2020. Foto: Toomas Põld

Foto 75. Vaade endise esiväljakuga kirde poolt külgnevalt Mõisa teelt edela suunas endise mõisa ait-kuivati kagupoolsele küljele. 2009. Foto: Tõnu Õnnepalu ⁶⁴

⁶⁴ Õnnepalu, T. (juuli 2009) Väike-Kareda - Sõrandu - Silmsi. <http://orisaar.blogspot.com/2009/07/vaike-kareda-suur-veranda.html> (04.2020)

Blogi „Esna aeg“.

Foto 76. Vaade 2011. aastal mõisa pargi alaga läänest külgnevalt Mõisa teelt loode suunas ajaloolise mõisa aida varemetele, mis on tänaseks päevaks likvideeritud.⁶⁵

Mõisaansamblisse kuuluvad hooned on halvas või väga halvas seisukorras. Hoolduskavas ei ole ette nähtud ajalooliste hoonete taastamist või rekonstrueerimist, ebasobivate hoonete varjamist, likvideerimist või asendamist – nende taastamiseks, rekonstrueerimiseks, likvideerimiseks, varjamiseks ja asendamiseks on tarvis koostada projekt.

⁶⁵ Kuvatõmmis. 2020. Google Maps. Foto on jäädvustatud juuli 2011.

3. Dendroloogiliste ja looduskaitseliste väärtuste säilimine pargis

Käesolevas peatükis esitatud juhised on aluseks hoolduskava hooldustööde määramiseks ja nende realiseerimiseks. Väike-Kareda mõisa pargi rekonstrueerimiseks tuleb koostada projektid.

Väike-Kareda mõisa park on kaitsealune loodusobjekt (KKR kood: KLO1200514). Hoolduskavaga määratud mõisa pargi ala on peaaegu kogu ulatuses looduskaitsealune ala. Eelnevast lähtuvalt on hoolduskava vaja kooskõlastada Keskkonnaametiga.

1. Väike-Kareda mõisa pargi hooldatava ala piiriks võtta hoolduskava plaanil tähistatud ala piir (vt joonis 1 - *Hooldusplaan*);
2. Hoolduskava raiete määramise aluseks võtta hoolduskava Hooldusplaan. (vt joonis 1 - *Hooldusplaan*);
3. Esitada pargi puittaimestiku (puud ja põõsad) hooldamise võimalused;
4. Mõisa pargi põhja- ja kirdeosas olevad mõõtmete poolest tähelepanuväärsed puud, nende seas looduskaitsealune Väike-Kareda euroopa lehis väärivad säilitamist;
5. Tagada vastavalt dendroloogilisele hinnangule väga väärtuslike ja väärtuslike puude säilimine;
6. Suuremamahuliste istutustööde jaoks (puude rühmad/grupid, põõsamassiivid, hekid, peenrad jne) koostada eelnevalt projekt;
7. Hoolduskavas käsitleda pargi tee hooldamise ja jooksva remondi vajadust;
8. Teedevõrgu rekonstrueerimiseks tuleb koostada vastav projekt;
9. Hoolduskavaga esitada olemasolevate ajalooliste hoonete ja rajatiste (aktsentide) säilitamise ja eksponeerimise võimalused;

10. Hoolduskavaga ei saa projekteerida parki uusi hooneid, rajatisi ja inventari. Selleks tuleb koostada projekt;
11. Dendroloogiline inventeerimine kehtib 5 a. peale koostamist.
12. Väike-Kareda mõisa pargi rekonstrueerimisprojektide koostamisel tuleb kaasata maastikuarhitekt, kes omab kutsetunnistust (vähemalt volitatud maastikuarhitekt tase 7).

4. Hooldustööd

4.1. Hooldustööde üldised põhimõtted

Hooldustööde teostamise esmaseks eesmärgiks on mõisa pargi seisundi hoidmine ja parandamine. Hooldustööd sisaldavad peamiselt hooldusraiete (võrahoolduse ning loodusliku uuenduse ja väheväärtuslike puude likvideerimise) teostamist. Läbiviidavad raied teostatakse eelkõige lähtuvalt säilitatavatele väärtuslikele isenditele ning gruppidele (puistutele) kasvuruumi tagamiseks, erinevate ajalooliste pargiosade taastamiseks ja säilitamiseks (sh ajaloolise pargi kompositsiooni, struktuuri, teljelisuse, vaadete, aktsentide, hoonete, rajatiste, avatud, poolsuletud ja suletud alade esile toomiseks). Saavutatud eesmärgi säilitamiseks peab peale esmast hooldust järgnema alade regulaarne ja asjakohane hooldus. Teiseks regulaarseks hooldustööks on avatud alade niitmine avatuse säilitamiseks ja vaadete hoidmiseks. Arvestades iga-aastast regulaarset hooldust Väike-Kareda mõisa pargis, ei vaja see väga suuremahulist esmast hooldust, vaid analoogset järjepidavat hooldust ka edaspidi, kus suuremat tähelepanu tuleb pöörata ka põõsastele ja põõsastikele.

4.2. Hoolduspiirkonnad

Täpsed hooldustööde mahud ja nende tähtsus (eelisjärjestus) on koondatud tegevuskava tabelisse (vt tabel 5). Pargiosad, kus tuleb vastav hooldus läbi viia, on märgitud joonisel (vt joonis 1) ja kirjeldus hoolduspiirkondade tabelis (vt tabel 2).

Tabel nr 2 - Hoolduspiirkonnad

Ala nr.	Ala nimetus vastavalt ala nr-le (vt joonis 1)	Pindala m ²	Märkused
1	Väike-Kareda mõisa pargi suletud, poolsuletud ja avatud alad	84000	Alalt niita regulaarselt heina. Puittaimede osas on tarvis teostada puude võrahooldust – eemaldada kuivad harud, (suured) kuivanud oksad, murdunud, lahtised oksad ja tüükad. Likvideerida võsud, noorendik olemasolevate ja perspektiivsete puude võrade ulatuses. Põõsad ja põõsastikud puhastada isetekkelistest puude võsudest, umbrohest. Vanade puude ja likvideeritavate puude kannud freesida. Vastavalt joonisele 1 ja tabelile 3 teostada puude raied ning tabelile 4 võra hoolduslõikused, mille tulemusel on alal vähem ohtlikke murduvaid puid ja oksi ning väärtuslikumatel puudel rohkem kasvamisruumi. Kogu pargi alalt vedada ära naaberpuudele toetuvad ja

Ala nr.	Ala nimetus vastavalt ala nr-le (vt joonis 1)	Pindala m ²	Märkused
			maas vedelevad varasemalt ümberkukkunud puud. Hooldada regulaarselt teed (pühkida lehti, koristada lund, teha vajadusel teekatte parandusi). Olemasolevad halvas seisukorras hooned ja rajatised lammutada, taastada või rekonstrueerida, mille kohta tuleb eelnevalt koostada projekt. Hooneid ja rajatisi ning nende ümbrust regulaarselt hooldada. Koristada ära lagunenud hoonete ümbruses olevad rusud.

4.3. Raied

Pargi hooldustööde üldiseks eesmärgiks on tagada pargi säilimine hooldusvõtete abil, st eemaldada looduslik uuendus (enamasti puud, mille tüve rinnasdiameeter on alla 8 cm) vanade pargipuude ümbrusest ja puistu alalt, puhastada säilitatavate puudegruppide alused võsast, eemaldada ehitistele ja inimestele ohtlikud puud.

Perspektiivses kasvukohas olevad isetekkelised kuni 8 cm rinnasdiameetriga puud, mis on elujõulised ja dekoratiivsed, säilitada - üksikult või gruppis!

Väike-Kareda mõisa pargi alal esineb üsna palju ümberkukkunud ja murdunud puid. Puudel on tüvi murdunud kas juurekaela lähedusest või kõrgemalt. Murdunud tüvega puudel likvideerida püsti jäänud tüve osa. Osade puude tüvede ümbruses esineb peenema tüvega puid, võsusid ja/või noorendikku, mis tuleb likvideerida, et anda täisealistele ja väärtuslikumatele puudele rohkem kasvuruumi. Kui lähestikku kasvavatest puudest vanem on eluea lõpul ja selle juures kasvav noor puu on elujõuline ja perspektiivne puu, säilitada viimane. Puud, mis toetuvad naaberpuudele, vajavad likvideerimist. Pargi alal võsa ei esine. Võsusid esineb põõsastikes vähesel määral. Pargis on hooldustöid teostatud – kohtades, kus on olnud suured põõsastikega alad, on tehtud põõsastele tagasilõikust, ümberkukkunud ja murdunud puud on saetud juppideks. Pargialale vedeleva jäänud tüved ja oksad jätavad aga pargist hooldamata mulje. Kõige rohkem on hiljuti maha langenud puid hooldust vajava ala loode-, kesk- ja lõunaosas.

Vastavalt koostatud dendroloogilisele hinnangule (vt Väike-Kareda mõisa pargi dendroloogiline hinnang, Loovmaastik OÜ, 2020 a. töö nr 141DI19) kuuluvad antud hoolduskavaga likvideerimisele: surnud puud (V väärtusklass); väheväärtuslikud ja

olulised puud ning põõsad (III ja IV väärtusklass), mis segavad olulisemate ja väärtuslikumate puittaimede kasvu, on haiged, varjavad vaateid ja on mittedekoratiivse väljanägemisega (vt lk 87 tabel 3 - *Raiutavad puud*). Säilitada tuleb väärtuslikud ja väga väärtuslikud puud (I ja II väärtusklass).

Kuigi olemasoleva kõrghaljastuse seisukord on rahuldav, tuleb seal läbi viia hooldusraiet. Liiga lähestikku kasvavate puude hulgast tuleb likvideerida vähem väärtuslikumad ning haiged puud, samuti kuivanud nooremad ja vähemdekoratiivse võraga puud. Likvideerida tuleb puudelt kuivanud, lahtised, murdunud oksad ja tüükad. Raiete tegija peab omama varasemat kogemust puude raiete teostamisel metsas või pargis ja oskama puid likvideerida nii, et ülejäänud säilivad puud, pargis olevad ehitised, rajatised kahjustada ei saaks. Pargis ei tohi raieid teha metsanduslikus mõistes. Võsaraieks ja säilitamist mitteväärivate pargipuude eemaldamiseks on sobivaim aeg lehtedeta periood, kui linnud ei pesitse (sügisest kevadeni); kevaditi ja suvel kahjustavad raie tööd lisaks lindude-loomade häirimisele ka rohttaimestikku ja pargipinnast. Lehtpuude ja -põõsaste raieks on sobivaim aeg augustis-septembris, sel ajal raiumine nõrgestab puujuuri ning uued võsud kas ei teki või on vastuvõtlikud talvekülmadele. Raied tuleks läbi viia järkjärgult, sest äkiline valgustingimuste muutmine ei mõju puudele hästi, samuti võivad allesjäävad puud muutuda tuulehellaks. Esimeses etapis raiuda murdumisohtlikud puud, mille murdumisohtlikkust ei ole võimalik ka sidumisega vähendada (vt tabel 3). Võsast puhastatud alasid tuleb pärast kändude freesimist regulaarselt niita, sest vastasel juhul mõjub lehtpuude eemaldamine neid noorendavalt ning hiljem on võsa kasv veel lopsakam. Pärast võsalõikust tuleb raiejäätmed alalt ära viia; põletamine puude all või pargimurul ei ole lubatav. Likvideeritavate puude seas on ka suure rinnasdiameetriga puid, kuid neil on kas seenhaigus ja/või tüvemädanik, mistõttu nende puude kände mitte säilitada. Ajaloolist väärtust mitteomavate puude kändud, mis segavad niitmist, tuleb kändufreesi abil eemaldada; kändude juurimist tuleb vältida, sest sellega kaasneb kahju ümbritsevatele puudele (põhiliselt juurte vigastamine) ja murupinnale. Juhul, kui mõne väärtusliku või väga väärtusliku kõrges eas puu tervislik seisund hakkab järgnevate aastate jooksul väliste tunnuste järgi järsult halvenema, oleks soovitatav enne raiumist teha resistograaf- või tomograafuuringud, et hinnata puude murdumisohtlikkust lähiajal. Juhul, kui puu

tüve sisemus on 1/3 osas elujõus ja tugev (peamiselt just tüve välispinna osas) võib puu üldjuhul säilitada.

Tabel nr 3 – Raiutavad puittaimed ja mitmeharuliste puude puhul peenemate harude likvideerimine, puudegruppides peenemate tüvedega puude likvideerimine

Jrk. nr.	Puittaime nimi	Hindamise objekt	Rinnas- diameeter (diameeter 1,3 m kõrguselt maa- pinnast)	Kõrgus / Kõrguste vahemik (m)	Võra suurim läbi- mõõt (m)	Haljas- tuslik väärtus	Märkused	I etapis raiu- tavad puud
4	hall lepp	puu	20	6	2	5	latv murdunud, 50% kuiv, likvideerida	X
14	hall lepp	puu	18	4	pole	5	100% kuiv, tüvi murdunud, likvideerida	X
17	hrl saar	puu	19&17	10	5	5	100% kuiv, likvideerida	X
20	hrl saar	puu	14	9	4	5	100% kuiv, likvideerida	X
48	hrl kuusk	puu	22&20	10	4	5	tüved juurekaela pealt murdunud, toetub puu nr 49 võrale, likvideerida	X
82	hrl vaher	noorendik		4 kuni 8		4	likvideerida	
108	hrl vaher	puude grupp	26,12,36, 13,10,30, 18	12 kuni 18		3	tüved alla 20 cm rinnas- diameetriga likvideerida	
110	hrl saar	puu	31	18	6	5	100% kuiv, likvideerida, seenhaigus	X
117	hrl saar	puude rühm	38,17,28, 47,46,11, 10,11	21	16	3	likvideerida tüved rinnas- diameetriga alla 25 cm sh 1 noor hrl vaher ja 1 hrl toomingas	
123	hall lepp	puu	14	10	5	5	50% kuiv, likvideerida	X
132	hrl saar	puu	35	18	8	5	100% kuiv, likvideerida	X
150	hrl vaher	puu	15	12	12	4	peatüvi varasemalt murdunud, seenhaigus, likvideerida	X

Jrk. nr.	Puittaime nimi	Hindamise objekt	Rinnas- diameeter (diameeter 1,3 m kõrguselt maa- pinnast)	Kõrgus / Kõrguste vahemik (m)	Võra suurim läbi- mõõt (m)	Haljas- tuslik väärtus	Märkused	I etapis raiu- tavad puud
165	sookask	puu	39	6	pole	5	100% kuiv seenhaigus, tüvi murdunud, likvideerida	X
179	hrl vaher	puu	67	24	14	3	tüve- ja koore- vigastus, seenhaigus murdumisoht, likvideerida	X
180	hrl pihlakas	puu	23	10	7	4	tüvi viltu, toetub puu nr 180 peale, likvideerida	X
185	hrl vaher	võsu	8	6	3	4	toetub puu nr 188 peale, ohtlik, likvideerida	X
187	hrl saar	puu	45	23	8	5	100% kuiv, likvideerida	X
212	hrl vaher	puu	69	23	8	4	seenhaigus, 2 haru varasemalt murdunud, tüve- ja koore- kahjustus, ohtlik, likvideerida	X
228	hrl toomingas	puu	17	3	1	4	tüvi lõhenenud ja murdunud, likvideerida	X
231	hall lepp	puu	23	18	3	5	5% kuiv, seenhaigus, likvideerida	
233	hall lepp	puu	18	9	pole	5	70% kuiv, likvideerida	X
235	raag- remmelgas	puu	23	6	3	5	50% kuiv, tüve- ja koorekahjustus, seenhaigus, likvideerida koos kännu freesimisega	X
249	hrl saar	puu	36	25	8	5	60% kuiv, seenhaigus, likvideerida	X
251	hrl saar	puu	28	10	5	4	seenhaigus, võra ühepoolne, 10% kuiv, likvideerida koos kannu freesimisega	
254	hrl saar	puu	9	8	1	4	likvideerida koos kannu freesimisega	

Jrk. nr.	Puittaime nimi	Hindamise objekt	Rinnas- diameeter (diameeter r 1,3 m kõrguselt maa- pinnast)	Kõrgus / Kõrguste vahemik (m)	Võra suurim läbi- mõõt (m)	Haljas- tuslik väärtus	Märkused	I etapis raiu- tavad puud
257	hrl saar	puu	50	23	8	4	koorevigastus, tüvemädanik, ühepoolne võra, 20% kuiv, suured kuivanud oksad, perspektiivis likvideerida	X
274	hrl vaher	puu	18	4	3	5	tüvi murdunud, likvideerida	X
281	hrl saar	puu	15	13	4	5	50% kuiv, likvideerida, sest kahjustab kuuskede võrasid	X
296	hrl vaher	puu	18	13	8	4	likvideerida, sest segab väärtus- likuma puu nr 295 kasvu	
311	hrl saar	puu	54	8	2	4	tüvi murdunud, perspektiivis likvideerida	
321	hrl kuusk	puu	22	14	5	5	100% kuiv, likvideerida	X
327	hrl saar	puu	48&22	24	10	5	60% kuiv, suured kuivanud oksad, soovitatav likvideerida	X
331	berliini pappel	puu	45	25	12	4	segab väärtuslikuma puu nr 327 kasvu, likvideerida	
368	hrl saar	puu	24	20	2	5	100% kuiv, ohtlik, likvideerida koos kännuga	X
369	hrl saar	puu	27	20	4	5	100% kuiv, seenhaigus, likvideerida koos kännuga	X
371	hrl vaher	puu	74	28	15	3	üks haru varasemalt murdunud, tüve- ja koore- kahjustus, tüvemädanik, murdumisoht, tüvi kaldu, likvideerida	X

Jrk. nr.	Puittaime nimi	Hindamise objekt	Rinnas- diameeter (diameeter 1,3 m kõrguselt maa- pinnast)	Kõrgus / Kõrguste vahemik (m)	Võra suurim läbi- mõõt (m)	Haljas- tuslik väärtus	Märkused	I etapis raiu- tavad puud
382	hõbepappel	puu	54	26	14	4	tüvi viltu, ohtlik, likvideerida, 30% kuiv, suured kuivanud oksad, kahjustab väärtuslikuma puu nr 386 võra	X
389	hõbepappel	puu	48	8	2	5	100% kuiv, perspektiivis likvideerida	
407	hrl vaher	2 puud	19,23	13	8	4	tüved viltu hoone poole, likvideerida	X
408	hrl saar	puu	38	15	8	3	kasvab hoone seina ääres, likvideerida	
425	hrl vaher	puu	51	26	15	3	5% kuiv, suured kuivanud oksad, tüvi hargnemiskohas pragnenud, mürdumisoht, likvideerida	X
429	hrl jalakas	puu	30&31	15	15	3	kasvab hoone seina ääres, likvideerida	
433	hrl jalakas	puu	46	16	11	3	tüvekahjustus, suured oksad mürdunud, likvideerida, kasvab hoonele liiga lähedal	X
471	hrl vaher	puu	12&11	7	8	5	50% kuiv, tüved kaldu, likvideerida	X
488	hrl saar	puu	18	13	1	5	100% kuiv, mürdumisoht, likvideerida	X
506	hrl vaher	puu	14	14	5	5	50% kuiv, likvideerida	X
507	hrl vaher	puu	20	15	pole	5	100% kuiv, ohtlik, toetub naaberpuu võrale, koheselt likvideerida	X
508	hrl vaher	puu	42	22	7	4	üks haru varasemalt mürdunud, sest õõnes, ohtlik, likvideerida	X

Jrk. nr.	Puittaime nimi	Hindamise objekt	Rinnas- diameeter (diameeter 1,3 m kõrguselt maa- pinnast)	Kõrgus / Kõrguste vahemik (m)	Võra suurim läbi- mõõt (m)	Haljas- tuslik väärtus	Märkused	I etapis raiu- tavad puud
530	hrl vaher	puu	10	10	6	5	10% kuiv, suured juurekaela ja tüvevigastused, tüvi väga viltu, ohtlik, likvideerida	X
534	hrl saar / hrl jalakas	3 puud	40,14,16	26	14	5	ohtlik, üks haru viltu, likvideerida, 100% kuiv	X
536	hrl haab	puu	30	10	pole	5	100% kuiv, ohtlik, koheselt likvideerida	X
543	hrl jalakas	puu	18	10	5	5	tugevalt kahjustatud, likvideerida	X
548	hrl vaher	puu	51	7	2	5	murdunud, likvideerida	X
567	hrl saar	puu	70	28	14	4	harude hargnemiskohas löhe murdumisohtlik, likvideerida	X
589	hrl vaher	puu	30	20	7	5	50% kuiv, seenhaigus (vahtra-tarjak), tüvi viltu, ohtlik, likvideerida	X
591	hrl jalakas	puu	23	16	8	4	kasvab väärtuslikuma puu nr 590 võras, likvideerida	
596	hrl vaher	puu	10	4	4	5	latv murdunud, tüvi kaardus, likvideerida	X
614	hrl saar	võsu	8	9	2	5	20% kuiv, likvideerida	
615	hrl saar	võsu	9	10	2	5	toetub puule nr 612, likvideerida	X
616	raag-remmelgas	puu	12	10	4	5	40% kuiv, kasvab puu nr 615 võras, likvideerida	
618	hrl vaher	puu	35	17	10	4	tüvi veidi viltu, 5% kuiv, segab väärtuslikuma puu nr 617 kasvu, likvideerida	
649	raag-remmelgas	puu	39	10	6	5	ulatuslik tüvekahjustus, 50% kuiv, likvideerida	X

Jrk. nr.	Puittaime nimi	Hindamise objekt	Rinnas- diameeter (diameeter 1,3 m kõrguselt maa- pinnast)	Kõrgus / Kõrguste vahemik (m)	Võra suurim läbi- mõõt (m)	Haljas- tuslik väärtus	Märkused	I etapis raiu- tavad puud
656	hall lepp	puu	19	6	8	5	tüvi väga viltu, likvideerida	X
682	hrl saar	puu	19	18	4	5	100% kuiv, ohtlik, likvideerida	X
686	hrl kuusk	puu	45	20	8	5	100% kuiv, ohtlik, likvideerida	X
689	raag- remmelgas	puu	13	14	3	4	likvideerida, segab kõrval- oleva väärtus- likuma puu kasvu	
698	hrl vaher	puu	14	8	10	4	tüvi väga viltu, kõrvalolev puu toetub võrale, likvideerida	X
706	hrl saar	puu	17	13	4	4	tüvi veidi kaldu, 25% kuiv, ohtlik, likvideerida	X
708	hrl saar	puu	23	14	7	4	juured kahjustatud, tüvi kaldu, ohtlik, likvideerida, võra ühepoolne	X
709	sookask	puu	43	20	14	4	seenhaigus, 40% kuiv, ohtlik, likvideerida	X
733	hrl kuusk	puu	43	23	7	5	100% kuiv, likvideerida	X
738	hrl kuusk	puu	50&19	28	8	3	10% kuiv, peenem haru 100% kuiv, mis likvideerida	X
740	hrl tamm	puu	36	22	6	4	30% kuiv, suured kuivanud oksad, tüvekahjustus, kasvab väärtus- likuma puu võras, likvideerida	X
751	hrl jalakas	puu	29	18	12	4	5% kuiv, üks oks murdunud, võra ühepoolne, tüvekahjustus, segab väärtus- likuma puu nr 752 kasvu, likvideerida	X
753	hrl saar	puu	19	18	8	4	segab väärtus- likuma puu nr 752 kasvu, likvideerida	

Jrk. nr.	Puittaime nimi	Hindamise objekt	Rinnas- diameeter (diameeter r 1,3 m kõrguselt maapinnast)	Kõrgus / Kõrguste vahemik (m)	Võra suurim läbimõõt (m)	Haljastuslik väärtus	Märkused	I etapis raiu- tavad puud
781	hrl kuusk	puu	10	8	4	4	kasvab väärtuslikuma puu nr 780 võras, likvideerida	
788	hrl pärn	puu	14	10	4	4	latv murdunud, likvideerida	
795	hrl saar	puu	78	26	12	5	75% kuiv, juurekaelal seenhaigus, ohtlik, likvideerida	X
815	hrl tamm	puu	48	9	pole	5	surnud puu, murdunud tüvi, likvideerida	X
816	hrl jalakas	puu	24	12	8	4	latv murdunud, likvideerida	
819	hrl jalakas	puu	18	14	8	4	koorevigastus, likvideerida	
840	hrl pärn	puu	21	12	5	5	latv murdunud, ümberkukkunud puu tõttu paljud külgoksad murdunud, likvideerida	X
842	hrl saar	puu	65	20	14	5	100% kuiv, ohtlik likvideerida	X
847	hrl saar	puu	54	30	10	4	50% kuiv, ohtlik, likvideerida, juurekaelal seenhaigus (jänesevaabik)	X
855	hrl saar	puu	18&20&22	8	6	5	100% kuiv, likvideerida	X
887	hall lepp	puu	25	18	8	5	tüvi viltu ja lõhenenud, seenhaigus, ohtlik, likvideerida	X
898	hrl tamm	puu	46	25	10	4	40% kuiv, suured kuivanud oksad, 2 haru, ohtlik, likvideerida	X
949	hrl saar	puu	37	15	7	5	50% kuiv, ohtlik, likvideerida	X
960	hrl vaher	puu	20	17	9	4	likvideerida, kasvab väärtuslikuma puu võras	

Jrk. nr.	Puittaime nimi	Hindamise objekt	Rinnas- diameeter (diameeter 1,3 m kõrguselt maa- pinnast)	Kõrgus / Kõrguste vahemik (m)	Võra suurim läbi- mõõt (m)	Haljas- tuslik väärtus	Märkused	I etapis raiu- tavad puud
982	hrl tamm	puu	50	30	10	4	40% kuiv, suured kuivanud oksad, seenhaigus, tüve- kahjustused, likvideerida, andes pers- pektiivsele puule kasvuruumi	X
992	hrl kuusk	puu	13	10	4	5	100% kuiv, likvideerida	X
993	hrl pihlakas	puu	11	5	1	5	latv murdunud, tüvekahjustus, likvideerida	
1016	hrl jalakas	puu	14	11	5	4	likvideerida, kasvab väärtuslikuma puu võras	
1023	hrl pihlakas	puu	10	3	4	5	tüvi murdunud, likvideerida	X
1024	raag- remmelgas	puu	39	12	8	4	2 haru, harude vahel lõhe ja seenhaigus, 40% kuiv, ohtlik, likvideerida	X
1025	raag- remmelgas	puu	19&21	4	2	5	mõlemad harud murdunud, likvideerida	X
1027	raag- remmelgas	puu	27	8	3	5	tüvi murdunud, likvideerida	X
1034	hrl kuusk	puu	46	2	pole	5	tüvi murdunud, 100% kuiv, likvideerida	X
1055	hrl jalakas	puu	31	20	9	4	likvideerida, kasvab väärtuslikuma puu võras	
1066	raag- remmelgas	puu	22	14	5	4	koorevigastus, likvideerida, kahjustab kõrvalolevat perspektiivset hrl jalakat	
1069	hrl vaher	puu	10	9	5	4	likvideerida, latv puudub	
1080	kreegipuu	10 puud	4 kuni 8	4 kuni 6	2 kuni 5	4	likvideerida	
1085	hrl vaher	puu	18	12	5	4	likvideerida, kasvab puu nr 1083 võras	

Jrk. nr.	Puittaime nimi	Hindamise objekt	Rinnas- diameeter (diameeter 1,3 m kõrguselt maa- pinnast)	Kõrgus / Kõrguste vahemik (m)	Võra suurim läbi- mõõt (m)	Haljas- tuslik väärtus	Märkused	I etapis raiu- tavad puud
1093	hrl vaher	puu	14	10	6	4	likvideerida, kasvab väärtuslikuma puu võras	
1120	hrl saar	puu	11	8	4	4	likvideerida	
1121	hrl saar	puu	19	12	6	4	likvideerida, kasvab väärtus- likuma puu võras	
1127	hrl vaher	puu	55	25	8	4	varasemalt üks haru murdunud, 10% kuiv, ohtlik, likvideerida	X
1148	hrl jalakas	puu	64	16	8	4	üks haru varasemalt murdunud, võra ühepoolne, ladvas 2 haru murdunud, likvideerida	X
1162	hrl vaher	võsu	8	9	2	4	likvideerida	
1168	hrl vaher	võsu	8	7	4	4	likvideerida	
1170	hrl vaher	2 puud	9,11	9	4	4	likvideerida	
1173	hrl vaher	2 võsu	8,6	4	4	5	50% kuiv, likvideerida	X
1174	hrl vaher	puu	10	6	4	4	likvideerida, kasvab väärtus- likuma puu võras	
1181	hrl vaher	puu	68	22	12	4	10% kuiv, suured kuivanud oksad, varasemalt üks haru mur- dunud, ohtlik, likvideerida	X
1211	hrl vaher	puu	31	12	8	4	likvideerida, kasvab väärtus- likuma puu võras	
1218	hrl tamm	puu	60	26	12	5	50% kuiv, suured kuivanud oksad, ohtlik, likvideerida	X
1237	hrl vaher	noorendik	8,7,14,8, 10,12	8 kuni 10	2 kuni 4	4	kasvavad väärtuslike alleepuude võrades, likvideerida	
1239	hrl vaher	puu	21	12	7	4	kasvab väärtuslike alleepuude võras, likvideerida	

Jrk. nr.	Puittaime nimi	Hindamise objekt	Rinnas- diameeter (diameeter 1,3 m kõrguselt maa- pinnast)	Kõrgus / Kõrguste vahemik (m)	Võra suurim läbi- mõõt (m)	Haljas- tuslik väärtus	Märkused	I etapis raiu- tavad puud
1254	sookask	puu	40	23	12	4	15% kuiv, tüvi lõhenenud, likvideerida, ohtlik, seenhaigus	X
1259	hrl kuusk	2 puud	13,1	7	4	4	perspektiivis kaaluda likvideerimist, kasvab väärtuslikemate alleeputude võrdesse	
1262	hrl vaher	puu	13	10	4	4	likvideerida, kasvab väärtus- liku alleepuu võras	
1263	hrl vaher	puu	18	12	5	4	võra ühepoolne, likvideerida, kasvab väärtus- liku alleepuu võras	
1271	hrl vaher	puu	21	13	4	4	likvideerida, kasvab väärtus- liku alleepuu võras	
1274	hrl vaher	puu	40&29	25	10	4	3 haru, perspektiivis likvideerida, et perspektiiv- sematele hrl kuuskedele anda kasvuruumi	
1277	sookask	puu	48	25	12	4	20% kuiv, suured kuivanud oksad, likvideerida, et anda noorele perspektiivsele hrl pärnale kasvuruumi	X
1279	hrl saar	puu	48	28	12	4	seenhaigus, 25% kuiv, likvideerida, elustikupuu	
1285	hrl vaher	puu	11	9	5	4	kasvab väärtus- liku hrl tamme võras, likvideerida	
1286	hrl kuusk	puu	10	9	4	4	kasvab väärtus- liku hrl tamme võras, likvideerida	

Jrk. nr.	Puittaime nimi	Hindamise objekt	Rinnas- diameeter (diameeter 1,3 m kõrguselt maa- pinnast)	Kõrgus / Kõrguste vahemik (m)	Võra suurim läbi- mõõt (m)	Haljas- tuslik väärtus	Märkused	I etapis raiu- tavad puud
1291	hrl saar	puu	46	24	8	4	latv murdunud, 25% kuiv, seenhaigus, kasvab väärtuslikuma hrl kuuse võras, likvideerida	X
1293	hrl saar	puu	60	20	12	5	murdunud juurekaelalt, toetub väärtuslikuma hrl tamme võrale, likvideerida	X
1294	hrl kuusk	puu	12	9	4	4	perspektiivis likvideerida, kasvab väärtuslikuma hrl tamme võrasse	
1296	hrl kuusk	puu	14	10	4	4	likvideerida, kasvab väärtusliku hrl tamme võras	
1297	hrl kuusk	noorendik	10,12,9, 12,20, 11,20	8 kuni 10	2 kuni 4	4	likvideerida, kasvavad väärtuslikemate tamme võras	
1298	hrl kuusk	puu	16	10	4	4	likvideerida, kasvab väärtuslikuma hrl tamme võras	
1302	hrl vaher	puu	18	13	5	4	likvideerida, kasvab hrl kuuse võras	
1303	hrl kuusk	puu	12	9	4	4	perspektiivis likvideerida, kasvab hrl tamme võrasse	
1304	hrl pärn	puu	14	10	3	4	tüvi viltu ja kõver, külgox sad murdunud, likvideerida	
1306	hrl kuusk	noorendik	12,12,14, 9,9	10 kuni 12	3	4	perspektiivis likvideerida, võivad kasvada väärtuslikuma hrl tamme võrasse	
1320	hrl vaher	puu	19	12	6	4	10% kuiv, kasvab väärtuslikuma hrl tamme võras, likvideerida	
1321	hrl vaher	puu	20	12	6	4	kasvab väärtuslikuma hrl tamme võras, likvideerida	

Jrk. nr.	Puittaimenimi	Hindamise objekt	Rinnasdiameeter (diameeter 1,3 m kõrguselt maa-pinnast)	Kõrgus / Kõrguste vahemik (m)	Võra suurim läbimõõt (m)	Haljastuslik väärtus	Märkused	I etapis raiutavad puud
1342	hrl saar	puu	58	29	16	4	20% kuiv, suured kuivanud oksad, juurekaelal tüvemädanik ja tüvekahjustus, murdumisoht, likvideerida	X
1347	hrl kuusk	puu	15	14	5	4	võra ebaühtlane, perspektiivis likvideerida, kasvab väärtuslikuma hrl pärna võrasse	
1348	hrl kuusk	puu	9	7	2	4	võra ebaühtlane, likvideerida, kasvab perspektiivis väärtusliku alleepuu võrasse	
1349	hrl kuusk	puu	15	12	5	3	perspektiivis kaaluda likvideerimist, kasvab väärtuslikuma hrl tamme võrasse	
1359	hrl saar	puu	48&45	25	10	5	70% kuiv, võra ühepoolne, suured kuivanud oksad, ohtlik, likvideerida	X
1362	hrl kuusk	puu	46	30	5	5	100% kuiv, likvideerida	X
1382	hrl saar	puu	48	15	8	4	15% kuiv, kasvab ajaloolisel kiviaial, ümberkukkumisoht, likvideerida, võra ühepoolne, tüvekahjustus õõnsus	X
1383	hrl vaher	puu	34	17	8	3	kasvab väärtuslikuma hrl pärna võrass, likvideerida	
1390	sookask	puu	27	18	8	4	tüvi veidi viltu ja lõhenenud, ohtlik, likvideerida	X
1391	arukask	puu	40	22	12	4	20% kuiv, suured kuivanud oksad, seenhaigus, tüvi lõhenenud, ohtlik, likvideerida	X

Väike-Kareda mõisa pargi uuritud alal tuleb esimeses järjekorras raiuda 88 surnud ja murdumisohtlikku puud. Seejärel raiuda üksikuna kasvavatest puudest 51 isendit ja rühmades kasvavatest puudest lisaks veel 16 isendit, mis segavad väärtuslikumate puude kasvu (kasvavad liiga tihedalt). Perspektiivis vajavad likvideerimist 9 puud. (vt joonis 1 – *Hooldusplaan*)

4.4. Puudegruppide, põõsaste ja hekkide hooldus

Olemasoleva kõrghaljastuse seisukord on rahuldav. Kõrghaljastuse hooldustihedust tuleb tõsta. Seni on liiga harva läbi viidud hoolduslõikust (peamiselt kuivanud okste likvideerimine puudelt) ja surnud puude raiet.

Põlise üksikpuu, puuderühma hooldamisel on võtmesõnadeks puu kasvutingimuste, sh valgustingimuste parandamine, ohutus inimestele ja puude eksponeerimine. Ohutuse seisukohalt on kõige olulisem alustada hooldamist just teede ääres kasvavatest puudest.

- puudel tuleb igal aastal üks kord üle vaadata võrad ning vajadusel teostada probleemsete puude võrahooldus – likvideerida kuivanud ja murdumisohtlikud suured oksad (vt lk 101 tabel 4);
- puutüvede lahtised õõnsused puhastada neisse kogunenud prahist (sh puulehed);
- eemaldada koorevigastustel kuivanud kooretükid, et soodustada kalluse arenemist;
- eemaldada rebenditest puidukiud, oksatüükad jne, et soodustada vigastuste paranemist;
- põõsastel tuleb vähemalt kord aastas teostada ülevaatus ja vajadusel viia läbi võrahooldus;
- põõsastel tuleb vajadusel teha noorenduslõikus põõsaste dekoratiivsuse hoidmiseks või suurendamiseks, noorenduslõikust (kogu põõsa ulatuses 5-10cm kõrguselt maapinnast) ei tohi teha kõigi pargi põõsastele üheaegselt, vaid jaotada pargi põõsatike alad mõtteliselt kolmeks erinevaks piirkonnaks ja teha põõsaste noorenduslõikus ca 5 aastase vahega igas piirkonnas järgneva 10 aasta jooksul;

- regulaarselt (vähemalt üks kord aastas) tuleb põõsamassiivide servaalasid niita, et vältida põõsastike ulatuslikku levimist murualale ja teedele, põõsamassiividest tuleb välja lõigata sinna kasvanud lehtpuude looduslik uuendus; vajadusel tuleb põõsamassiivide tühjaks jäänud keskosadesse siirdada noori taimi põõsamassiivide servaaladelt (võib teostada aprilli lõpust mai keskpaigani);
- puude alust piirkonda regulaarselt niita vähemalt kord vegetatsiooniperioodi jooksul, et välistada soovimatu loodusliku uuenduse teke ja areng.

Puude-põõsaste võrahooldustööd tuleb tellida arboristi kutsetunnistust ja vana pargi puude võrahoolduse töökogemust omavalt spetsialistilt. Puudealuste trimmeriga hooldamisel tuleb tagada puude tüvede kaitse, eriti noortel puudel, millele pole tekkinud korpa. Murdumisohtlikud puud, mida on võimalik säilitada, tuleb toetada, kasutades selleks ettenähtud spetsiaalseid bandaaže ja toestikke, mille võib paigaldada vaid vastava kogemusega spetsialist. Toestamist (sidumist) vajab kaks puud vastavalt jrk nr-le 902 ja 1379 (vt ka lk 101 tabel 4). Eelnimetatud puul on oht, et üks harudest võib murduda. Toestamist (sidumist) tuleb kaaluda üldiselt erandjuhul eraldi, kui:

- säilitatava puu mehaaniline tugevus, asend ja morfoloogilised omadused võimaldavad puu toestamise;
- säilitatav puu on üksikpuuna olulise koduloolise, looduskaitse- või muinsuskaitseväärtusega ja puu üldiselt on elujõuline;
- säilitatava puu rinnasümberrõõm on üle 3 m ja puu üldiselt on elujõuline;
- puu on elupaigaks kaitsealustele liikidele ning puu seisund võimaldab toestamist.

Toestatud puu peab olema turvaline pargi kasutajatele ja tema varale, hoonetele, teistele puudele ja pargis olevatele objektidele.

Allolevas tabelis on toodud vastavalt dendroloogilisele hinnangule need puittaimed, mis hoolduskava kohaselt säilivad, kuid vajavad kohest hooldust, kuna võras esineb kas väga palju kuivanud oksa, suuri kuivanud oksa või murdunud ja lahtiseid oksa. Kõik, mis on kirjeldatud “Märkused/hoolduskirjeldus” lahtris, tuleb antud puittaime

puhul ka teostada. Näiteks, kui on kirjeldatud, “15% kuiv, võsastunud jne”, tuleb see kuivanud osa, võsa jne puittaimelt eemaldada.

Tabel nr 4 – Esmast tähelepanuväärsemat hooldust vajavad puittaimed

Jrk. nr.	Puittaimeniimi	Hindamise objekt	Rinnas- diameeter (diameeter 1,3 m kõrguselt maapinnast)	Kõrgus / Kõrguste vahemik (m)	Võra suurim läbimõõt (m)	Haljas- tuslik väärtus	Märkused, hooldus- kirjeldus
22	hrl saar	puu	67	20	15	3	20% kuiv, suured kuivanud oksad, koor ja tüvi veidi pragunenud
25	hrl vaheer	puu	60	19	14	3	15% kuiv, suured kuivanud oksad, seenhaigus
28	hrl saar	puu	43&46	21	12	3	15% kuiv, suured kuivanud oksad
32	hrl toomingas	puu	15&27	9	12	4	üks haru ja suured oksad murdunud, suured kuivanud oksad
36	hrl saar	puu	49	25	12	3	20% kuiv, koorevigastus, suured kuivanud oksad
67	hrl vaheer	puu	40&9	25	11	3	10% kuiv, suured kuivanud oksad
74	hrl saar	puu	31&49&24 &38	23	14	3	30% kuiv, suured kuivanud oksad, tüvekahjustus, tüvemädanik
75	hrl vaheer	puu	47	18	13	3	murdnud puu toetub võrale
76	hrl saar	puu	49	20	15	3	20% kuiv, suured kuivanud oksad
77	hrl vaheer	puu	50	18	14	3	15% kuiv, suured kuivanud oksad
78	hrl vaheer	puu	53	24	14	2	10% kuiv, suured kuivanud oksad
79	hrl vaheer	puu	50	24	15	2	10% kuiv, suured kuivanud oksad, tüvi veidi kaldu
94	hrl tamm	puu	77	23	16	2	20% kuiv, suured kuivanud oksad
95	hrl tamm	puu	79	18	17	2	20% kuiv, suured kuivanud oksad, maadligi oksad likvideerida

Jrk. nr.	Puittaime nimi	Hindamise objekt	Rinnas- diameeter (diameeter 1,3 m kõrguselt maapinnast)	Kõrgus / Kõrguste vahemik (m)	Võra suurim läbimõõt (m)	Haljas- tuslik väärtus	Märkused, hooldus- kirjeldus
96	hrl vaher	puu	57	23	12	3	seenhaigus, tüvekahjustus, tüvemädanik, 10% kuiv, suured kuivanud oksad
98	hrl saar	puu	62	26	12	2	10% kuiv, suured kuivanud oksad
99	hrl tamm	puu	81	26	18	2	15% kuiv, suured kuivanud oksad, võra ulatuses kasvavad noored vahtra võsud likvideerida
101	hrl saar	puu	57	20	15	3	25% kuiv, suured kuivanud oksad
111	hrl saar	puu	38	18	6	4	20% kuiv, suured kuivanud oksad
113	hrl saar	puu	40	19	11	3	20% kuiv, suured kuivanud oksad
115	hrl saar	puu	41&42	12	13	3	20% kuiv, suured kuivanud oksad
125	hrl saar	puu	45	19	12	3	10% kuiv, suured kuivanud oksad, tüve küljes pesunõör
129	hrl saar	puu	73	27	16	2	15% kuiv, suured kuivanud oksad
161	hrl tamm	puu	61	26	16	2	15% kuiv, suured kuivanud oksad
169	hrl saar	puu	66	27	14	3	30% kuiv, suured kuivanud oksad
178	hrl vaher	puu	41&45	25	12	3	10% kuiv, suured kuivanud oksad
182	hrl saar	puu	51&33	26	12	3	20% kuiv, suured kuivanud oksad
183	hrl vaher	puu	39&35&31	25	12	3	10% kuiv, suured kuivanud oksad
193	hrl saar	puu	52	27	10	3	20% kuiv, suured kuivanud oksad
199	hrl saar	puu	48&46	25	14	2	10% kuiv, suured kuivanud oksad
200	hrl saar	puu	40&41	23	13	3	10% kuiv, suured kuivanud oksad
202	hrl saar	puu	28&31&17	17	9	3	10% kuiv, suured kuivanud oksad, puu alumises osas tüve- kahjustus
208	hrl saar	puu	49	27	14	3	võra ühepoolne, 15% kuiv, suured kuivanud oksad

Jrk. nr.	Puittaimeniimi	Hindamise objekt	Rinnas- diameeter (diameeter 1,3 m kõrguselt maapinnast)	Kõrgus / Kõrguste vahemik (m)	Võra suurim läbimõõt (m)	Haljas- tuslik väärtus	Märkused, hooldus- kirjeldus
209	hrl saar	puu	47&50&47	26	13	3	20% kuiv, suured kuivanud oksad, tüvekahjustus
222	raag- remmelgas	puu	46&35	18	12	4	tüve-ja koore- vigastus, mitmed suured oksad varasemalt murdunud, tüve- kahjustusega haru ja murdunud oksad likvideerida
258	hrl saar	puu	74	29	15	3	10% kuiv, suured kuivanud oksad
260	hrl saar	puu	45	21	10	3	15% kuiv, suured kuivanud oksad, tüvi veidi kaldu
267	hrl saar	puu	57	26	11	3	10% kuiv, suured kuivanud oksad
269	hrl saar	puu	45	26	10	3	10% kuiv, suured kuivanud oksad
277	hrl saar	puu	47	26	10	3	10% kuiv, suured kuivanud oksad
287	hrl saar	puu	61	27	13	3	20% kuiv, suured kuivanud oksad
290	hrl saar	puu	60	27	13	3	15% kuiv, suured kuivanud oksad
295	hrl tamm	puu	50	27	12	2	15% kuiv, suured kuivanud oksad
306	hrl pärn	puu	75	30	13	2	5% kuiv, suured kuivanud oksad
309	hrl tamm	puu	44	26	8	2	10% kuiv, suured kuivanud oksad
310	hrl tamm	puu	50	23	10	2	võra ühepoolne, 10% kuiv, suured kuivanud oksad
317	hrl kuusk	puu	13	9	4	4	võra ebaühtlane, 40% kuiv
319	hrl kuusk	puu	13	12	4	4	40% kuiv
335	hrl vaher	puu	75	24	14	3	10% kuiv, suured kuivanud oksad, varasemalt üks haru murdunud, tüvekahjustus
343	hrl tamm	puu	56	28	18	2	20% kuiv, suured kuivanud oksad
347	hrl tamm	puu	64	30	14	2	20% kuiv, suured kuivanud ja murdunud oksad, tüvi veidi ühepoolne

Jrk. nr.	Puittaimeniimi	Hindamise objekt	Rinnas- diameeter (diameeter 1,3 m kõrguselt maapinnast)	Kõrgus / Kõrguste vahemik (m)	Võra suurim läbimõõt (m)	Haljas- tuslik väärtus	Märkused, hooldus- kirjeldus
357	hrl tamm	puu	47	29	12	2	20% kuiv, suured kuivanud oksad
359	hrl vaheer	puu	32	22	8	3	15% kuiv, suured kuivanud oksad
372	hrl pärn	puu	83	32	16	2	10% kuiv, suured kuivanud oksad
373	hrl saar	puu	65	26	12	3	10% kuiv, suured kuivanud oksad, tüvi õõnes, tüve- mädanik, tüve- kahjustus
376	hrl jalakas	puu	35&32&31	23	12	3	10% kuiv, suured kuivanud oksad
380	hrl saar	puu	82	26	14	3	20% kuiv, suured kuivanud oksad
392	hõbepappel	puu	65	29	14	3	30% kuiv, suured kuivanud oksad
394	hrl saar	puu	30	22	6	5	50% kuiv, suured kuivanud oksad
400	hrl jalakas	puu	18&49	24	8	5	60% kuiv, ohtlik, likvideerida
411	hrl jalakas	2 puud	41,42	25	16	3	15% kuiv, suured kuivanud oksad
412	hrl jalakas	puu	9	16	9	4	15% kuiv, suured kuivanud oksad
413	hrl jalakas	puu	29	23	13	3	20% kuiv, suured kuivanud oksad
414	hrl jalakas	puu	26	10	8	4	10% kuiv, suured kuivanud oksad
417	hõbepappel	puu	55	28	15	3	30% kuiv, suured kuivanud oksad, tüvi veidi viltu
418	arukask	puu	46	30	12	3	10% kuiv, suured kuivanud oksad
421	hõbepappel	puu	36	25	10	3	15% kuiv, suured kuivanud oksad
426	hrl vaheer	puu	34	26	14	3	10% kuiv, suured kuivanud oksad
427	sookask	puu	48	32	12	3	10% kuiv, suured kuivanud oksad
444	hrl jalakas	puu	68	27	15	2	10% kuiv, suured kuivanud oksad
446	hrl vaheer	puu	26	23	8	3	10% kuiv, suured kuivanud oksad
447	hrl vaheer	puu	55&20	27	14	3	varasemalt üks haru murdunud, tüvekahjustus, seenhaigus, 15% kuiv, suured kuivanud oksad

Jrk. nr.	Puittaime nimi	Hindamise objekt	Rinnas-diaameeter (diaameeter 1,3 m kõrguselt maapinnast)	Kõrgus / Kõrguste vahemik (m)	Võra suurim läbimõõt (m)	Haljas-tuslik väärtus	Märkused, hooldus-kirjeldus
452	hrl vaher	4 puud	23,24&22,17&27	23	15	3	10% kuiv, suured kuivanud oksad
473	hrl saar	puu	51	17	8	5	70% kuiv, säilitada, kuna tüves orava elupaik
477	hrl vaher	puu	57	20	13	3	vahttarjak, tüvel pikad külmalõhed, tüvi veidi õõnes, murdu-misoht, 30% kuiv
478	hrl saar	puu	51	21	12	3	15% kuiv, suured kuivanud oksad, võra ühepoolne
480	euroopa lehis	puu	110	40	21	1	suured kuivanud oksad, 10% kuiv
482	hrl vaher	puu	65	25	16	3	tüve hargne-miskohas lõhe, murdu-misoht, 15% kuiv
492 776	hrl tamm	puu	60	31	15	2	suured kuivanud oksad, 10% kuiv
498	hrl vaher	puu	37	28	8	3	võra ühepoolne, suur kuivanud oks
520	hrl saar	puu	97	35	16	2	suured kuivanud oksad, 30% kuiv
539	hrl saar	puu	25	20	8	4	40% kuiv, suured kuivanud oksad
544	hrl saar	puu	24	17	8	3	ümber kukkunud puu toetub võrale
547	hrl jalakas	puu	34	21	8	4	suured rebenenud oksad, võra tugevalt kahjustada saanud ümber kukkunud puu tõttu
558	hrl saar	puu	40	26	8	4	suur kuivanud oks, 5% kuiv, tüvi õõnes, külmalõhe

Jrk. nr.	Puittaimenimi	Hindamise objekt	Rinnas- diameeter (diameeter 1,3 m kõrguselt maapinnast)	Kõrgus / Kõrguste vahemik (m)	Võra suurim läbimõõt (m)	Haljas- tuslik väärtus	Märkused, hooldus- kirjeldus
564	hrl jalakas	puu	47	25	10	4	üks haru 100% kuiv ja murdunud, tüvi õõnes, koorevigastus, murdumisoht, kuivanud haru likvideerida
566	hrl jalakas	puu	25	16	6	4	külmalõhe, üks murdunud haru, mis likvideerida, tüve kõrvalt likvideerida 3 m kõrguselt mur- dunud puu tüvi
573	hrl tamm	puu	40	27	7	3	tüvi veidi kaardus, suured kuivanud oksad, 15% kuiv, tüve kõrvalt hrl jalaka võsu likvideerida
576	hrl tamm	puu	58	30	12	3	ühepoolne võra, 20% kuiv, suured kuivanud oksad, tüvi veidi kaldu
581	hrl tamm	puu	31	22	4	3	15% kuiv, suured kuivanud oksad
583	hrl tamm	puu	88	32	15	2	võra ühepoolne, 30% kuiv, suured kuivanud oksad, külmalõhed
584	hrl tamm	puu	79	30	11	2	võra ühepoolne, 30% kuiv, suured kuivanud oksad
590	hrl tamm	puu	80	28	15	2	20% kuiv, suured kuivanud oksad
594	raag- remmelgas	puu	29	14	12	4	tüvi viltu, võra ühepoolne, võras suur kuivanud ja murdunud oks, 20% kuiv
605	hrl tamm	puu	64	22	12	2	võra ühepoolne, suured kuivanud oksad, 15% kuiv
606	hrl tamm	puu	52	20	12	2	suured kuivanud oksad, 15% kuiv, võra ühepoolne
610	hrl tamm	puu	50	25	13	2	10% kuiv, suured kuivanud oksad

Jrk. nr.	Puittaime nimi	Hindamise objekt	Rinnas- diameeter (diameeter 1,3 m kõrguselt maapinnast)	Kõrgus / Kõrguste vahemik (m)	Võra suurim läbimõõt (m)	Haljas- tuslik väärtus	Märkused, hooldus- kirjeldus
617	hrl tamm	puu	66	26	16	2	võra veidi ühepoolne, suured kuivanud oksad,15% kuiv
621	hrl tamm	puu	48	29	12	2	võra ühepoolne, suured kuivanud oksad,10% kuiv,tüvi viltune,kõrval olev suur känd säilitada
629	hrl saar	puu	67	30	16	3	15% kuiv,suured kuivanud oksad, mädanik juure- kaelal,ümberkuk- kumisoht
634	hrl tamm	puu	42	17	4	4	40% kuiv,suured kuivanud oksad, juurekaelal koore- vigastus,koor lahtine
639	hrl tamm	puu	46	21	10	3	võra ühepoolne, suured kuivanud oksad,25% kuiv
640	hrl tamm	puu	43	24	8	3	suured kuivanud oksad,15% kuiv
641	hrl tamm	puu	64	28	14	2	20% kuiv,suured kuivanud oksad
642	hrl tamm	puu	46	23	5	3	15% kuiv,suured kuivanud oksad
643	hrl tamm	puu	53	25	12	3	20% kuiv,suured kuivanud oksad, ühepoolne võra
644	hrl tamm	puu	68	26	16	2	20% kuiv,suured kuivanud oksad
652	hrl saar	puu	64	23	12	3	30% kuiv,suured kuivanud oksad, koorevigastus, koorekahjustus
653	hrl saar	puu	44	10	8	4	latv murdunud, 20% kuiv,suured kuivanud oksad
654	hrl saar	puu	36&13	18	8	4	tüvi veidi kaldu, 20% kuiv,suured kuivanud oksad
655	hrl saar	puu	68	25	13	4	30% kuiv,suured kuivanud oksad
658	hrl saar	puu	59	23	14	3	10% kuiv,suured kuivanud oksad

Jrk. nr.	Puittaime nimi	Hindamise objekt	Rinnas- diameeter (diameeter 1,3 m kõrguselt maapinnast)	Kõrgus / Kõrguste vahemik (m)	Võra suurim läbimõõt (m)	Haljas- tuslik väärtus	Märkused, hooldus- kirjeldus
661	hrl tamm	puu	80	28	17	2	võra ühepoolne, 20% kuiv, suured kuivanud oksad
662	hrl tamm	puu	66	33	14	2	35% kuiv, suured kuivanud oksad
663	hrl saar	puu	49	30	12	3	2 latva, 20% kuiv, suured kuivanud oksad
664	hrl tamm	puu	38	24	9	3	latv kaardus, võra ühepoolne, 20% kuiv, suured kuivanud oksad
667	hrl saar	puu	67	32	18	3	15% kuiv, suured kuivanud oksad, üks haru murdunud
668	hrl tamm	puu	68	24	15	2	15% kuiv, suured kuivanud oksad
672	hrl tamm	puu	39	21	5	3	10% kuiv, suured kuivanud oksad
674	hrl tamm	puu	49	23	12	2	tüvi veidi kaldu, ühepoolne võra, suured kuivanud oksad
677	hrl tamm	puu	69	25	10	2	25% kuiv, suured kuivanud oksad
678	hrl tamm	puu	76	28	15	2	20% kuiv, suured kuivanud oksad, koorevigastus
685	hrl saar	puu	47	13	10	3	võra ühepoolne, varasemalt murdunud puu toetub võrale
687	hrl toomingas	puu	26	10	7	4	tüvi veidi kaldu, suur murdunud oks võras
697	hrl vaher	puu	23	11	6	3	võras suur lahtine oks
699	hrl vaher	puu	16	9	5	4	ümberkukkunud puu võra toetub puule
700	hrl vaher	puu	18	12	5	4	ümberkukkunud puu võra toetub puule
701	hrl vaher	puu	57	26	12	4	15% kuiv, üks haru varasemalt murdunud, tüvekahjustus, seenhaigus, lahtine oks võras

Jrk. nr.	Puittaime nimi	Hindamise objekt	Rinnas- diameeter (diameeter 1,3 m kõrguselt maapinnast)	Kõrgus / Kõrguste vahemik (m)	Võra suurim läbimõõt (m)	Haljas- tuslik väärtus	Märkused, hooldus- kirjeldus
704	hrl jalakas	puu	42&20	27	14	3	suur lahtine puuoks toetub tüvele, mis likvideerida
717	hrl tamm	puu	50	27	13	3	30% kuiv, suured kuivanud oksad
718	hrl tamm	puu	56	28	12	2	20% kuiv, suured kuivanud oksad, võra ühepoolne
719	hrl vaher	puu	38	28	10	3	suur oks murdunud
720	hrl tamm	puu	48	27	13	3	25% kuiv, suured kuivanud oksad
722	hrl tamm	puu	49	30	12	2	15% kuiv, suured kuivanud oksad
724	hrl tamm	puu	48	27	10	2	20% kuiv, suured kuivanud oksad
726	hrl tamm	puu	55	28	12	2	20% kuiv, suured kuivanud oksad, võra ühepoolne
727	hrl tamm	puu	50	27	14	2	10% kuiv, suured kuivanud oksad
728	hrl tamm	puu	68	23	12	2	25% kuiv, suured kuivanud oksd, tüvi kaldu, võra ühepoolne
737	hrl tamm	puu	44	26	12	3	30% kuiv, suured kuivanud oksad
739	hrl tamm	puu	50	26	12	3	30% kuiv, suured kuivanud oksad
742	hrl tamm	puu	45	27	9	3	25% kuiv, suured kuivanud oksad
743	hrl tamm	puu	63	28	16	2	30% kuiv, suured kuivanud oksad
745	hrl tamm	puu	38	27	8	3	20% kuiv, suured kuivanud oksad
747	hrl tamm	puu	66	28	12	2	25% kuiv, suured kuivanud oksad, külmalõhe
748	hrl tamm	puu	67	26	10	4	varasemalt üks haru murdunud, ulatuslik tüvekahjustus, 20% kuiv, suured kuivanud oksad
765	hrl tamm	puu	63	28	16	2	20% kuiv, suured kuivanud oksad
766	hrl jalakas	puu	24&28	23	12	3	puu nr 767 toetub puu tüvele

Jrk. nr.	Puittaime nimi	Hindamise objekt	Rinnas- diameeter (diameeter 1,3 m kõrguselt maapinnast)	Kõrgus / Kõrguste vahemik (m)	Võra suurim läbimõõt (m)	Haljas- tuslik väärtus	Märkused, hooldus- kirjeldus
767	arukask	puu	48	30	13	3	10% kuiv, puule nr 766 toetuv haru likvideerida, puule toetuv surnud puu likvideerida
771	hrl tamm	puu	65	27	11	2	võra ühepoolne, suured kuivanud oksad, 25% kuiv
772	hrl saar	puu	50	28	12	3	25% kuiv, suured kuivanud oksad
783	sookask	puu	50	25	9	3	15% kuiv, suured kuivanud oksad, seenhaigus, tüvekahjustus, õõnsus
796	hrl jalakas	puu	16	12	8	4	perspektiivne puu, likvideerida murdunud oks
798	hrl saar	puu	40	20	5	4	tüvi juurekaela juurest pehkinud, ohtlik, likvideerida
799	hrl tamm	puu	48	24	15	2	15% kuiv, suured kuivanud oksad
800	hrl tamm	puu	58	28	12	2	20% kuiv, suured kuivanud oksad, võra ühepoolne
801	raag-remmelgas	puu	34&27&11	12	6	4	ladvad murdunud, tüvekahjustus, tüükad likvideerida, elustikupuuna säilitada
802	hrl tamm	puu	47	24	10	3	30% kuiv, suured kuivanud oksad, võra ühepoolne
803	hrl tamm	puu	50	27	10	2	võra ühepoolne, 15% kuiv, suured kuivanud oksad
808	hrl tamm	puu	50	27	10	2	10% kuiv, suured kuivanud oksad
812	hrl tamm	puu	53	28	13	2	20% kuiv, suured kuivanud oksad, tüvi veidi viltu
813	hrl tamm	puu	62	28	14	2	20% kuiv, suured kuivanud oksad
818	hrl tamm	puu	48	27	11	2	15% kuiv, suured kuivand oksad

Jrk. nr.	Puittaimeniimi	Hindamise objekt	Rinnas- diameeter (diameeter 1,3 m kõrguselt maapinnast)	Kõrgus / Kõrguste vahemik (m)	Võra suurim läbimõõt (m)	Haljas- tuslik väärtus	Märkused, hooldus- kirjeldus
830	sookask	puu	40	19	12	3	15% kuiv, suured kuivanud oksad, seenhaigus, võra ühepoolne
834	hrl tamm	puu	52	28	12	2	15% kuiv, suured kuivanud oksad
845	hrl vahe	puu	43	26	10	3	10% kuiv, suured kuivanud oksad
846	hrl tamm	puu	30	24	3	3	15% kuiv, suured kuivanud oksad
849	hrl vahe	puu	50	23	10	3	suured kuivanud oksad, 15% kuiv
861	hrl tamm	puu	82	20	17	2	10% kuiv, suured kuivanud oksad
862	hrl tamm	puu	80	22	15	2	20% kuiv, suured kuivanud oksad
871	hrl tamm	puu	57	25	14	2	20% kuiv, suured kuivanud oksad
872	hrl tamm	puu	44	20	8	4	40% kuiv, suured kuivanud oksad
873	hrl tamm	puu	66	28	13	2	15% kuiv, suured kuivanud oksad
874	hrl tamm	puu	62	27	12	2	10% kuiv, suured kuivanud oksad
875	hrl tamm	puu	72	28	13	2	15% kuiv, suured kuivanud oksad
876	hrl tamm	puu	38	26	7	3	30% kuiv, suured kuivanud oksad
877	hrl tamm	puu	62	28	13	2	20% kuiv, suured kuivanud oksad
879	hrl saar	puu	35	26	10	3	20% kuiv, suured kuivanud oksad
883	hrl saar	puu	31	20	7	4	40% kuiv, võra ühepoolne, suured kuivanud oksad, seen- haigus
884	hrl saar	puu	39	22	9	4	40% kuiv, suured kuivanud oksad, seenhaigus
889	hrl tamm	puu	71	26	13	2	30% kuiv, suured kuivanud oksad
897	hrl pärn	puu	49	28	12	2	10% kuiv, suured kuivanud oksad, elustikupuu
900	hrl tamm	puu	50	30	12	2	30% kuiv, suured kuivanud oksad
901	hrl tamm	puu	54	28	15	2	20% kuiv, suured kuivanud oksad

Jrk. nr.	Puittaime nimi	Hindamise objekt	Rinnas- diameeter (diameeter 1,3 m kõrguselt maapinnast)	Kõrgus / Kõrguste vahemik (m)	Võra suurim läbimõõt (m)	Haljas- tuslik väärtus	Märkused, hooldus- kirjeldus
903	hrl mänd	puu	48	28	8	3	15% kuiv, suured kuivanud oksad, võra ühepoolne
905	hrl tamm	puu	34	28	10	3	40% kuiv, suured kuivanud oksad
908	hrl tamm	puu	44	18	9	3	võra ühepoolne, 25% kuiv, suured kuivanud oksad, koorevigastus
916	hrl tamm	puu	50	28	12	3	30% kuiv, suured kuivanud oksad
921	hrl tamm	puu	56	30	13	2	10% kuiv, suured kuivanud oksad
922	hrl pärn	puu	48	30	12	2	10% kuiv, suured kuivanud oksad, 2 haru
923	hrl tamm	puu	42	27	10	2	20% kuiv, suured kuivanud oksad, võra ühepoolne, latv kaardus
926	hrl tamm	puu	38	20	12	3	20% kuiv, suured kuivanud oksad, latv kaardus
927	hrl tamm	puu	47	23	10	3	võra ühepoolne, 20% kuiv, suured kuivanud oksad, latv kaardus
934	hrl tamm	puu	41	28	10	3	30% kuiv, suured kuivanud oksad
936	hrl tamm	puu	69	30	16	2	20% kuiv, suured kuivanud oksad, juurekaelal koorevigastus
938	hrl jalakas	puu	32	20	9	3	ühepoolne võra, 10% kuiv, suured kuivanud oksad
939	hrl tamm	puu	45	23	10	3	30% kuiv, suured kuivanud oksad
942	hrl tamm	puu	49	27	10	2	20% kuiv, suured kuivanud oksad
943	hrl tamm	puu	53	28	24	2	ühepoolne võra, 10% kuiv, suured kuivanud oksad
944	sookask	puu	33	18	10	4	30% kuiv, suured kuivanud oksad, võimalik elustik- upuu, seenhaigus
947	hrl tamm	puu	50	25	14	2	20% kuiv, suured kuivanud oksad

Jrk. nr.	Puittaime nimi	Hindamise objekt	Rinnas- diameeter (diameeter 1,3 m kõrguselt maapinnast)	Kõrgus / Kõrguste vahemik (m)	Võra suurim läbimõõt (m)	Haljas- tuslik väärtus	Märkused, hooldus- kirjeldus
948	hrl tamm	puu	74	28	18	2	15% kuiv, suured kuivanud oksad, elustikupuulinnu-pesa võras
955	hrl tamm	puu	67	23	12	3	30% kuiv, suured kuivanud oksad, 2 latva
956	hrl pärn	puu	49	26	12	2	10% kuiv, tüvi veidi kaldu, suured kuivanud oksad
957	hrl pärn	puu	48	25	12	2	10% kuiv, suured kuivanud oksad
958	hrl tamm	puu	59	28	16	2	30% kuiv, suured kuivanud oksad
963	hrl tamm	puu	49	28	13	2	20% kuiv, suured kuivanud oksad, 2 latva
965	hrl tamm	puu	43	25	10	3	võra ühepoolne, 15% kuiv, suured kuivanud oksad, 2 latva
966	hrl tamm	puu	68	32	15	2	20% kuiv, suured kuivanud oksad
967	hrl tamm	puu	43	20	6	3	15% kuiv, suured kuivanud oksad
969	hrl tamm	puu	40	25	8	3	25% kuiv, suured kuivanud oksad
970	hrl tamm	puu	46	30	13	2	10% kuiv, suured kuivanud oksad, 2 haru
971	hrl tamm	puu	38	35	5	3	20% kuiv, suured kuivanud oksad
972	hrl tamm	puu	52	30	14	3	30% kuiv, suured kuivanud oksad, võra ühepoolne
974	hrl tamm	puu	40	27	8	3	40% kuiv, suured kuivanud oksad
975	hrl tamm	puu	50	32	12	2	15% kuiv, suured kuivanud oksad
976	hrl vahter	puu	45	25	14	4	tüvi veidi viltu, 2 haru, harude hargnemiskohas lõhe, murdumis- oht, 10% kuiv
978	hrl tamm	puu	50	27	6	4	tüvi viltu, 40% kuiv, suured kuivanud oksad, võra ühepoolne, tüvekahjustus

Jrk. nr.	Puittaime nimi	Hindamise objekt	Rinnas- diameeter (diameeter 1,3 m kõrguselt maapinnast)	Kõrgus / Kõrguste vahemik (m)	Võra suurim läbimõõt (m)	Haljas- tuslik väärtus	Märkused, hooldus- kirjeldus
979	hrl tamm	puu	42	26	8	3	latv kaardus, 15% kuiv, suured kuivanud oksad, võra ühepoolne
980	hrl tamm	puu	48	30	13	3	20% kuiv, suured kuivanud oksad, 2 haru, peenem haru likvideerida
984	hrl tamm	puu	32	27	3	3	15% kuiv, suured kuivanud oksad
985	hrl tamm	puu	50	32	13	2	30% kuiv, suured kuivanud oksad, tüvi veidi kõver
989	hrl tamm	puu	46	32	11	2	20% kuiv, suured kuivanud oksad
995	hrl tamm	puu	45	23	7	3	15% kuiv, suured kuivanud oksad, 2 latva
1000	hrl tamm	puu	32	23	5	4	40% kuiv, suured kuivanud oksad, koorekahjustused
1001	hrl tamm	puu	48	27	13	3	võra ühe-poolne, tüvi veidi viltu, 15% kuiv, suured kuivanud oksad
1002	hrl saar	puu	11&20	18	4	4	peenem haru 100% kuiv, peenem haru likvideerida
1022	hrl vaher	puu	37	14	7	4	murdunud kül- oks likvideerida
1033	sookask	puu	43	26	10	4	tüves lõhe, 15% kuiv, suured kuivanud oksad
1038	hrl tamm	puu	61	24	14	2	30% kuiv, suured kuivanud oksad
1039	hrl tamm	puu	52	23	12	3	25% kuiv, suured kuivanud oksad, võra ühepoolne
1040	hrl tamm	puu	71	28	14	2	25% kuiv, suured kuivanud oksad, külmalõhe
1041	hrl tamm	puu	47	25	11	2	15% kuiv, suured kuivanud oksad
1043	hrl tamm	puu	47	23	12	2	20% kuiv, suured kuivanud oksad, võra ühepoolne

Jrk. nr.	Puittaime nimi	Hindamise objekt	Rinnas- diameeter (diameeter 1,3 m kõrguselt maapinnast)	Kõrgus / Kõrguste vahemik (m)	Võra suurim läbimõõt (m)	Haljas- tuslik väärtus	Märkused, hooldus- kirjeldus
1044	hrl tamm	puu	49	26	12	2	10% kuiv, suured kuivanud oksad, võra ühepoolne
1045	hrl tamm	puu	42	24	6	2	15% kuiv, suured kuivanud oksad
1046	hrl tamm	puu	42	23	5	3	25% kuiv, suured kuivanud oksad
1047	hrl tamm	puu	39	27	6	3	15% kuiv, suured kuivanud oksad
1054	hrl tamm	puu	54	26	15	3	20% kuiv, suured kuivanud oksad
1064	sookask	puu	48	18	25	4	25% kuiv, suured kuivanud oksad, seenhaigus, tüvekahjustus
1070	hrl tamm	puu	50	27	15	3	30% kuiv, suured kuivanud oksad
1071	hrl jalakas	puu	29&21	25	10	3	15% kuiv, suured kuivanud oksad
1073	hrl tamm	puu	56	22	10	3	30% kuiv, suured kuivanud oksad, tüvi viltu, võra ühepoolne, 2 haru
1075	hrl tamm	puu	68	30	15	2	20% kuiv, suured kuivanud oksad
1077	hrl tamm	puu	48	27	8	3	30% kuiv, suured kuivanud oksad, tüvel suur külmalõhe
1079	hrl tamm	puu	81	33	16	2	2% kuiv, suured kuivanud oksad
1086	hrl tamm	puu	37	21	9	3	20% kuiv, suured kuivanud oksad, võra ühepoolne, 2 haru
1087	hrl tamm	puu	48	25	12	2	10% kuiv, suured kuivanud oksad
1089	hrl tamm	puu	55	27	14	3	30% kuiv, suured kuivanud oksad
1090	hrl tamm	puu	56	20	11	2	20% kuiv, suured kuivanud oksad, võra ühepoolne
1097	hrl tamm	puu	47	30	10	2	15% kuiv, suured kuivanud oksad
1101	hrl tamm	puu	57	30	10	2	võra ühepoolne, 10% kuiv, suured kuivanud oksad

Jrk. nr.	Puittaimeniimi	Hindamise objekt	Rinnas- diameeter (diameeter 1,3 m kõrguselt maapinnast)	Kõrgus / Kõrguste vahemik (m)	Võra suurim läbimõõt (m)	Haljas- tuslik väärtus	Märkused, hooldus- kirjeldus
1102	hrl tamm	puu	58	24	10	3	10% kuiv, suured kuivanud oksad, tüve-ja koore- kahjustus
1124	hrl vaheer	puu	48	23	10	3	20% kuiv, suured kuivanud oksad, tüvel koore- kahjustus
1129	hrl toomingas	puu	21	10	6	4	likvideerida murdunud oks
1130	hrl tamm	puu	74	23	12	3	külmalõhe hargnemis- kohas, suur külgoks murdunud, 2 haru
1136	hrl vaheer	puu	50	25	11	3	10% kuiv, suured kuivanud oksad, seenhaigus, tüvi veidi õõnes, 2 haru
1137	hrl vaheer	puu	61	28	12	3	10% kuiv, suured kuivanud oksad, seenhaigus
1147	hrl jalakas	puu	42&50	17	13	4	harude hargnemiskohas seenhaigus, õõnsus, 15% kuiv, suured kuivanud oksad
1151	hrl vaheer	puu	54	20	11	3	15% kuiv, suured kuivanud oksad, seenhaigus (vahtra-tarjak)
1153	hrl vaheer	puu	55	23	12	3	10% kuiv, suured kuivanud oksad, ladvas üks haru murdunud, 2 haru, seenhaigus
1154	hrl tamm	puu	49	26	8	3	20% kuiv, suured kuivanud oksad, seenhaigus
1157	hrl jalakas	puu	51	25	12	3	15% kuiv, suured kuivanud oksad, ladvas suur kuivanud külg- oks likvideerida
1160	hrl saar	puu	82	20	14	3	10% kuiv, suured kuivanud oksad
1161	hrl tamm	puu	78	20	14	3	30% kuiv, suured kuivanud oksad
1171	hrl tamm	puu	63	18	14	2	15% kuiv, suured kuivanud oksad

Jrk. nr.	Puittaime nimi	Hindamise objekt	Rinnas- diameeter (diameeter 1,3 m kõrguselt maapinnast)	Kõrgus / Kõrguste vahemik (m)	Võra suurim läbimõõt (m)	Haljas- tuslik väärtus	Märkused, hooldus- kirjeldus
1175	hrl tamm	puu	48	20	12	3	30% kuiv, suured kuivanud oksad, võra ühepoolne
1176	hrl tamm	puu	61	22	12	2	10% kuiv, suured kuivanud oksad, võra ühepoolne
1177	hrl tamm	puu	49	25	14	2	10% kuiv, suured kuivanud oksad
1178	hrl tamm	puu	61	28	12	2	10% kuiv, suured kuivanud oksad, tüvi tee poole kaldu
1202	hrl tamm	puu	54	22	10	2	ühepoolne võra, 10% kuiv, suured kuivanud oksad, tüvi tee poole viltu
1203	hrl tamm	puu	65	24	12	2	ühepoolne võra, 10% kuiv, suured kuivanud oksad, tüvi tee poole kaldu
1209	hrl tamm	puu	41	28	10	2	15% kuiv, suured kuivanud oksad
1210	hrl tamm	puu	64	30	14	2	10% kuiv, suured kuivanud oksad, 2 haru
1212	hrl tamm	puu	78	25	16	2	10% kuiv, suured kuivanud oksad
1214	hrl tamm	puu	42	20	10	3	15% kuiv, suured kuivanud oksad, võra ühepoolne
1215	hrl tamm	puu	68	28	10	3	ühepoolne võra, 20% kuiv, 2 haru, peenem haru likvi-deerida, et vältida murdumist
1222	hrl tamm	puu	34	24	7	4	30% kuiv, suured kuivanud oksad, seenhaigus
1223	hrl tamm	puu	50	30	13	2	15% kuiv, suured kuivanud oksad, 2 haru
1227	hrl tamm	puu	49	30	14	2	20% kuiv, suured kuivanud oksad
1229	hrl tamm	puu	50	30	15	2	2 haru, tüvi veidi kaldu, 10% kuiv, suured kuivanud oksad

Jrk. nr.	Puittaimenimi	Hindamise objekt	Rinnas- diameeter (diameeter 1,3 m kõrguselt maapinnast)	Kõrgus / Kõrguste vahemik (m)	Võra suurim läbimõõt (m)	Haljas- tuslik väärtus	Märkused, hooldus- kirjeldus
1231	hrl tamm	puu	64	30	16	2	20% kuiv, suured kuivanud oksad
1233	hrl tamm	puu	66	28	16	2	20% kuiv, suured kuivanud oksad, tüvi veidi kaldu
1234	hrl tamm	puu	69	30	16	2	20% kuiv, suured kuivanud oksad
1240	hrl tamm	puu	50	16	12	2	10% kuiv, suured kuivanud oksad
1241	hrl tamm	puu	65	21	13	2	2 haru, 10% kuiv, suured kuivanud oksad, tüvi tee poole veidi kaldu
1249	hrl vaher	puu	12&17	16	8	4	murdunud võrale toetuv puu likvideerida
1250	hrl kuusk	puu	37	18	4	4	võra ebaühtlane, palju murdunud oksa
1258	hrl tamm	puu	71	25	14	2	võra veidi ühepoolne, 10% kuiv, suured kuivanud oksad, külmalõhe
1266	hrl tamm	puu	48	25	10	2	võra ühepoolne, 15% kuiv, suured kuivanud oksad
1270	hrl tamm	puu	57	23	11	2	10% kuiv, suured kuivanud oksad, võra ühepoolne
1282	hrl tamm	puu	49	15	13	3	tüvi kõver, 15% kuiv, suured kuivanud oksad, võra ühepoolne
1283	hrl tamm	puu	49	25	12	2	15% kuiv, suured kuivanud oksad, võra ühepoolne
1284	hrl tamm	puu	55	30	14	2	2 haru, 10% kuiv, suured kuivanud oksad
1295	hrl tamm	puu	45	30	12	2	10% kuiv, suured kuivanud oksad, tüvi kõver
1299	hrl tamm	puu	55	28	12	2	10% kuiv, suured kuivanud oksad, võra ühepoolne
1305	hrl tamm	puu	50	30	12	2	10% kuiv, suured kuivanud oksad

Jrk. nr.	Puittaime nimi	Hindamise objekt	Rinnas- diameeter (diameeter 1,3 m kõrguselt maapinnast)	Kõrgus / Kõrguste vahemik (m)	Võra suurim läbimõõt (m)	Haljas- tuslik väärtus	Märkused, hooldus- kirjeldus
1308	hrl saar	puu	60	30	13	3	20% kuiv, suured kuivanud oksad, koor lõhenenud
1312	hrl tamm	puu	44	29	10	2	15% kuiv, suured kuivanud oksad
1313	hrl tamm	puu	43	28	8	2	15% kuiv, suured kuivanud oksad
1314	hrl tamm	puu	43	30	10	3	20% kuiv, suured kuivanud oksad, 2 haru, ühe haru latv kuivanud
1317	hrl tamm	puu	46	30	12	2	15% kuiv, suured kuivanud oksad
1322	hrl tamm	puu	48	28	15	2	10% kuiv, suured kuivanud oksad
1324	hrl tamm	puu	62	24	12	2	10% kuiv, suured kuivanud oksad, võra ühepoolne
1326	hrl tamm	puu	49	16	12	2	võra ühepoolne, 15% kuiv, suured kuivanud oksad
1329	hrl tamm	puu	62	30	18	2	15% kuiv, suured kuivanud oksad, 2 haru
1330	hrl tamm	puu	48	30	12	2	15% kuiv, suured kuivanud oksad
1331	hrl tamm	puu	48	25	12	2	15% kuiv, suured kuivanud oksad, võra ühepoolne, tüvi veidi tee poole kaldu
1333	hrl tamm	puu	54	28	12	2	võra ühepoolne, 10% kuiv, suured kuivanud oksad, tüvi veidi tee poole kaldu
1335	hrl tamm	puu	45	28	13	2	10% kuiv, suured kuivanud oksad
1336	hrl tamm	puu	22	18	7	4	tüvi veidi viltu, latv kaardus, perspektiivse puu nr 1337 võras, võimalik murdumisoht
1343	hrl pärn	puu	48	30	15	2	10% kuiv, suured kuivanud oksad
1345	hrl tamm	puu	55	33	14	2	20% kuiv, suured kuivanud oksad, 3 haru

Jrk. nr.	Puittaime nimi	Hindamise objekt	Rinnas- diameeter (diameeter 1,3 m kõrguselt maapinnast)	Kõrgus / Kõrguste vahemik (m)	Võra suurim läbimõõt (m)	Haljas- tuslik väärtus	Märkused, hooldus- kirjeldus
1346	hrl pärn	puu	50	32	14	3	10% kuiv, suured kuivanud oksad, seenhaigus
1351	hrl tamm	puu	49	28	12	2	10% kuiv, suured kuivanud oksad
1353	hrl tamm	puu	63	32	14	2	20% kuiv, suured kuivanud oksad
1355	hrl tamm	puu	47	28	12	2	10% kuiv, suured kuivanud oksad
1357	hrl tamm	puu	55	27	13	2	15% kuiv, suured kuivanud oksad
1358	hrl tamm	puu	76	26	12	2	10% kuiv, suured kuivanud oksad, võra ühepoolne
1361	hrl saar	puu	68	30	15	3	võra veidi ühepoolne, 10% kuiv, suured kuivanud oksad
1364	hrl saar	puu	68	20	12	5	100% kuiv, ohtlikkuse vähendamiseks kärpida võra, tüvi säilitada nn sümbolina
1365	hrl pärn	puu	52	28	13	2	10% kuiv, suured kuivanud oksad, tüvi veidi kaldu, võra ühepoolne
1366	hrl tamm	puu	53	26	10	2	15% kuiv, suured kuivanud oksad, latv veidi viltu
1367	hrl tamm	puu	65	33	14	2	15% kuiv, suured kuivanud oksad, võra veidi ühe- poolne
1370	hrl tamm	puu	42	25	8	3	20% kuiv, suured kuivanud oksad
1371	hrl tamm	puu	77	34	16	2	15% kuiv, suured kuivanud oksad
1372	hrl tamm	puu	54	23	9	3	10% kuiv, suured kuivanud oksad, võra ühepoolne, latv kaardus, vara- semalt üks haru murdunud, tüve- kahjustus
1373	hrl tamm	puu	69	25	10	2	võra ühepoolne, 3 latva, 15% kuiv, suured kuivanud oksad

Jrk. nr.	Puittaimeniimi	Hindamise objekt	Rinnas- diameeter (diameeter 1,3 m kõrguselt maapinnast)	Kõrgus / Kõrguste vahemik (m)	Võra suurim läbimõõt (m)	Haljas- tuslik väärtus	Märkused, hooldus- kirjeldus
1374	hrl tamm	puu	66	25	12	2	võra ühepoolne, 15% kuiv, suured kuivanud oksad, tüvi viltu
1375	hrl tamm	puu	54	28	14	2	15% kuiv, suured kuivanud oksad
1376	hrl tamm	puu	60	28	12	2	20% kuiv, suured kuivanud oksad
1378	hrl tamm	puu	48	33	14	2	15% kuiv, suured kuivanud oksad
1379	hrl pärn	puu	48&48	30	16	3	tüvi harude hargnemiskohast lõhenenud, murdu- misoht, vajalik harude sidumine
1380	hrl tamm	puu	47	28	12	2	15% kuiv, suured kuivanud oksad
1381	hrl tamm	puu	50	28	10	2	15% kuiv, suured kuivanud oksad, võra ühepoolne
1387	hrl saar	puu	24&48	27	12	4	25% kuiv, suured kuivanud oksad, peenem haru lik- videerida
1389	sookask	puu	42	25	12	3	15% kuiv, suured kuivanud oksad, tüvi veidi kaldu

Väike-Kareda mõisa pargi uuritud alal tuleb esmast tähelepanuväärsemat hooldust (esimese aasta jooksul ehk perioodil 2020-2021) teha 336-le puittaimi ühikule, kus on hooldust vajavaid puid kokku 339. Seejärel vajavad hooldust (esimese kahe aasta jooksul ehk perioodil 2020-2022) 253 puittaimi ühikut, kus on hooldust vajavaid puid kokku 274, põõsastikke 1, võsusid 1. Kõige viimaseks jätta hooldusvajadus (peale teist aastat ehk perioodil 2022-2029) 641 puittaimi ühikul, kus puid on 687, noorendikke 3, võsusid 39, põõsastikke 3, põõsaid 2.

4.5. Pargi avatud, poolsuletud ja suletud alade hooldus

Suletud aladel (vt skeem 24) on vajalik vähem väärtuslikumate puittaimede (noorendik, võsud) likvideerimine ja niitmine, et parandada väärtuslikemate ja täiskasvanud puittaimede kasvutingimusi. Poolsuletud alasid (vt skeem 24) tuleb

lisaks noorendiku ja võsude likvideerimisele niita. Samuti vajavad niitmist avatud alad (vt skeem 24). Suletud ja poolsuletud alasid niita kord aastas, suve teises pooles, kui rohttaimede seemned on pudenenud, et pargialal säiliks ka rohttaimestikus suurem liigirikkus. Võrreldes suletud ja poolsuletud aladega võib avatud aladel olla niitmise sagedus kõrgem (näiteks kord kuus), kui kohalikud soovivad neid alasid kasutada külaplatsina koosviibimisteks ja vabaõhuüritusteks. Juhul, kui avatud alasid kasutada ei soovita, võib jätta ka sealse niitmise sageduse samasuguseks ja samaegseks nagu suletud ja poolsuletud aladel. Lagendikel võib lisaks niitmisele ka lehti riisuda. Lehtede põletamine pargis on keelatud.

Eraldi tähelepanu tuleb pöörata niitmise kvaliteedile. Kõige suuremaid probleeme toob endaga kaasa liiga suurte (raskete) masinate kasutamine ja trimmerdamine. Niiske või õrna pinnase puhul ei tohi kasutada raskeid masinaid, mis lõhuvad murupinda, jättes endast maha sügavad jäljed. Rööbaste tasandamine lõhub murukamarat omakorda ja selle taastumine võtab kaua aega. Trimmeriga niites ei tohi vigastada säilitamisväärsete puutüvede koort. Puuvõrade all tuleb niita kõrgemalt, seal on sageli puujuured üles kerkinud.

Skeem 24. Väike-Kareda mõisa pargi hooldatavad suletud, poolsuletud ja avatud alad, skeemi koostamisel on kasutatud Väike-Kareda mõisa pargi geodeetilist alusplaani (EIK Infrakonsult OÜ, 2019. a. töö nr GIK-1910-02, täpsusastmega M 1:500).

4.6. Vaadete hooldus

Vaated annavad pargile avaruse ja lisamõõtme. Mõisa pargi uuritud ala piiritlevad kohalikud teed. Vaatesuunad esinevad piki Kõisi-Koigi teed ja Mõisa teed ning piki seda teed, mis on ehitatud pargi rajamisajast hiljem ajaloolise mõisa esiväljaku kohal oleva haljasala serva (tee piirneb haljasalaga kirde-, ida-, kagu-, lõuna, edelapoolsest küljest).

Piki endise esiväljakuga külgnevat teed esinevad vaatesuunad mõisa valitsejamajale ja laudale. Kõisi-Koigi teel on peamiseks vaadete suunajaks tee ühte serva jääv pargi puittaimestik. Mõisa teel on vaatesuundi piiritlevaks pargiruumis ja väljaspool pargi ala kasvavad puittaimed ning mõisaansamblisse kuulunud hooned. Mõisa teelt avanevad vaated mõisa peahoonele, valitsejamajale, lautadele ja ait-kuivatile. Nii Mõisa teelt kui ka Kõisi-Koigi teelt avarduvad vaated parki ümbritsevale põllumajandusmaastikule. Mõisa tee ja Kõisi-Koigi tee on ajaloolised teesihid.

Uuritud alaga piirnevate teede ja uuritud ala läbiva tee ääres olevate puude võrade hoolduslõikusel tagada okstevaba ruum maapinnast 4,6 m kõrguseni tee kohal (kui lumeraskuse all peenemad oksad vajuvad allapoole, siis on soovitatav jätta tee kohale 5 m okstevaba ruumi). Nii säilib ja paraneb pargiruumi sisemuse vaadeldavus parki piiritlevatele teedele.

Avatud ja poolsuletud alad hoida regulaarselt hooldatuna ka edaspidi, et säiliks olemasolevad vaated nii pargis sees ajalooliselt olulistele pargielementidele (mõisa peahoone ja kõrvalhooned) kui ka tänastest pargi krundipiiridest väljaspoole jäävatele ajalooliselt mõisaansamblisse kuulunud hoonetele. Poolsuletud ja suletud aladel (pargi põhjaosa, loodeserv, lääneosa) säilitada täiskasvanud ja väärtuslikemate puude võrade ulatuses nooremad vähemväärtuslikumad puud (noorendik, võsud) ja põõsastikud, mis võtavad kinni põhja, lääne ja loode tuuled, et pargis sees oleks tuulevaiksem. Vaadete hooldamise eesmärk on tagada objekti (kaitsealune objekt vms) või selle eriosade vaadeldavus. Hoolduskavas säilitatavad ja taastatavad vaated on esitatud skeemil 20 (lk 45) ja joonisel 1 – *Hooldusplaan*. Vaadete hoidmiseks tuleb vaatesektorid hoida isetekkelistest ja väheväärtuslikest puudest puhtana. Peale väheväärtuslike puude (noorendik, võsud) ja vajadusel väärtuslike puude okste likvideerimist jätkata vaatesektori regulaarset niitmist ja vajalikus ulatuses puu võra alumise osa okstevaba hoidmist.

4.7. Teede ja platside hooldus

Uuritud ala kirde-, põhja-, loode- ja lääneserva jääb kruusakattega Mõisa tee (kohalik tee). Ala piirneb ida- ja kagupoolsest küljest kruusakattega Kõisi-Koigi teega (riigitee). Pargiala läbib kruusakattega tee, mis piirneb ajaloolise mõisahoonet esiväljaku kohal oleva haljasalaga. Kruusakattega tee ja teeääre hoolduse eesmärk on takistada teede rohtumist ja see seisneb põhiliselt kõplamises ja „laialivalgivate“ teeäärte parandamises murumätastega. Teedesse tekkivad augud parandada teekattega samaväärse materjaliga.

Mõisa pargis on ajalooliselt olnud teedevõrk. Kui tahetakse teid taastada, tuleb koostada projekt. Projektiga selgitatakse välja lisaks täpne ajalooline teede asukoht, laius ja katend ning selle võimalik muster. Suuremate rekonstrueerimistöode, sh

teede vertikaalplaneerimise, katendi vahetamise, nõvade planeerimise, valgustuse paigaldamise jms jaoks on vaja koostada projekt.

4.8. Pargi rajatiste hooldus

Kaks korda aastas (kevad, sügisel) üle vaadata pargis olevad rajatised (kiviaia varemed, madal- ja kõrgepinge õhuliinide postid, salvkaevud, infotahvlid, liiklusmärk, kraavid, jne), mille puhul viia vajadusel läbi jooksvaid remondi- ja puhastustöid. Perioodidel, kui esineb sagedamini tuulisemaid ilmasid ja esineb rohkem tormimurdu ja tormiheidet, vaadata üle, kas õhuliinid ja postid on ohutud ja terved. Vajalik on salvkaevude ohutuse kontroll (sisse kukkumise oht)- kaevu avaus peab olema kaetud (nt tervete puitlaudadega vm). Liiklusmärk peab olema piisava kauguse tagant märgatav ja arusaadav (porist puhas, puuoksad ei varjaks ja halvendaks loetavust). Kiviaia ümbrust regulaarselt hooldada, et selle läheduses ei esineks puittaimede isetekkelisi võsusi, mille juurestik hakkaks kiviaia alust maapinda kergitama ja kiviaeda lõhkuma. Parki läbivaid kraave regulaarselt hooldada (koristada ära maha kukkunud oksad jne), et tagada pargi alalt liigse vee äravool.

4.9. Prügi koristamine

Aladel, kus inimtegevust enam ei toimu, kus hooned lagunevad ja on varemeis, kaasneb tihti prügistamine. Väike-Kareda mõisa pargi uuritud alal leidub prügi (peamiselt olmeprügi, näiteks klaaspudelid) varemeis mõisa valitsejamaja kagu- ja edelapoolsel küljel, peale selle esines seal eterniititükke. Varemetes mõisa peahoone ümbruses vedelesid eelkõige hoone lagunemise tagajärjel tekkinud jäätmek (puitlauad, veranda katuseplekk jne). Hooldust vajavatel aladel koristada ära prügi. Prügi seas leiduvad esemed võivad tekitada vigastusi (klaasikillud jne) ja takistada hooldustööde tegemist (hoolduslõikuse- ja raie teostamine ja tekkivate jäätmek äravedu jne).

4.10. Hoolduskava rakendamise tulemuslikkus

Uue kava koostamisega alustada käesoleva kava kehtivusperioodi viimasel aastal. Kava kehtivusperioodi keskel (5. või 6. aastal) ja viimasel aastal teha ülevaatus tehtud töödest ja hinnata kava rakendamise tulemuslikkust. Pargi hooldus loetakse tulemuslikuks, kui hooldusperioodi lõpus on pargi struktuur ja väärtused säilinud ning väärindatud:

- Avatud pargialade pindala (2,67 ha) ja poolsuletud pargialade pindala (3,17 ha) ei ole vähenenud ja neid hooldatakse regulaarselt;
- Suletud pargialade pindala (2,53 ha) ei ole suurenenud, likvideeritakse vähem väärtuslikumad puittaimed (noorendik, võsud),
- Põõsad ja põõsastikud on võsudest puhastatud ning neid hooldatakse regulaarselt;
- Vastavalt käesoleva hoolduskava tabelile 3, 4 ja 5 on teostatud raied, võrahooldus.

4.11. Tegevuskava 2020-2029

Tabel 5 - Tegevuskava

Nr.	Töö nimetus	Tegevuse tüüp	Ühik	Maht	Tähtsus	Maht									
						2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
1	Pargi avatud ja poolavatud alade niitmine	Hooldus	m ²	58400	I	10x	10x	10x	10x	10x	10x	10x	10x	10x	10x
2	Suletud alade niitmine	Hooldus	m ²	25300	I	10x	10x	10x	10x	10x	10x	10x	10x	10x	2x
3	Puude likvideerimine kogu pargi alt	Taastamine	tk	155	I	x (88 surnud ja ohtlikku puud kogu pargialal koos kändude freesimisega ja muru taastamisega)	x (67 puud) kändude freesimisega ja muru taastamisega)								
4	Puuvõrade esmane hooldus (kuivanud ja murdumisohtlike okste eemaldamine) ja põõsaste esmane hooldus kogu pargialal	Hooldus Sidumine	tk	1230 (puit- taime ühikut) 2 (puud)	I	x (336 puittaime ühikut sh 339 puud)	x (253 puit- taime ühikut sh 274 puud, 1 põõsas- tik, 1 võsu)	x (641 puit- taime ühikut sh 687 puud, 3 nooren- dikku, 39 võsu, 3 põõ- sastikku, 2 põõ- sast)							
5	Puuvõrade iga-aastane ülevaatus ja vajadusel hooldus (kuivanud ja murdumisohtlike okste eemaldamine)	Hooldus	tk	1224 (puit- taime ühikut sh 1300 puud, 3	I				x	x	x	x	x	x	x

Nr.	Töö nimetus	Tegevuse tüüp	Ühik	Maht	Tähtsus	Maht									
						2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
				nooren- dikku, 40 võsu)											
6	Põõsaste hooldus (sh noorenduslõikus)	Hooldus	tk	6 (puit- taime ühikut sh 4 põõsas- tikku, 2 põõsast)	I	x				x					x
7	Põõsamassiivide hooldus (Hooldusplaani ala tähistatud „hooldust vajav põõsastikega ala“) sh noorenduslõikus	Hooldus	m²	735	I	x				x					x
8	Kruusakattega teede hooldus	Hooldus	m²	205	I	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
9	Pargi rajatiste (nt salvkaevud, mahuti, liiklusmärk, infotahvliid, kraavid) hooldus	Hooldus	tk jm	3 salv- kaevu, 1 liiklus- märk, 2 infotahv- lit, 1 mahuti, 347m kraave	II	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
10	Ehitiste (hooned, hoonete varemed, kiviaia varemed) hooldus	Hooldus	tk jm	1 hoone, 2 hoone varet, 168 jm kivi- müüri vare- meid	III	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
11	Prügikoristus	Hooldus		kogu pargi ulatuses	II	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
12	Pargi rekonstrueerimisprojekti (projektide) koostamine.	Projekt	tk		I		x								

Nr.	Töö nimetus	Tegevuse tüüp	Ühik	Maht	Tähtsus	Maht									
						2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
13	Dendroloogilise inventeerimise koostamine üksikpuu tasemel	Hinnang	tk	1	I										x
14	Uue hoolduskava koostamine	Kava	tk	1	I										x

Tööde korraldajaks on maa omanik, kohalik omavalitsus või muu huvitatud isik.

Tööde nimetuses esitatud tööde kirjeldus ja tööde piirkonnad on esitatud peatükis 4.

Tegevused on jaotatud tähtsuse alusel klassidesse:

I – esimene eelistus – hädavajalik tegevus, millela kaitse-eesmärkide täitmine planeeritavas ajavahemikus on võimatu;

II – teine eelistus – vajalik tegevus, mis on suunatud väärtuste taastamisele, eksponeerimisele ja potentsiaalsete ohutegurite kõrvaldamisele;

III – kolmas eelistus – soovituslik tegevus, mis aitab kaasa väärtuste säilimisele ja taastamisele ning ohutegurite kõrvaldamisele.

5. Joonised

5.1. Joonis 1 – Hooldusplaan